

marksist teori

Sayı: 28 ❖ Eylül-Ekim 2017 ❖ 7.50 TL

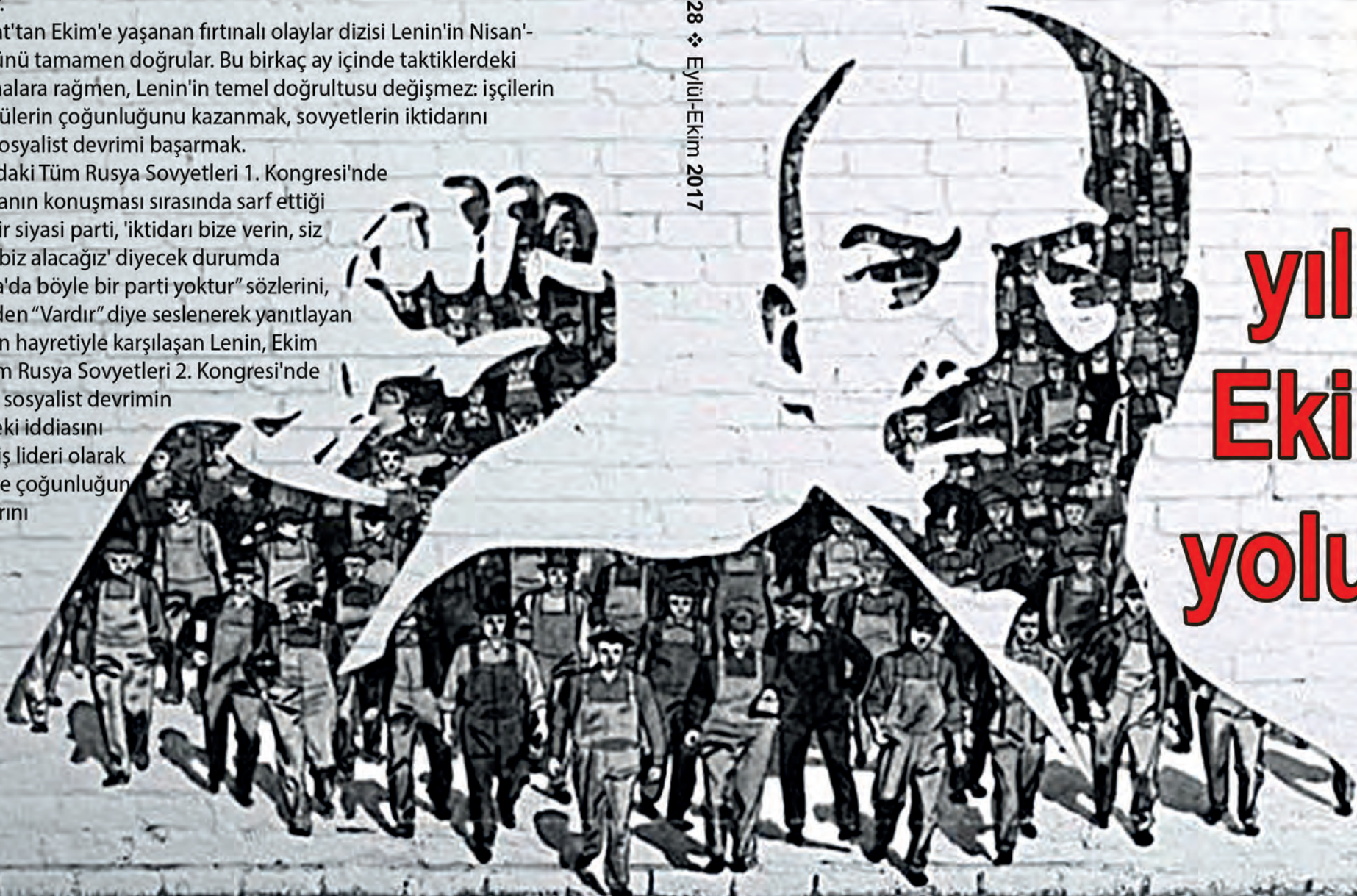
marksist teori

Sayı 28 ❖ Eylül-Ekim 2017

Lenin'in farkı, yaklaşan sosyalist dünya devrimini herkesten önce ve herkesten açık görebilmesidir. Zira onun bakışı devrimin güncelliği perspektifindedir. Ve bütün temel meseleleri, hem Şubat'tan Ekim'e Rusya olaylarını hem de savaştan sonra dünya olaylarını devrimin güncelliği görüşü açısından kavramaktadır. Bu görüş açısyıldır ki, Lenin, proletarya devrimine geçişi, Temmuz'da işçi ve asker kitleleri geçici hükümete karşı açıkça ayaklandığı zaman değil, Mart'ta işçi ve asker vekilleri sovyetleri iktidarı geçici hükümete bıraktığı zaman görmüştür. Nisan Tezleri devrimin kesintisizliğinin politik strateji bakımından eşsiz bir öngörüyle formüle edilmiştir.

Rusya'da Şubat'tan Ekim'e yaşanan fırtınalı olaylar dizisi Lenin'in Nisan'daki öngörüsünü tamamen doğrular. Bu birkaç ay içinde taktiklerdeki tüm farklılaşmalara rağmen, Lenin'in temel doğrultusu değişmez: işçilerin ve yoksul köylülerin çoğunluğunu kazanmak, sovyetlerin iktidarını sağlamak ve sosyalist devrimi başarmak.

Haziran başındaki Tüm Rusya Sovyetleri 1. Kongresi'nde Menşevik bakanın konuşması sırasında sarf ettiği "Şu anda hiçbir siyasi parti, 'iktidarı bize verin, siz gidin, yerinizi biz alacağız' diyecek durumda değildir. Rusya'da böyle bir parti yoktur" sözlerini, oturduğu yerden "Vardır" diye seslenerek yanıtlayan ve çoğunluğun hayretiyle karşılaşan Lenin, Ekim sonundaki Tüm Rusya Sovyetleri 2. Kongresi'nde artık muzaffer sosyalist devrimin birkaç ay önceki iddiasını gerçekleştirmiş lideri olarak konuşmakta ve çoğunluğun coşkun alkışlarını almaktadır.

100.
yılında
Ekim'in
yolunda

Marksist Teori

28

Eylül/Ekim
2017

Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın
Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Adına
İmtiyaz Sahibi: Şengül Güneş Bali
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Şengül Güneş Bali
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Çakırağa Cami Sokak Birlik Apt. No: 8/10 Aksaray/İstanbul
Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212)529 06 75
Web Sitesi: www.marksistteori.com
Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79
Abonelik: Yıllık 40 TL (Posta çekini yatırdıktan sonra bilgilerinizi e-posta veya faksla iletiniz.)
Posta Çeki: Songül Akbay 1600206

İçindekiler

5 | Ekim'in Bilinci: Nisan Tezleri
İnan Özgür

15 | 100. Yılında Da Kadınların Gülümseyen Yüzü:
Ekim Devrimi
Sultan Ulusoy

25 | Ekim'den Bugüne Ulusal Soruna Sosyalist Çözüm:
Tam Hak Eşitliği Gönüllü Birlik Halk Egemenliği
Rodî Azad

31 | Kürt Ulusal Kongresi
Arîn Çiya

43 | Perinçek'in Erdoğan Kuyrukçusu Stratejisi
Ziya Ulusoy

57 | Kolektifler Ve Devrimci Gençlik Biliyor Olmalı:
Faşizm Çıplak Yumruklarla Yenilmez
Cebrail Ünlü

67 | "Partinin vereceği her türlü zor görevi
yerine getireceğime inancım tamdır"
Alişêr Deniz - Hüseyin Akçiçek

75 | Venezuela Yol Ayrımında
Alp Altınörs

83 | Ölüm Yıldönümünde 'Eneski' Sosyalistlerden
Hikmet Kıvılcımlı
Efe Dağlı

Ekim'in Bilinci: Nisan Tezleri

Inan Özgür

Lenin'in farkı, yaklaşan dünya devrimini herkesten önce ve herkesten açık görebilmesidir. Hem Şubat'tan Ekim'e Rusya olaylarını hem de savaştan sonra dünya olaylarını devrimin güncelliği görüş açısından kavramaktadır. Bu görüş açıslıdır ki, Lenin, proletarya devrimine geçişi, Temmuz'da işçi ve asker kitleleri geçici hükümete karşı açıkça ayaklandığı zaman değil, Mart'ta işçi ve asker vekilleri sovyetleri iktidarı geçici hükümete bıraktığı zaman görmüştür. Nisan Tezleri devrimin kesintisizliğinin politik strateji bakımından eşsiz bir öngörüyle formüle edilmiştir.

Lenin 1917 yılının 3 Nisan akşamı Petrograd'ın Finlandiya garına ayak basar. Kendisini karşılamaya gelen topluluğa seslenişi, yalnızca Menşevik ve Sosyalist Devrimci liderleri kaygılandırmakla kalmaz, Bolşevik liderler arasında da ilk şaşkınlık tohumlarını eker.

Konuşmasında Lenin, emperyalist yağma savaşının bütün Avrupa'da iç savaşın başlangıcını teşkil ettiğini, Avrupa kapitalizminin çökmesinin çok yakın olduğunu, Rus devriminin bu yeni devri başlattığını ve dünya sosyalist devriminin ufukta belirliğini vurgular.¹ Şaşkınlık tohumlarının toprağı, Lenin'in Rusya için o anda ima etmekte yetindiği sosyalist devrime geçiş görevinin henüz diğer Bolşevik liderlerin gündeminde hiç yer almıyor oluşudur.

Kağıtta aceleyle kaleme alındığı ama düşüncede muazzam bir yoğunlaşmayla doğduğu besbelli olan o ünlü Nisan Tezleri, Lenin tarafından ertesi günkü toplantılarda sunulur. Bolşevik liderlerin, partinin birçok örgütü ve kadrosunun tezler karşısındaki açık şaşkınlıkları, aslında, Lenin'in bir anda onları partinin devrimci rotayı şaşırmış olduğu gerçeğiyle yüz yüze getirmesinden kaynaklanır.

Nisan Tezleri, çarlık despotizmini yıkan Şubat devriminin ardından, proleter sosyalist devrimin stratejik plan taslağıdır bir bakıma. 10 maddede toplanan tezler, burjuva demokratik devrimle kökten değişmiş olan yepyeni koşullarda, olağanüstü bir berraklıkla, hem sosyalist devrime geçişin politik güzergahını ve hem de bu amaçla partiyi ve enternasyo-

[1] Bkz. E.H. Carr, Bolşevik Devrimi 1917-1923 Cilt 1, çev. Orhan Suda, Metis Yay., 2005, s. 82

nal örgütlenmeyi yeniden yapılandırmanın çerçevesini çizer. Lenin'in Ekim devrimine giden yolun köşe taşlarını Nisan başlarında zihninde canlandırmış olduğunu görmek için, bu tezlerde sıralanan görevlere² kısaca göz atmak yeterlidir:

-Proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyinin yetersizliğinden dolayı iktidarı burjuvazinin ele geçirmiş olduğu devrimin birinci aşamasından, iktidarı proletaryanın ve yoksul köylülüğün ele alacağı devrimin ikinci aşamasına geçmek.

Gözlerini işte bu sosyalist devrim imkânını realize etmeye diken Lenin'in Nisan Tezleri'yle çizdiği yeni devrimci rota, Şubat devriminin ardından Bolşevik Parti'nin Mart ayı boyunca izlediği çizgiyi kökten değiştirmeyi zorunlu kılar.

-Geçici hükümeti hiçbir şekilde desteklememek, tersine, onun maskesini düşürüp halk düşmanı karakterini sergilemek.

-“Devrimci savunmacılık” adı altında ve İngiliz-Fransız emperyalistleriyle ittifak halinde emperyalist savaşı sürdürme politikası karşısında, yalnızca sermaye iktidarını devirmek yolundan varılabilecek demokratik bir barışla savaşı sonuçlandırma politikası izlemek.

-Tek devrimci hükümet olarak sovyetlerin egemenliğini sağlamak,

parlamentar bir cumhuriyeti değil bir sovyetler cumhuriyetini amaçlamak.

-Liberal burjuvazinin peşine takılmış Menşevikler ve Sosyalist Devrimcilerle yolları kesinkes ayırmak.

-Parti kongresini derhal toplamak, artık eskimiş olan programı yenilemek ve partinin adını değiştirip komünist adını almak.

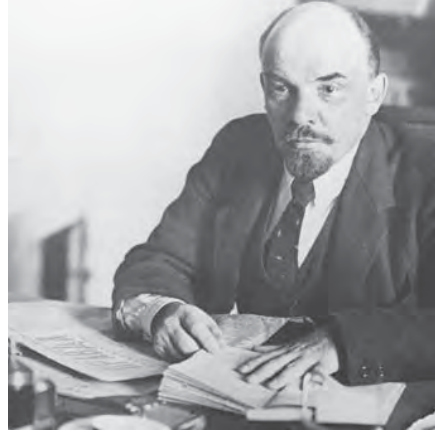
-Uluslararası alanda sosyalizm adına sosyal-şoven veya oportünist merkezci siyaset izleyenlerden tamamen koparak, zaman yitirmeksizin yeni ve devrimci bir enternasyonal kurmak.

Rus çarlığının yıkılmasını ve feodal ilişkilerin ortadan kaldırılmasını zorunlu kılan tarihsel gelişimin siyasal katalizörü, yukarıdan çarlık ile aşağıdan proletarya arasına sıkışmış ve devrimci bir nitelik edinememiş Rus burjuvazisi olmamıştır. Öyle ki, Şubat devriminden sonra bile Rus liberal burjuvazisi, çarlığı anayasalmonarşi formunda restore etme arayışındadır. Eski takvimle 23 Şubat'a denk gelen Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde kadın işçilerin gösterileriyle başlamış, emperyalist savaş yıkımının, otokratik zulmün, yoksulluk ve açlığın çileden çıkardığı proletarya ve köylülüğün kendiliğinden ayağa kalkışıyla birkaç günde gerçekleşmiş devrim, feodalizmi devirmeye yönelmesi ve henüz sermaye ilişkileri çerçevesini aşmaması bakımından burjuva demokratik karakterde olmakla beraber, bağrından yepyeni bir topluma geçişe özgü iktidar organları olarak sovyetleri ortaya çıkaran özelliğiyle burjuva devrim sınırlarının ötesine de kement atmıştır.

[2] Bkz. V.I. Lenin, Nisan Tezleri Ve Ekim Devrimi, çev. Muzaffer Ardos, Sol Yay., 1979, s. 9-15

Diğer yandan, 1. Dünya Savaşı'yla alabildiğine keskinleşen toplumsal ve siyasal çelişkiler atmosferinde, dünya devriminin güncel koşulları hızla olgunlaşmıştır. Sermaye ilişkilerinin az gelişmişliğine rağmen Rusya, gerek çarlığın devrilmesini pratikte gündeme sokan özgün durumuyla gerekse emperyalist dünyanın çatışmalar ve krizler kümesindeki müstesna yeriyle, emperyalist zincirin en zayıf halkası haline gelmiş, burjuva demokratik devrim ile proleter sosyalist devrimin nesnel olarak birbirine yanaştığı bir tarihsel eşige varmıştır. Rusya'da sosyalist devrim imkanı, ülkenin kapitalist gelişmesinin yüksek düzeyinden değil, üretici güçlerin önünün açılmasının, savaş yıkımının üstesinden gelinmesinin, katlanılmaz derecedeki açlığın ve yoksulluğun hafifletilmesinin belirli bir tarihsel kavşakta kapitalist yoldan başarılabilir olmasından doğmuştur.

Gözlerini işte bu sosyalist devrim imkanını realize etmeye diken Lenin'in Nisan Tezleri'yle çizdiği yeni devrimci rota, Şubat devriminin ardından Bolşevik Parti'nin Mart ayı boyunca izlediği çizgiyi kökten değiştirmeyi zorunlu kılar. Zira, Rusya'da sosyalist devrim görevinin ancak Avrupa sosyalist devriminin ardından gündeme gireceğini varsayan bu çizgi, ülkede burjuva demokratik devrimin tamamlanmasını, burjuva geçici hükümetin devrimi pekiştirecek adımlar atmaya itilmesini, bu arada Menşeviklerle birleşme yolunun aranmasını, enternasyonal alanda da emperyalist savaşa

titrekçe karşı çıkan oportünist merkezilerle birlikte hareket edilmesini kapsamaktadır. Fakat daha yakından bakıldığında görülecektir ki, partinin söz konusu çizgisi, aslında bir yanıyla, yepyeni tarihsel ve siyasal koşullar altında, 1905 devrimi sırasında geliştirilen ve proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü altında burjuva demokratik devrimi sonuna dek götürmeyi hedefleyen eski devrimci stratejiye dogmatikçe bağlı kalmanın da sonucudur.³

1915 yazında Avrupa Birleşik Devletleri Şiarı Üzerine başlıklı makalesini yazan, ertesi yılın ilk yarısında Emperyalizm – Kapitalizmin En Yüksek Aşaması adlı eserine çalışan ve Şubat devriminin öngünlerindeki Devlet Ve Devrim adlı çalışmasının taslağını hazırlayan, böylece emperyalizmin eşitsiz gelişme yasasının alabildiğine etkinleştiğini, emperyalist zincirin en zayıf halkası veya halkalarından kırılacağını, birkaç ve hatta tek bir ülkede sosyalist devrimin zaferinin olanaklı hale geldiğini, burjuva devlet iktidarının nasıl yıkılacağını ve proletarya dik-

[3] Bkz. V.I. Lenin, Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği, çev. Muzaffer Ardos, Sol Yay., 1977

tatörlüğünde devlet iktidarının nasıl biçimleneceğini çözümleyen Lenin, şimdi Nisan Tezleri'nde en güncel haliyle, sosyalist devrim olanağını Rus devrimci proletaryasının ellerinde ve proleter devlet tipini de sovyet iktidarı kılığında görmektedir.

Fakat Lenin, neredeyse yalnız başına, bütün partiyi yeni stratejik görüşlerine ikna etme sorunuyla yüz yüzedir. Öyle ki, onun ilk defa partinin merkezi gazetesi Pravda'da 7 Nisan günü yayınlanan tezlerinin ardından, gazete yayın kurulunu temsilen karşıt görüş bile yazılır. O ise meseleyi

“Kamenev yoldaşın, ‘burjuva demokratik devrim tamamlanmamıştır’ yolundaki eski bolşevik formülü, bu gerçeği hesaba katıyor mu? Hayır, bu formül eskimiştir. Artık hiç bir şeye yaramaz. Bu formül ölmüş bir formüldür.”

şöyle tartışır: *“Her kim ki; bugün, ‘proletaryanın ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü’nden başka söz etmez, yaşamın gerisinde kalır; ve bu yüzden de, pratik olarak, proletarya sınıfının savaşımına karşı küçük-burjuvaziye geçer, ve devrim-öncesi ‘bolşevik’ antikalar arşivlerine (‘eski-bolşevikler’ arşivlerine de denilebilirdi) kaldırılması gerekir.”*⁴

Marksist teori, önsel ideolojik yargının kendini maddi gerçeğin yerine

koyuşu olarak değil, maddi gerçeğin düşünsel yansıması olarak kurulmalıdır. Bunu sağlayacak materyalist diyalektik yöntem, maddi ve somut olanı başlangıç noktası yapar, pratiğin olgularını soyutlayarak maddi gerçeği düşüncede bir teorik model olarak yeniden kurar, onu tarihsel ve güncel bağlamında bütünsellik içindeki yerine oturtur. Böylece “şimdi”nin geçmiş içinden nasıl doğduğunu ve geleceğin hangi olasılıklarını belirleyip içinde barındırdığını aydınlığa çıkarır. Tarihin hareketi ve koşulların değişimi, materyalist diyalektiğin sürekli yeni durumlara ve olaylara uyarlanmasını, eski fikirlerin yenilenmesini, yeni teorik çıkarımlar yapılmasını gerektirir. Zira tarihin belirli bir anındaki maddi hareketin yaklaşık yansıması olan bir fikir, eğer tarihin başka bir anındaki hareket aslına uygun yansıtılacaksa, değişime uğramak zorundadır. Ve tarihin her belirli andaki somut hareketine bağlı olarak değişen devrimci görevleri aydınlatıp açıklama yeteneği göstermemek, marksizmi cansızlaştırıp kitabileştirir, dolayısıyla devrimci görevlerin kavranışını tarihsel akışın gerisinde bırakır. İşte Nisan Tezleri, materyalist diyalektiğin maddi gerçeğe mükemmel bir uygulamasıdır.

Lenin'in ifadesiyle, her devrimin temel sorunu iktidar sorunudur. O, Şubat'ı takiben Rusya'daki mevcut iktidar kompozisyonunu şöyle çözümler: *“Devrimimizin bir iktidar ikiliği yaratmış bulunmak gibi büyük bir özgülüğü var. Önemi her şeyden önce kavranması gereken bir olgu bu: onu anlamadan ileri*

[4] Lenin, Nisan Tezleri Ve Ekim Devrimi, s. 25

gitmek olanaksız. Eski 'formül'leri, örneğin bolşevizmin eski formüllerini tamamlayıp, düzeltmesini bilmek gerek; çünkü onlar her ne kadar genellikle doğru çıkmışlarsa da, somut uygulamaları farklı olmuştur. Bir iktidar ikiliğini eskiden kimse ne düşünür, ne de düşünebilirdi.”⁵

Rusya'da iktidar yeni bir sınıfın, burjuvazinin eline geçmiş, bu anlamda burjuva demokratik devrim tamamlanmıştır. Burjuvazinin geçici hükümeti devlet iktidarını fiilen elinde tutmaktadır, bir “denetim” hükümeti rolü oynayan ve kurucu meclisin toplantıya çağırılmasına göz kulak olmakla yetinen Petrograd İşçi ve Asker Vekilleri Sovyeti'nde cisimleşmiş ikinci iktidar gücü ise isteyerek burjuva hükümete boyun eğmektedir.

Lenin, durumun ikili iktidar biçimindeki özgünlüğünü anlayamayan, proletarya ile köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünü kurma ve burjuva demokratik devrimi tamamlama şeklindeki eski Bolşevik formüllerle kendisine itiraz eden Bolşevik liderleri yanıtlar: “Gerçeklik, bize, hem iktidarın burjuvaziye geçişini (alışılmış tipte ‘tamamlanmış’ burjuva demokratik devrim), hem de hakiki hükümet yanında, ‘proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü’nü temsil eden ikinci bir hükümetin varlığını gösteriyor. Bu ‘ikinci hükümet’ de kendiliğinden, iktidarı burjuvaziye bırakmış, kendisini, burjuva hükümete bağlamıştır. Kamenev yoldaşın, ‘burjuva demokratik devrim tamamlanmamıştır’ yolundaki eski bolşevik formülü, bu gerçeği he-

saba katıyor mu? Hayır, bu formül eskimiştir. Artık hiç bir şeye yaramaz. Bu formül ölmüş bir formüldür. Onu yeniden diriltmek boşunadır.”⁶

Lenin'in materyalist diyalektik yöntemi dahiyane uygulayışı, her tarihsel evrenin ve her politik dönemin kendine özgü koşullarını ve ihtiyaçlarını başarıyla ele almasını sağlar. O, gerçekliğin teoriye daima üstün olduğu kavrayışıyla, dolayısıyla teorik görüşün maddi gerçekliğe uygun olması gerektiği prensibiyle hareket eder. Ama bu öyle bir uygunluk olmalıdır ki, akademisyen gözlüklü

Maddenin bilince ya da gerçekliğin teoriye önceliğini kesin kavrayışı sayesinde ki, Lenin kendi fikirlerine saplanıp kalmaz. “Bizim öğretim bir dogma değil, ama bir eylem kılavuzudur” diyen Marx-Engels'in yöntemini fevkalade uygular.

bir nesnel tespitçiliğe prim vermemeli, iradi bir değiştirme eyleminin bilincini kurmalı, proleter sınıf savaşımının ihtiyaçlarına ve devrimci eylemin gereklerine kopmazcasına bağlı olmalıdır. Onun için teori, sınıf mücadelesinin alabildiğine işlevsel bir parçası, proletaryaya doğru strateji ve taktikleri sağlamanın silahıdır.

Lenin şöyle der: “Marksizm, bizi, sınıflar ilişkisinin ve tarihin her anının somut özelliklerinin en doğru, aslına

[5] Age, s. 16

[6] Age, s. 31

en uygun ve nesnel olarak doğrulanabilir, denetlenebilir bir hesabını yapmaya zorunlu kılar. Biz bolşevikler, bu kurala, bilimsel temellere dayanan bir siyaset bakımından kesinkes zorunlu olan bu kurala her zaman bağlı kalmak zorundayız. Marx ve Engels, ezbere öğrenilen ve yinelenen, olsa olsa tarihsel sürecin her evresinin, somut iktisadî ve siyasal durumuyla zorunlu olarak değişen genel hedefleri gösterebilen 'formüller'le haklı olarak alay ederek, her zaman, 'bizim öğretimimiz bir dogma değil, ama bir eylem kılavuzudur' demişlerdir."⁷ Ve devam eder: "*Şimdilik, bir marksistin, her teori gibi daha çok esas olan, genel olan, yaşamın karmaşıklığını yaklaşık olarak gösterebilen dünün teorisine sınıksız takılıp kalmaması, yaşayan gerçeği, kesin ve somut olguları hesaba katması gerektiğini, bu söz götürmez gerçeği iyice özümlemesi gerekir. 'Gri teoridir, dostum, ama yeşil yaşamın sonsuz ağacıdır.' Eskiden yapıldığı gibi, burjuva devrimi 'tamamlama' sorununu ortaya atmak, canlı marksizmi ölü metinlere feda etmek demektir.*"⁸

Lenin'de, ortaya konulmuş fikir ile kullanılan yöntemin aynı şey olmaması, tarihin akışıyla kaçınılmazca eskiyen fikirleri yenileriyle değiştirmeyi mümkün kılar. Maddenin bilince ya da gerçekliğin teoriye önceliğini kesin kavrayışı sayesinde ki, Lenin kendi fikirlerine de dogmatikçe veya kibirle saplanıp kalmaz. "*Bizim öğretimimiz bir dogma değil, ama bir eylem kılavuzudur*" diyen Marx ve Engels'in yöntemini fevkalade uygular.

Lenin, farklı politik çizgileri incelerken, onları Marx'ın veya Engels'in ifadeleriyle karşılaştırmakla yetinmez. Bunun ötesinde, toplumsal maddi gerçekliğin bütünlüğünü çözümlenmeye ve söz konusu politik çizgilerin sosyal ve sınıfsal temellerini ortaya çıkarmaya yönelir. Bu yöntemle, Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin politik yalpalamalarının esasen küçük-burjuva sınıfsal konumlarından ileri geldiğini gösterir. Küçük-burjuvazinin mülk sahibi bir toplumsal katman olarak burjuvaziye bağımlılığından, bu küçük-burjuva liderlerin burjuva geçici hükümete bağlılığı ve egemen oldukları sovyetlerin potansiyel iktidar gücünü dizginlemeleri olgusu türemektedir. Rus sosyal-demokrasininin örgütlü güçleri Rusya'nın jironenleri ile jakobenleri, yani Menşevikler ile Bolşevikler olarak, liberal burjuvazinin kuyruğunda, reformcu yolda, oportünist politikayla yürüyenler ile proletaryanın iktidarı hedefiyle, devrimci yolda, marksist politikayla yürüyenler olarak ikiye bölünmüştür.

Burjuva demokratik devrimi tamamlama görüşü, artık devrimci proletaryayı daha ileri gitmekten alıkoyan bir ayak bağına dönüşmüş, sovyetleri de burjuva geçici hükümetin kuyruğuna bağlamış olan Menşevik ve Sosyalist Devrimci küçük-burjuva liderlerden kopamama sonucuna varmıştır. Ve ama proletaryanın küçük-burjuvaziden siyasi ayrışması sağlanmadıkça, o tarihsel kavşakta devrim ileriye gidemeyecektir. Proletaryanın ve köylülüğün

[7] Age, s. 22-23

[8] Age, s. 25

devrimci demokratik diktatörlüğü yolundan bütün demokratik dönüşümleri tamamlamayı, savaşa son vermeyi ve köylünün toprak sorununu çözmeyi beklemek demek, sosyalist devrim imkanını heba etmek ve hatta burjuvaziye siyaseten an-gaje olmuş küçük-burjuva köylülük karşısında proletaryayı çaresiz bırakmak demektir. Oysa proletarya, bilinç ve örgütlülük düzeyine ve yarı-proletaryayla ittifakına dayanarak, küçük-burjuva uzlaşıcılığını tecrit ederek, sosyalist devrime geçmelidir. Bu amaçla Lenin, küçük-burjuva reformcu çizgiye demirlemiş Menşevik ve Sosyalist Devrimci anlayışlarla, enternasyonal planda da oportünist merkezci sosyal-demokratlarla araya kalın bir set çekmek için, örgütsel yapıda ayrılığı ve politik çizgide netliği savunduğu kadar, partinin sosyal-demokrat olan ismini komünist olarak değiştirmeyi ve yine komünist isimli yeni bir enternasyonal kurmayı savunur.

Lenin, ikili iktidarın bir yanını temsil eden sovyetlerde, tabii henüz tohum halinde, 1871 Paris Komünü'yle aynı tipte bir iktidar yapısını görür. Alışılmış türden parlamenter burjuva demokratik bir cumhuriyet iktidarından bambaşka bir iktidar tipi olarak sovyetler, Lenin'in vurgularıyla, yasaya değil doğrudan devrimci bir zorlamaya ve halk yığınlarının aşağıdan gelen dolaysız girişkenliğine dayanan, halktan ayrı sürekli ordu ve polisine yerine tüm halkın silahlanmasını geçiren, böylece kamu düzeninin korunmasını silahlı işçi ve köylülere bağlayan, bürokrasiyi özel bir denetim altına

sokan ve halkın dolaysız iktidarı lehine gitgide ortadan kaldıran, tüm siyasi görevlileri halkın seçtiği ve görevden alabildiği basit vekiller durumuna getiren, maaşlarını da iyi bir işçi ücretine eşitleyen organlardır. İşte bu sovyetler proleter devrime geçişin aracı olacaktır. Öyle ki, sovyetlerde sosyalist devrimden yana bir çoğunluk elde etmekle sosyalist devrime barışçıl geçişin olanaklarını düşünmektedir Lenin. Ne ki, eski Bolşevikler, sovyetlere dayanarak sosyalist devrime ilerleme imkanını görememektedirler.

Lenin'in çözümlemesinde, Rusya'da sosyalist devrimin Avrupa sosyalist devriminin öncelikli zaferine bağlı ele alınışı tersine dönmüştür. Şimdi Rusya'da sosyalist devrim, pek yakın olan Avrupa devriminin fitilini ateşleyecektir.

Lenin'in yeni çözümlemesinde, Rusya'da sosyalist devrimin Avrupa sosyalist devriminin öncelikli zaferine bağlı olarak ele alınışı artık tersine dönmüştür. Şimdi Rusya'da sosyalist devrim, pek yakın olan Avrupa devriminin fitilini ateşleyecektir. Böylece Lenin, kaderini halen Avrupa sosyalist devrimine sınıksız bağlı gördüğü Rusya proleter devrimini, şimdi Avrupa devriminin sonsözünü değil önsözünü okumaktadır. O, "*Rus proletaryası, bir kez iktidarı ele geçirdikten sonra, bütün*

iktidarı korumak ve Rusya'yı devrimin Batıdaki zaferine kadar götürmek şanslarına sahiptir"⁹ der.

Lenin'in farkı, yaklaşan sosyalist dünya devrimini herkesten önce ve herkesten açık görebilmesidir. Zira onun bakışı devrimin güncelliği perspektifindedir. Ve bütün temel meseleleri, hem Şubat'tan Ekim'e Rusya olaylarını hem de savaştan sonra dünya olaylarını devrimin güncelliği görüşü açısından kavramaktadır. Bu görüş açısiyladır ki, Lenin, proletarya devrimine geçişi, Temmuz'da işçi ve asker kitleleri geçici hükümete karşı açıkça ayaklandığı zaman değil, Mart'ta işçi ve asker vekilleri sovyetleri iktidarı geçici hükümete bıraktığı zaman görmüştür. Nisan Tezleri devrimin kesintisizliğinin politik strateji bakımından eşsiz bir öngörüyle formüle edilmiştir.

Rusya'da Şubat'tan Ekim'e yaşanan fırtınalı olaylar dizisi Lenin'in Nisan'daki öngörüsünü tamamen doğrular. Bu birkaç ay içinde taktiklerdeki tüm farklılaşmalara rağmen,

Lenin'in temel doğrultusu değişmez: işçilerin ve yoksul köylülerin çoğunluğunu kazanmak, sovyetlerin iktidarını sağlamak ve sosyalist devrimi başarmak. Olayların kısa bir kronolojisi, bu temel doğrultunun uğraklarına işaret eder:

-20-21 Nisan günlerinde kendiliğinden öfkenin kabından taşması, silahlı askerlerin gösterileri ve burjuva bakanları tutuklama girişimi, çaresiz haldeki hükümetin düşmesi ve 6 Mayıs'ta Menşevik ve Sosyalist Devrimci bakanların da katılımıyla koalisyon hükümeti kurulması...

-9 Haziran'da Bolşevik gösteri planının Sovyetler Tüm Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından yasaklanması, Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin 18 Haziran'da kendilerine destek için düzenledikleri gösteriye katılan yüzbinlerinse Bolşeviklerin sloganlarını haykırması...

-Emperyalist savaşta girişilen gösterişli taarruzun bozguna uğramasıyla 3-4 Temmuz'da halkın öfkesinin yeniden sokağa taşması, iktidarı alma hamlesi için yeterli hazırlıktan ve çoğunluk desteğinden henüz yoksun olan Bolşeviklerin silahlı işçi ve asker isyanına örgütlü ve barışçıl bir genel gösteri karakteri verme çabası, ardından parti üzerinde tırmanan karşıdevrimci baskılar ve tutuklamalar...

-Temmuz olaylarının ardından, sovyetlerin karşıdevrime soyunan ve Bolşeviklere saldırıya geçen burjuvaziye tümünden yedeklenmesinden dolayı, "Tüm iktidar sovyetlere" sloganının Bolşeviklerce geri çekilmesi, devrimin barışçıl gelişim yolunun kesinkes kapanması...

[9] Age, s. 174

-Ağustos sonunda çarçı general Kornilov'un darbe ve iç savaş girişiminin, Bolşevikler tarafından geçici hükümeti desteklemeksizin yenilgiye uğratılması, devrimin ya ileriye doğru proletarya ve yoksul köylü ittifakıyla sovyet iktidarına ya da geriye doğru karşıdevrimci generaller ve liberal burjuvazi ittifakıyla çarlığın restorasyonuna gideceğinin halk yığınlarının gitgide anlaşılır hale gelmesi...

-Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin Şubat-Mart'ta burjuva geçici hükümeti koşullu desteklemelerinden Nisan-Mayıs'ta onu bozandan kurtarmalarına ve Haziran-Temmuz'da ise burjuva karşıdevrimle birleşmelerine uzanan süreçte, hem Kadet burjuva partisinin hem de Menşevik ve Sosyalist Devrimci partilerin eriyip gitmeleri...

-Proletaryanın devrimci kabarışına köylülerin toprak talebiyle patlayan isyan dalgasının eklenmesi, Bolşeviklerin işçinin insanca bir yaşam, köylünün toprak ve halkların barış özlemini gerçek kılabilen tek siyasi alternatif olarak kalmaları ve Kornilovcu darbe girişiminden sonra Menşeviklerle Sosyalist Devrimcilerden bölünen sol kanatlarla beraber hem sovyetlerde hem orduda hem de ülke genelinde çoğunluğu elde etmeleri...

Lenin'in gözünde, Eylül'de artık silahlı ayaklanma ve iktidarı alma vakti gelmiştir. Fakat onun önünde, bu kez yine, partiyi ayaklanma düzenine geçirmek için vermesi gereken ciddi bir mücadele vardır. Mesele, ayaklanmanın örgütlü ve iradi gerçekleştirilişine kendiliğindenci, uyuşuk ve kararsız

yaklaştığını düşündüğü parti önderliğini ayaklanma yönünde itmektir. Marx'a atıfla ayaklanmanın bir sanat olduğunu söyleyen Lenin, bu yüzden blankicilikle eleştirilmekten gocunmaz. Bolşeviklerin Petrograd ve Moskova sovyetlerinde çoğunluğu elde ettikleri günden itibaren derhal ayaklanmada ısrar eder, karar alma iradesi gösteremeyen MK'dan istifa etme restini çeker. Onun için artık zaman, eleştiri silahının değil, silahın eleştirisinin zamanıdır.

"Partimizin birçok yöneticisi, hepimizin benimsemiş ve durmadan yinelemiş bulunduğumuz sloganın bugün aldığı özel anlamı apaçık olarak anlamamış durumda" eleştirisini yönelten ve *"Tüm iktidar sovyetlere"* sloganının yeni anlamını vurgulayan Lenin, *"altı devrim ayı boyunca, bu sloganın ayaklanma anlamına gelmediği dönemler, gelmediği anlar oldu. Belki bu dönemler, bu anlar, yoldaşlardan bir bölümünün gözlerini bağladı ve şimdi, bizim için, bu sloganın hiç değilse Eylül ortasından beri bir ayaklanma çağrısı anlamına geldiğini onlara unutturdu"*¹⁰ der.

10 Ekim'de MK, nihayet silahlı ayaklanma kararı alır. Karşı oldukları ayaklanma kararını tam da ayaklanma hamlesinin öngünlerinde açığa vuran iki MK üyesini "grev kırıncıları" olarak damgalamakta duraksamaz Lenin. Onun Eylül-Ekim'deki rolü, Nisan'da olduğu kadar belirleyicidir. Her şeyden önce, Lenin'in marksist diyalektiği uygulayışı mekanik determinist ve kaderci değil iradidir. Analizi, partiye ve proletaryaya devrimci savaş gücü kazandırma işlevselliği

[10] Age, s. 203

taşır. Lenin, aynı zamanda, bir kez elde edildiğinde değişmeden kalmış bir paye olmayan politik önderlik pozisyonunu da, oluşturduğu bilinç ve iradeyi partiye aşilayarak, böylelikle yeniden ve yeniden üretir.

Ayaklanmanın diyalektiği parti-sovyet-kitle bağıntısında kendini gösterir. Parti ayaklanmaya siyaseten önderlik eder, sovyet ayaklanmayı gerçekleştirir ve silahlı kitleler de sovyetin çağrısıyla iktidarı alır. 25 Ekim sabahında, Petrograd Sovyeti Askeri Devrimci Komitesi'ne bağılı askeri birlikler ve silahlı işçiler, kale ve garnizonlarda kontrolü almış, subay okullarını bloke etmiş, postane ve garları, merkez bankasını, telefon ve elektrik santrallerini, telgraf bürolarını ele geçirmiş, hükümeti tutuklamış durumdadır. Aynı akşam iktidarı ele alan Tüm Rusya Sovyetleri 2. Kongresi toplanırken, Aurora kruvazörü geçici hükümetin son mevzisi olan Kışlık Saray'a top ateşi açmaktadır.

Haziran başındaki Tüm Rusya Sovyetleri 1. Kongresi'nde Menşevik bakanın konuşması sırasında sarf ettiği "*Şu anda hiçbir siyasi parti, 'iktidarı bize verin, siz gidin, yerinizi biz alacağız' diyecek durumda değildir. Rusya'da böyle bir parti yoktur*" sözlerini, oturduğu yerden "*Vardır*" diye seslenerek yanıtlayan ve çoğunluğun hayretiyle karşılaşan Lenin¹¹, Ekim sonundaki Tüm Rusya Sovyetleri 2. Kongresi'nde artık muzaffer sosyalist devrimin birkaç ay önceki iddiasını gerçekleştirmiş lideri ola-

rak konuşmakta ve çoğunluğun coşkun alkışlarını almaktadır.

Son olarak, Bolşeviklerin öteden beri dillendirdikleri devrimci kurucu meclis soyut politikası ile eskimiş listelere göre seçimi yapılan ve Ekim devriminin ardından Ocak 1918'de karşıdevrimci çoğunlukla toplanan kurucu meclis somut gerçekliği arasındaki çelişkinin çözümü de, bir Bolşevik muhafızın basit sözlerinde yankılanacaktır. Sovyetler Tüm Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nce hazırlanan Emekçi ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi'ni kabul etmeyen, ardından Bolşevikler ve Sol Sosyalist Devrimcilerce terk edilen kurucu meclis, askeri muhafız komutanının meclis başkanına muhafızlar yorulduklarından toplantıya son verilmesinin emredildiğini söylemesiyle dağılacaktır. Ekim'in devrimci proleter iktidarının karşıdevrimci burjuva iktidarın son resmi kalıntısı üzerine vurduğu ironik zafer mührü olacaktır bu.

Ne ki, Rusya'daki muzaffer proleter devrim, önceden beklenenin aksine, Avrupa sosyalist devriminin zaferiyle buluşamayacak, iktisadi ve kültürel bakımdan geri bir ülkenin sınırlılığında sosyalizmi inşaaya girişecek, bu sınırlılıktan gelen muazzam yükleri ve gerilimleri onlarca yıl boyunca taşımak zorunda kalacak, sosyalist inşanın karmaşık ve dolambaçlı yolunda tek başına ilerlemek onun adeta kader çizgisi olacaktır.

[11] Carr, Bolşevik Devrimi 1917-1923 Cilt 1, s. 92

100. Yılında Da Kadınların Gülümseyen Yüzü: Ekim Devrimi

Sultan Ulusoy

Ekim devriminin ardından kadınlar, Sovyet yasalarına dayanarak, yaşamın her alanındaki eşitlik için kapsamlı bir mücadeleye giriştiler. Kuşkusuz ki, bunun en önemli yolu, parti yönetiminde, sendikalarda, devlet organlarında etkinleşmekten, politikanın asli unsuru haline gelmekten geçiyordu. Dünya çapında ilk kadın bakanı ortaya çıkaran (Sosyal Hizmetler Halk Komiseri A. Kollantay) Ekim devriminin yaratıcıları için bu zor ama başarılabilir bir gerçektir. Ekim devrimi aile, çocuk, cinsler arası ilişkilerde gerçek bir altüst oluş yarattı. Kuşkusuz bu altüst oluşta kadın devriminin ileriye yürümesinin önemli olanakları gizlidir.

20. yüzyıla damgasını vuran Ekim devriminin önemi, salt Çarlık Rusyası'nı yıkıp yerine işçi-köylü sovyetleri cumhuriyetini kurmasında yatmıyor. O, dünya proletaryasının ve sosyalizmin en ileri deneyimi olmasının yanı sıra, kadın kurtuluşu ve özgürlüğü açısından da çığır açıcı bir öneme sahiptir. Hatta, henüz bu deneyi içererek aşan bir örnek yaşanmaması itibarıyla, uluslararası kadın hareketinin de doruğudur. Bu nedenle ki, 100. yıldönümünde Ekim devriminin kadın özgürlüğü ve mücadelesindeki ön açıcılığını, kazanımlarını ve tabii ki -yazının çerçevesini aşmadan- tıkanma noktalarını da tartışmanın özel bir önemi ve anlamı var.

Ekim devrimi, kadının kölelik serüveninin de miladı olan özel mülkiyeti

ortadan kaldırma hamlelerine giriştiğindedir ki, kadın cinsinin toplumsal kurtuluşunun da yolunu açtı.

Proletaryanın önemli hamlelerinden biri olarak, kadın cinsinin karşı cinsle tam hak eşitliğini sağlama doğrultusundaki bu büyük iddia, -tüm eksik ve yetersizliklerine karşın- sovyet hükümetinin kuruluşunun hemen ertesinde yaşamla buluşma gayretinde oluşu ve kadın özgürlük mücadelesi yanlı tutumlarıyla öne çıkar.

Ekim devriminin üzerinden henüz dört gün geçmişken proletarya diktatörlüğünün yasalarını kadınların tam hak eşitliğine sahip olacakları şekilde düzenlemesi, kuşkusuz ki, bir kafa açıklığına işaret ediyordu.

Çıkarılan kararnameyle kadının yasalar karşısında tam hak eşitliği-

nin sağlanması, komünist partinin programatik görüşlerinin pratiğe geçirilmesi anlamına geliyordu. Programatik görüşlerin, kadının yasalar karşısındaki tam hak eşitliğinin ekonomik-sosyal yaşama nüfuz etmesi ve kadın özgürleşmesinin ilerlemesi ise uzun ve çetin bir süreci gerektiriyordu. Nitekim gerek Lenin gerekse A. Kollantay gibi dönemin önderleri tam hak eşitliği ilanının bir ilk adım olduğunun, milyonlarca kadına ulaşmadan, onlar kazanılmadan devrimin ilerletilemeyeceğinin altını çiziyorlardı.

Elbette ki Bolşevik Parti, kadının yasalar karşısındaki tam hak eşitliğinin yalnızca bir başlangıç olduğunun, bunun toplumsal yaşama sirayet etmesinin uzun bir sürece yayılacağına farkındaydı.

Proletarya diktatörlüğünün ilk yazılı yasasının kadın ve aileyle ilgili çıkması tesadüf değildir.

Çarlık Rusyası'nda yalnızca Ortodoks evlilikleri resmi evlilik statüsünde yer alıyordu. Bu durum farklı

din kategorilerine göre değişik evlilik statülerinin oluşmasına yol açıyordu. Proletarya diktatörlüğünün devrimden hemen dört gün sonra aile konusunda yasa çıkarması, bu konuya verdiği önemi gösteriyor. Öyle ki, sovyet hukuk sisteminde medeni kanundan bağımsız olarak bir aile hukuku oluşturulmuştur.

Sovyet hükümetinin kurulmasından yalnızca bir hafta sonra Petrograd'da 50 bin kadınla kongre gerçekleştirilmesi ve keza devrimi takip eden ilk iki ayda peş peşe kadını ve çocuğu korumaya dönük yasaların çıkarılması aynı yaklaşımın ürünüdür.

1918'de oluşturulan bu aile yasası ile kadın yasalar karşısında erkekle tam hak eşitliğine kavuşmuş, evlilik basit bir kayıt işlemine dönüştürülmüş, karşılıklı rıza söz konusu olduğunda mahkeme kararına gerek duyulmadan boşanma alabildiğine kolaylaştırılmış, resmi evlilik dahilinde veya evlilik dışı tüm çocuklar eşit haklara sahip hale getirilmiştir.

Boşanmalarda kadının maddi yaşam koşullarını dikkate alan mahkemeler, kadın lehine kararlara yönelmiştir.

Kadını ve çocuğu korumayı esas alan, kadın lehine olan bu yasaları eşcinsellikle ilgili yasalar takip eder. Proletarya diktatörlüğü bu konuda, dönem koşulları dikkate alındığında, bir hayli ileri yasalar çıkarır. Sekiz saatlik işgünü kararına bağlı olarak kadınlara gece çalışma yasağı getirmesini (29 Ekim 1917) yüz otuzu aşan ulusa ve ulusal topluluğa mensup cinsin tam hak eşitliğinin ilanı (28 Nisan 1917), evlilik yasalarının değişimi (18 Aralık 1917) ve kürtajın serbest bırakılması (Kasım 1920) takip eder.

1920 yılında kürtaj yasallaştırılarak parasız bir hizmet, hak haline getirilir. Böylelikle Sovyetler Birliği'nde kadının bedeniyle ilgili kararı bizzat veriş yasaıyla güvence altına alınır. O yıllarda kürtajın hükümet kararnameyle yasallaştırılması dünyada bir ilktir. Ekim devriminden 100 yıl sonra dahi kürtajın pek çok ülkede tartışma konusu oluşu, yasaklanmaya çalışılması düşünüldüğünde, genç Sovyet ülkesinde bunun bir hakka, parasız bir sağlık hizmetine dönüştürülmesinin önemi daha iyi anlaşılır.

Hakikaten de, Lenin'in ifade ettiği gibi, en demokratik geçinen burjuva hükümetlerin on yılda yapamadıklarını genç Sovyet hükümeti bir yıl gibi kısa bir zamanda gerçekleştirir. Çarlık Rusyası'nda adeta bir nesneye dönüştürülen, alınıp satılan, bir koşum hayvanı kadar dahi değeri olmayan, her türlü şiddete uğrayan kadın, Sovyet ülkesinde yasalar kar-

şısında erkeklerle tam hak eşitliğine sahip hale gelmiş, toplumsal üretimin pek çok dalında var olmuş, politika- da öne çıkmıştır.

Engels'in "*Kadının kurtuluşunun ilk koşulu bütün kadın cinsinin yeniden toplumsal üretime dönmesidir*" belirlemesinin izini süren Bolşevikler, çalışabilir durumdaki tüm kadınların üretimde yer almaları için özel bir çaba içinde olurlar. Sovyet anayasası 16-40 yaş arasındaki tüm kadınlara çalışma zorunluluğu geti-

Proletaryanın önemli hamlelerinden biri olarak, kadın cinsinin karşı cinsle tam hak eşitliğini sağlama doğrultusundaki bu büyük iddia, sovyet hükümetinin kuruluşunun hemen ertesinde yaşamla buluşma gayretinde oluşu ve kadın özgürlük mücadelesi yanlı tutumlarıyla öne çıkar.

rır. Bu konuda A. Kollantay'ın cesur yaklaşımları, hem soruna ideolojik-politik bir perspektif sunmak açısından, hem de pratik yol göstericilik bakımından dikkat çekicidir. Kollantay, bedenini satarak yaşamayı meslek edinmiş kadınlar ile kocalarının sırtından geçinenler arasında bir fark bulunmadığını, sovyet ülkesinde asalaklara yer olmadığını, yürütülen mücadelenin de esasta asalaklığa, üretim dışı oluşa karşı olduğunu vurgular.

Kadının özgürleşmesinde evlilikle mutfağın ayrılmasının ve çocuk bakımının toplumsallaştırılmasının kilit bir yerde durduğunu tespit eden A. Kollantay gibi kadın önderler, inşa döneminde neredeyse tüm yetenek ve enerjilerini bu alandaki kurumsallaşmaya adanmışlar. Kollantay, ortak çamaşırhanelerin, ortak mutfak ve kantinlerin, kreş ve değişik tipte çocuk bakımevlerinin, gençlik merkezlerinin vb. kuruluşuna ön ayak olur, pratik önderlik eder.

E kim devriminden 100 yıl sonra dahi kürtajın pek çok ülkede tartışma konusu oluşu, yasaklanmaya çalışılması düşünüldüğünde, genç Sovyet ülkesinde bunun bir hakka, parasız bir sağlık hizmetine dönüştürülmesinin önemi daha iyi anlaşılır.

Kollantay'ın sunduğu verilere göre, 1919-1920 yıllarında Petrograd nüfusunun yüzde 90'ını besleyen ortak yemekhaneler oluşturulur. Petrograd için hayli yüksek olan bu rakamı yüzde 60 ile Moskova takip eder. Fakat ne yazık ki, bunun diğer büyük kentlerin tamamına yayılması henüz gerçekleştirilemez. Buna karşın, bu konudaki kısmi adımlar dahi kadının evden çıkmasının, görece de olsa özgürleşmesinin yolunu açar. Bütün bu bıkırtıcı, tüketici, kendi-

ni tekrar eden işlerden bir nebze de olsa kurtulan kadınlar, sosyalizmin inşası sürecine daha etkin dahil olurlar. Parti organlarında, sendikalarda, kooperatiflerde, devlet organlarında görev üstlenir, önemli sorumluluklar alırlar.

Bununla birlikte, burada iki temel sorundan söz etmeliyiz. Birincisi, bu kurumlar henüz ihtiyacı karşılayacak düzeyin çok gerisindeydi. Sovyetler Birliği gibi nüfus yoğunluğu olan, geri bir coğrafyada bu tip kurumlar adeta çöldeki vahalar gibiydi. İkincisi, bu kurumlar kadını görece özgürleştirse de, toplumsal yaşamda genel olarak erkek egemenliği henüz yenilgiye uğratılmadığından, kadınların ikincilliği, değişik biçimlerde ayrımcılığa maruz kalışları, toplumsal cinsiyet ayrımının değişik tipteki yansımaları ortadan kaldırılamıyordu.

Eşit İşe Eşit Ücret

Kadınların yüzde 80'nden fazlasının okuma yazma bilmediği, eğitim düzeyinin çok düşük olduğu, mesleki formasyonun alabildiğine yetersiz olduğu bir köylü ülkesinde "eşit işe eşit ücret" uygulamasının hayata geçmesi mucize gibidir. Sovyet hükümeti bu mucizeyi gerçekleştirmek için olağanüstü bir çabaya girişir. Devrimin hemen ertesinde yüzbinlerce ev emekçisi kadın üretime çekilir. Ne var ki, eğitim seviyesinin düşüklüğü ve mesleki formasyon yetersizliği kadınların ayaklarına dolanacak ve toplumsal cinsiyete dayalı işbölümü değişik biçimlerde bu alana da yansıtacaktır.

Bu dönemde Krupskaya önderliğinde okuma-yazma kampanyaları

örgütlenir. Sosyalizmin maddi-tek-
nik temelinin inşasında elektrifikas-
yona dikkat çekilirken, kadın özgür-
leşmesi açısından ise “sosyalizmin
yolunun okur-yazar olmaktan geçti-
ği” propaganda edilir.

Bu çabalar, 1930’ların ikinci yarısı-
na gelindiğinde karşılığını bulmuş ve
okuma-yazma bilmeme hali önemli
oranda tasfiye edilmiş, 1940’larda ise
tüm kız çocuklarının 7 yıllık eğitime
dahil edilmesi başarılmıştır.

Çarlık Rusyası’nda çalışan kadın-
ların önemli bir bölümü hizmetçilik,
müebbiyelik gibi işler yapıyordu.
Zengin ve ayrıcalıklı küçük bir azın-
lığın dışında kalan milyonlarca ka-
dın eğitim hakkından yoksundu. Bu
gerçeklik, Ekim devriminin ardından
ilan edilen “eşit işe eşit ücret” ilke-
sinin kadınlar cephesinden yaşama
geçirilişini daha baştan frenleyici bir
rol oynuyordu. Ne yazık ki, devrim
sonrasında da kadınların önemli bir
bölümü kalifiye işlerde çalışmıyor,
ücretsiz aile emekçisi olarak tarımda
istihdam ediliyordu. Devrimi takip
eden üç yılın ardından, kadın nüfu-
sunun yüzde 75,6’sı okuma-yazma
bilmiyordu.

Bu koşullar altında, “herkesten ye-
teneğine göre, herkese emeğine gö-
re” ilkesi eşit olmayanların eşitsizli-
ği gibi bir sonuç doğurur.

Sovyet hükümeti kadın emeğinin
kalifikasyonu için hızlıca bazı adımlar
atar. Okuma-yazma seferberli-
ğinden tutalım da, hızlandırılmış
meslek kursları, kimi mesleklerde
kadın kotası gibi uygulamalar bun-
lardan bazılarıdır.

Bütün bu kararların devrimi iz-
leyen iç savaş ortamında, köklü al-

tüst oluşlar sürecinde alındığını ve
uygulanmaya çalışıldığını gözden
kaçırmamak gerekir. Bu kargaşa, is-
ter istemez, kadının özgürleşmesi ve
erkek egemenliğinin yıkılmasında
kimi patinajlara yol açar. Bazı yak-
laşımın yasa katına çıkarılması
görece daha kolay olurken, toplum-
sal değere dönüştürülmesi haliyle
daha güç olmaktadır. Buna karşın,
1926 yılına gelindiğinde, -NEP (Ye-
ni Ekonomik Politika) döneminin de
etkisiyle- yeni bir aile yasasıyla bir

Kadının özgürleş-
mesinde evlilikle
mutfağın ayrılmasının
ve çocuk bakımının
toplumsallaştırılmasının
kilit bir yerde durduğunu
tespit eden A. Kollantay
gibi kadın önderler,
inşa döneminde
neredeyse tüm yetenek
ve enerjilerini bu alandaki
kurumsallaşmaya adanmışlar.

kez daha kadın lehine iyileştirmelere
gidilir. Bunu komünist partinin ka-
dın özgürlük mücadelesi konusunda-
ki ilkesel duruşuyla açıklamak yanlış
olmaz. Ne ki, bu ilkedен sapıldığın-
da kazanımlardan da geriye düşüş art
arda gelir.

Politika Alanı

Bolşevikler, Ekim sonrasında da
kadınlar arasındaki çalışmada deği-
şik araçlara başvurdular. Bu araçlar
kadın kitlelerini partiye kazanmayı,

sosyalizmin inşasına dahil etmeyi hedefliyordu. Hedeflerinin içeriğine bağlı olarak, araçlar da önemli farklılıklar içeriyordu. Geniş kadın kitlelerini aydınlatmayı hedefleyen araçları kullanmanın yanı sıra, politikaya daha ilgili kadın bölüklerinin sovyet organlarında, parti kurullarında, sendikalarda, kooperatiflerde temsiliyetleri ve etkinleşmeleri amaçlıyordu.

Bu etkinlik ve temsiliyet için, kol ve komisyonlardan delege toplantı-

Jenotyeller, geniş kadın kitlelerinin partiye yakınlaştırılmaları, bu kesimlerin inşa sürecinde aktifleştirilmeleri, başta parti kurulları olmak üzere, sendikalar, kooperatifler gibi araçlarda etkinleşmeleri için özel bir çaba içinde oldular.

larına, özel kadın görevliler oluşturmaktan kadın ajitatörlere kadar bir dizi araç ve biçim kullanılır.

Kremlin'de gerçekleşen Tüm Rusya İşçi Kadın Kongresi, kadınların devrimci dönüşümü hedefiyle seferberlik ilan eder. Kongre, kadınların sovyetlerde, parti ve sendikalarda aktif hale getirilmesi için savaşıma, kadın emeğinin ve anneliğinin korunması için mücadele etme hedeflerini koyar önüne. Hakikaten de, kongrenin ilan ettiği seferberlik ruhuna uy-

gun olarak, binlerce kadın devrimcileştirilerek inşa çalışmalarına katılır ve komünal yaşamın bir parçası olma onur ve sevincini paylaşır.

Jenotyeller

1918'de parti örgütlerine bağlı işçi kadın komisyonlarının kollara dönüştürülmesiyle kurulan Jenotyeller, 1919 yılında gerçekleştirilen RKP(B) 8. Kongresi'yle kurumsal kimliğe kavuşturulur. Jenotyeller işçi ve köylü kadınlar arasında partinin ideolojik-politik çizgisi temelinde faaliyet yürüten örgütlenmelerdi. Kadınlar arasındaki çalışmanın özel-özgün araçları olmaları itibarıyla aydınlatma ve örgütlenme çalışmasına ciddi katkıları oldu. Özellikle Doğu cumhuriyetlerinde Jenotyellerde görevli olan kadınların adeta yaşamalarını ortaya koyarak çalışmayı göze alışları, hemcinslerinin aydınlatılması ve örgütlenmesinde tutkuyla savaşımlı göstermesi açısından dikkate değerdir. Bu tutku ve kararlılık, Jenotyellerin, feodal değer yargılarının çok yönlü kıskacı altındaki kadınlara erişmek için "kadın bakkalları" gibi yaratıcı araçlarla binlerce kadına ulaşmasının, örgütlenmesinin yolunu açmıştır.

Jenotyeller, yasalar karşısında kadının tam hak eşitliğinin sağlanmasında, anne ve çocuğun korunmasında, kadının üretime çekilmesinde, kadınların mesleki-teknik yeteneklerinin geliştirilmesinde, nitelikli kadın işgücünün açığa çıkarılmasında, okur-yazarlık kampanyaları yürütülmesinde, çocuk bakımı ve eğitimi konusunda etkili adımlar atılmasında, ortak çamaşırhane ve yemekha-

nelerin oluşturulmasında ve bunların her geçen gün daha da yaygınlaştırılmasında vb. önemli roller oynadılar. Elbette Jenotyellerin işlevleri bunlarla sınırlı kalmadı. En geniş kadın kitlelerinin partiye yakınlaştırılmaları, bu kesimlerin inşa sürecinde aktifleştirilmeleri, başta parti kurulları olmak üzere, sendikalar, kooperatifler gibi araçlarda etkinleşmeleri için özel bir çaba içinde oldular. Söz konusu etkinlik için delege toplantılarını, konferansları ve kadın gazetelerini etkin tarzda kullandılar.

Öte yandan, kadın bedeninin bir meta olarak alınıp satılmasına karşı mücadelede, hamilelik dönemi ve doğum sonrasında yasaların kadın lehine düzenlenmesine ve bekar annelerin barınma vb. ihtiyaçlarına dönük çalışmalara öncülük ettiler. Gebelikten korunma, kürtaj gibi konularda danışma merkezleri oluşturulmasına, anne ve çocuk sağlığının korunmasına dönük yasalar çıkartılmasına ön ayak oldular. Hatta öyle ki, Jenotyeller bu tip kurumların kuruluşlarını ve yönetilmelerini bizzat gerçekleştirdiler.

İşçi, emekçi ve köylü kadınların parti çalışmalarına yakınlaştırılmalarında, politik çalışmalarda aktif hale getirilmelerinde, parti içinde ve genel toplumsal alandaki erkek egemenliğine karşı mücadelede temel bir yerde duran Jenotyellerin örgütsel varlığının korunmaması, Bolşevik Parti'nin en önemli hatalarından biridir. Kadınlar arasındaki çalışmada ve erkek egemenliğine karşı mücadelede adeta kilit bir noktada duran Jenotyeller, SBKP(B) 16. Parti Kongresi öncesinde (1930) daha

büyük adımlar atma ve “daha üst bir örgütlenme aşamasına geçiş” iddiasıyla dağıtıldı. Her ne kadar kadınlar arasındaki çalışmanın kadınlara havele edilmesi yanlına bir tutum alma ve tüm parti örgütlerini kadınlar arasındaki çalışmada duyarlı hale getirme iddiasıyla hareket edilse de, gerçekte Jenotyellerin dağıtılması parti örgütlerinin bu görüş açısıyla hareket etmelerini ve “daha üst bir örgütlenme aşamasına geçiş” iddiasına uygun bir pratik sergilemelerini

Stalın'ın 1934'teki 17. Kongrede kadını “işçi ve anne” olarak tanımlaması, anneliğin ve gelecek nesillerin yetiştirilmesinin kadınların asli işi olarak propaganda edilmesi, “sovyetik aile” kavramı gibi bir dizi yaklaşım kadın devriminin yenilgisinin yollarını döşer.

sağlamadı. Kaldı ki, bu başarılsa dahi, parti toplamının kadınlar arasındaki çalışmaya duyarlı hale getirilmesi ve etkinleştirilmesi ihtiyacı ile bu alandaki çalışmanın özgün-özel araçlarla yürütülmesi zorunluluğu karşı karşıya konulamaz.

Kazanılmış Haklardan Geriye Düşüş

Devrimin hemen ardından yayınlanan kararname ile kadın emeğinin ve çocuğun korunmasına yönelik ted-

birler alınır. Kadınların gece çalıştırılmaları, fazla mesai yaptırılması, yeraltında ve organizmalarını negatif yönde etkileyecek türde işlerde çalıştırılmaları yasaklanır.

Kadın doğurganlığını toplumsal bir fonksiyon olarak ele alan Sovyetler Birliği'nde, annelere doğum öncesi ve doğum sonrası toplam 8 haftalık ücretli izin ve emziren annelere 9. aya değin ek ücret ve üç saatte bir emzirme olanağı sunulur. Keza Bolşevik Parti'nin, "ev kadın-

Yasalar bir gecede hazırlanabilir ve devrimin hemen ertesinde uygulamaya konulabilir. Ne var ki, toplumsal yaşamda erkek egemenliğinin geriletilmesi, bu yasaların gerçek yaşamda ete kemiğe büründürülmesinden ve zorlu mücadelelerden geçmektedir.

lığı" tümüyle ortadan kaldırılıncaya kadar ev içi emeği üretici faaliyetle eşdeğer görmesi, 100 yıl önce böyle bir kararnameye imza atması çok ileri bir adımdır.

Ne var ki, 1930'lerde Jenotyellerin kapatılması süreciyle başlayan geriye gidişi başka bir dizi adım takip eder. 1934'teki 17. kongrede Stalin'in kadını "işçi ve anne" olarak tanımlaması, anneliğin ve gelecek nesillerin yetiştirilmesinin kadınların asli işi olarak propaganda edil-

mesi, "sovyetik aile" kavramı gibi bir dizi yaklaşım kadın devriminin yenilgisinin yollarını döşer. Devlete karşı işlenen suçlara "analık itibarını alçaltma"nın eklenmesi, törenle evliliğin adeta hortlaması, beden ticaretinin yaygınlaşması, nafaka uygulamasının yeniden gündeme gelmesi ve resmi evliliklerin şart koşulması vb. biçimlerde, kazanımlar adeta baş aşağı olmaya başlamıştır. Bu süreci, 1936'da kürtajin yasaklanması ve eşcinselliğin toplumsal suç sayılması izler. 1944'e varıldığında ise artık evliliğin bir memurun önünde gerçekleşmesi zorunluluğu ve boşanmanın alabildiğine zorlaştırılması gerçeğiyle karşı karşıyadır kadınlar.

Devrimin ilk yıllarında kilise evliliği gerçekleştirenler partiden ihraç edilir ve "gayrimeşru" kavramına savaş açılıp resmi ya da resmi olmayan birlikteliklerden doğan çocuklar eşit haklara sahip olurken, 1944'lere gelindiğinde evlilik dışı çocuk yapan kadınları ahlaksızlıkla itham etme cesareti gösterilir.

Ve Bugün...

Açık ki, kadınların yasalar karşısında erkekle tam hak eşitliğine kavuşması, toplumsal yaşamda da aynı hızda bir gelişme olacağı anlamına gelmiyor. Yasalar bir gecede hazırlanabilir ve tıpkı Sovyet hükümetinin yaptığı gibi devrimin hemen ertesinde uygulamaya konulabilir. Ne var ki, toplumsal yaşamda erkek egemenliğinin geriletilmesi, kadının ikinci cins olmaktan kurtulabilmesi, bu yasaların gerçek yaşamda ete kemiğe büründürülmesinden ve zorlu mücadelelerden geçmektedir.

Ekim devriminin ardından kadınlar, Sovyet yasalarına dayanarak, oradan aldıkları güçle, yaşamın her alanındaki eşitlik için kapsamlı bir mücadeleye giriştiler. Kuşkusuz ki, bunun en önemli yolu, parti yönetiminde, sendikalarda, devlet organlarında etkinleşmekten, politikanın asli unsuru haline gelmekten geçiyordu. Dünya çapında ilk kadın bakanı ortaya çıkaran (Sosyal Hizmetler Halk Komiseri A. Kollantay) Ekim devriminin yaratıcıları için bu zor ama başarılabilir bir gerçektir.

Ekim devrimi aile, çocuk, cinsler arası ilişkilerde gerçek bir altüst oluş yarattı. Kuşkusuz bu altüst oluşta kadın devriminin ileriye yürümesinin önemli olanakları gizlidir. Sürecin kadın devriminin ilerletilmesi yönünde geliştirilemediği biliniyor. Ne var ki, bu tartışma yazımızın kapsamını aştığı için kendimizi bazı değerlerle sınırladık.

Proletarya diktatörlüğü, kadınları mümkün olan en ileri düzeyde toplumsal üretime dahil etmenin yanı sıra, çocuğun ve kocanın bakıcısı

olmaktan çıkarmak için gerçek bir seferberlik başlattı. Sosyalist inşada yer alan kadın, aynı zamanda ekonomik olarak da erkekten bağımsızlaştı, aşçı kadının ve köylü kadının devlet yönetiminde yer almasının koşullarını oluşturdu. Salt yasalar karşısında değil, toplumsal yaşamda da kadını ikincilleştiren her türlü erkek egemen yaklaşıma karşı savaş açıldı. Yalnızca sovyet kaynakları değil, farklı görüşlerden bir dizi kaynak da Ekim devriminin kadınının kurtuluşu ve özgürleşmesinin yolunu açışını, bu alanda kat edilen mesafeyi teslim etmek zorunda kalır. Burjuva yazar ve düşünürler dahi kadınların Ekim devrimiyle elde ettikleri kazanımları, bunun dünya çapındaki yansımalarını ortaya koymak zorunda kalırlar. Sovyet devriminin emperyalist kapitalist sistem karşısında geçici bir yenilgi alması ve maalesef barbarlığa alan açılmış olması da bu gerçeği değiştirmez.

Sayılsız kadın Ekim devriminin açtığı yolda yürüdü, emek harcadı, kazanım ve başarılarıyla başka ül-

24 ❖ *Marksist Teori 28*

kelerde yaşıyan milyonlarca kadının özgürlük düşüne ve mücadelesine ilham verdi, yol gösterdi. Ekim devriminin gülümseyen yüzü bugün dahi dünyanın değişik coğrafyalarındaki kadınlar için esin ve mutluluk kaynağı olmayı sürdürüyor. Ekim devriminin gülümseyişinin yarım kalmış olması, bunun dünya kadınlarının ortak kahkahasına dönüşmemiş ol-

ması da bu gerçeği değiştirmez. Kuşkusuz bu “yarım kalış”ın nedenlerini-niçinlerini ortaya koymak, kadın devriminin yenilgiye uğramasının toplam yenilgideki payını açığa çıkarmak marksist-leninistlerin güncel görevleri arasındadır. Hatta diyebiliriz ki, sosyalist kadınların önünde duran en acil, en önemli görevlerden biri budur.

Ekim'den Bugüne Ulusal Soruna Sosyalist Çözüm: Tam Hak Eşitliği Gönüllü Birlik Halk Egemenliği

Rodî Azad

Sosyalist devrimden hemen önce Petrograd Sovyeti her dilin resmi dil olması, sovyet yurttaşlığı, federal ve özerk devletler gibi önlemlerle ulusal sorunlara çözüm önerse de, dönemin burjuva başbakanı Kerenski ve Menşevikler "merkezi devlet"i savunarak bu çözümü reddetti. Bu öneriler sosyalist devrimle hayata geçti. Uluslar arasında tam hak eşitliği sağlandı. Her türden ulusal baskı ve ayrımcılığa son verildi. Anadilde eğitim hakkı, kendi temsilcilerini seçerek kendini yönetme hakkı tanındı. 1922 yılında her cumhuriyetin egemenlik hakkının korunduğu, ayrılma hakkının olduğu, eşit statüde federasyonlar birliği kuruldu.

Adından başka sosyalistliği kalmayan kampın 1990'lı yıllarda kendi içine çökmesinin ardından başlayan ulusal çatışmalar, ulusal sorunlara sosyalizmin çözüm getiremediği iddiasının prim yapmasına neden oldu.

Materyalist diyalektikten, sınıf mücadelesi gerçeğinden uzak bir iddiaydı bu. Yıkımla birlikte ulusal çatışmaların kimi yerlerde bir boğazlaşma düzeyine yükseldiği doğruydu, fakat bunun bu ülkelerdeki sınıf mücadelesinin tezahürü olduğu da bir o kadar gerçektir. Ortaya çıkan yeni burjuva sömürücü sınıflar burjuva milliyetçiliğin ideolojik zırhını kuşanmıştı. Eğer bir yerde burjuvazi varsa, orada en uç biçimlerine, ırkçılığa kadar varan milliyetçiliğin ortaya çıkması da doğaldır. Bu kampın

yıkılmasıyla birlikte görülen en kaba, yağma ve talana dayalı ilkel kapitalist birikimin milliyetçi ideolojisi de bir o kadar ilkel, kaba ve yağmacıydı. Bu, sosyalist deneyin ulusal sorunları çözmeye başarısızlığını değil, milliyetçiliğin bir burjuva ideolojisi olduğunu ispatlar. Sosyalist deneyimin tartışması, milliyetçiliği neden ortadan kaldırmadığı üzerine değil, burjuvaziye yeryüzünden silmemesi, onun yeniden hortlamasını engelleyememesi üzerine yapılabilir.

Sosyalizmin Hedefi

Sosyalizmin hedefi burjuvazinin kökünü kazımak ve bütün sınıfları ortadan kaldırmak, milliyetçiliği bir daha doğmamacasına yeryüzünden silmek, giderek komünizmin üst ev-

resinde sınırları ve ulusları ortadan kaldırmaktır. İşçi sınıfının ırkı, ulusu yoktur. Dünya, işçi sınıfının vatanıdır.

Bu hedeflere bir çırpıda varılamaz. Ulusları ortadan kaldırmak çok uzun bir tarihsel dönemi kapsar. Bir sınıf olarak burjuvazinin ortadan kaldırılması ve sosyalizmin bir dünya sistemi haline gelmesi bunun ön şartıdır. Ki bu da sosyalizmin nihai zaferi demektir. Sosyalizmin nihai zaferi aşamasında, uluslar bir politik varlık olarak ortadan kalksalar da, kültürel

Sosyalizmin nihai zaferi aşamasında sosyalizm artık bir dünya sistemi haline gelir. Ulusal pazarların, dolayısıyla ulusal devletlerin temeli ortadan kalkar. Ulus bir politik varlık olmaktan çıkar. Milliyetçiliğin artık yeniden yeşermesinin hiçbir olanağı kalmaz.

bir varlık olarak yaşamaya bir müddet daha devam edebilirler.

Sosyalizmin nihai zaferi ile sosyalizmin inşa dönemi birbirine karıştırıldığı için, sosyalizmin inşasında ve geriye dönüşlerle ortaya çıkan sorunlar komünizmin sorunları olarak sunulmaktadır. Sosyalizmin inşa dönemi, kapitalizmin henüz dünyada egemen olduğu, sosyalizmin bir dünya sistemi haline henüz gelemediği, dolayısıyla ulusal devlet sınırlarının ve ulusal ekonomilerin varlığını koruduğu bir süreci kapsar.

Bu iki sistem sonsuza kadar yan yana yaşayamaz, biri diğerini alt etmek zorundadır. Sosyalizmin nihai zaferi aşamasında ise sosyalizm artık bir dünya sistemi haline gelir. Ulusal pazarların, dolayısıyla ulusal devletlerin temeli ortadan kalkar. Ulus bir politik varlık olmaktan çıkar. Sosyalizmin nihai zaferine ulaşıldığında milliyetçiliğin artık yeniden yeşermesinin hiçbir olanağı kalmaz. Buna karşın, ulusun kültürel hayatı bazı bakımlardan devam eder, çünkü farklı ulusal diller, müzik vb. varlığını daha bir müddet sürdürür.

İki Ulus Gerçeği

Sosyalizmin inşa sürecinde ulusal pazarlar ve devletler ortadan kalkmadığına göre, ulus politik varlığını koruyorsa, bu nasıl bir ulustur? Burjuvazi egemen sınıf olmaktan çıkmış, dahası bir sınıf olarak ortadan kalkmışsa, bu ulus bir burjuva ulus değildir. Buradan da anlaşılır ki, iki ulus türü vardır: burjuva ulus, sosyalist yurt içinde demokratik ulus. Stalin bu ikincisini doğrudan sosyalist ulus olarak tanımlar. “Sosyalist ulus”, ancak ulusun bir politik varlık olmaktan çıkarak bir dilsel-kültürel varlık halini alması durumunda kullanılabilir, politik ulus kavramlaştırmasına dahil edilemez. Oysa sosyalist devrimle birlikte ve sosyalizmi inşa süresi boyunca, ulus politik kimliğini korur. Ona bir politik kimlik kazandıran “ulusal devlet”in varlığıdır. Hem içeride henüz farklı sınıf kategorileri ve farklı ulusal topluluklar varlığını sürdürür, hem de başka ülkelerde burjuva uluslar ayaktayken varlığını zorunlu olarak

sürdüren bu ulusları “sosyalist yurt içinde demokratik ulus” olarak tanımlamak daha uygundur.

Burjuva ulus burjuvazinin egemenliğine dayanır. Burjuva ulusal hareket de burjuvazinin çıkarlarına bağlı olarak çeşitli ideolojik-politik biçimler alabilir. Feodalizme ve sömürgeciliğe karşı burjuva demokratik nitelikte iken, kapitalist ya da emperyalist hegemonyacı ve sömürgeci olduğunda ırkçı bir karakter kazanabilir. Burjuva milliyetçiliğinin çeşitli tonları ise onun ideolojisidir. En demokratik olduğu zaman bile, içeride hakim ulus dışındaki ulusal topluluklara karşı asimilasyoncu, dışarıdaki diğer uluslara karşı ise hegemonyacıdır. Başka ülkeleri işgal etme ve onları sömürgeci boyunduruğa vurma çabası, yer yer ulusal boğazlaşmalar, hegemonya savaşları kapitalizmin doğasında var. Bazı ulusların, giderek bazı ırkların diğerlerinden üstünlüğü iddiası bu saldırganlığın ideolojik gerekçesi yapılıır.

Sosyalist Devrim Ve Ulus

Sosyalist devrimin nasıl bir ulus ve ulusal hareket ortaya çıkardığını anlamak için, 1917 öncesi dünyaya kısa bir göz atmakta fayda var.

Afrika'nın neredeyse tamamı, Asya'nın büyük bölümü sömürgeci boyunduruk altındaydı. Ortadoğu ve Arap coğrafyasında Osmanlı feodal sömürgeciliği hüküm sürüyordu. Asya'nın kuzeyi ve Kafkaslar Rus çarlığının çizmeleri altındaydı.

1917 Ekim devrimi sonrasında bunların hiçbiri kalmadı. Ekim devriminin açtığı yoldan ulusal kurtuluş savaşları dünyanın her yerinde sömürgecilerin çanına ot tıkadı.

Şubat devrimi ile çarlık yıkılsa da, sömürge ve ezilen uluslar ulusal özgürlüklerini kazanamamıştı. Sosyalist devrimden hemen önce Petrograd Sovyeti her dilin resmi dil olması, sovyet yurttaşlığı, federal ve özerk devletler gibi önlemlerle ulusal sorunlara çözüm önerse de, dönemin burjuva başbakanı Kerenski ve

Menşevikler “merkezi devlet”i savunarak bu çözümü reddetti. Bu öneriler sosyalist devrimle birlikte hayata geçti. Ulusalar arasında tam hak eşitliği sağlandı. Her türden ulusal baskı ve ayrımcılığa son verildi. Anadilde eğitim hakkı, kendi temsilcilerini seçerek kendini yönetme hakkı tanındı.

1922 yılında her cumhuriyetin egemenlik hakkının korunduğu, ayrılma hakkının olduğu, eşit statüde federasyonlar birliği kuruldu.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler

Her federasyonun ulusal marşı, bayrağı ve başkenti vardı. Her cumhuriyet başka bir devletle ilişkiye geçme, antlaşma yapma, başka devletlerde diplomatik temsilci bulundurma hakkına sahipti. 1944’te askeri güç oluşturma hakkı da verildi.

Birliği, adından da anlaşıldığı gibi, iki temele dayanıyordu; sovyetlere -yani konseylere- ve federasyonlara.

Federe Devletler –

Birlik Cumhuriyetleri

Merkezi anayasaya aykırı olmak koşuluyla her federasyonun kendi anayasası vardı. Kendi yöneticilerini kendisi seçiyordu. Bakanları, mahkemeleri ve her türden yürütme organları vardı. Her federasyonun yasama yetkisi olan sovyeti (meclisi) çalışıyordu. İş ve ceza yasalarını kendisi belirliyordu. Her federas-

yonun ulusal marşı, bayrağı ve başkenti vardı. Her cumhuriyet başka bir devletle ilişkiye geçme, antlaşma yapma, başka devletlerde diplomatik temsilci bulundurma hakkına sahipti. 1944’te askeri güç oluşturma hakkı da verildi. 1924 anayasasına göre, SSCB eşit statüde 7 cumhuriyeten oluşuyordu. 1936 anayasasında bu sayı 11’e, 1943’te ise 16’ya çıktı.

Özerk Cumhuriyetler

Kimi federasyonların içinde özerk cumhuriyetler bulunuyordu. Bu cumhuriyetlerin her birinin kendi anayasası ve yönetim organları vardı. Toprakları kendi onayı olmaksızın değişikliğe uğratılamazdı. Bu özerk devletlerin de yasama yetkisi olan meclisleri vardı. Daha küçük ulusal topluluklar ise özerk bölgelerde yaşıyordu. 1936’da özerk cumhuriyetlerin sayısı 19’du.

Özerk Ve Ulusal Bölgeler

Federe cumhuriyetlere bağlı, az nüfustan oluşan ulusal topluluklara verilmiş ulusal statüdür. Yönetsel-yerel özerklikleri vardır. Bu statü anayasa ile güvencelemiştir.

Federe devletler, özerk cumhuriyetler, özerk ve ulusal bölgelerle, en kalabalık ulustan an az nüfusa sahip ulusal topluluğa kadar tüm uluslara ulusal statü tanınmıştır.

Çok Dillilik

SSCB’de çok dillilik esastı. Küçük dil gruplarının yaşaması için dahi özel önlemlere başvurulmuştu. Bir dil kendi yazı sistemine ve yayınlarına sahipse “resmi dil” statüsü kazanıyordu.

Milletler Sovyeti

SSCB’nin en üst yönetim aygıtı Yüksek Sovyet’ti. Yüksek Sovyet,

Birlik Sovyeti ve Milletler Sovyeti olmak üzere iki meclisten oluşuyordu. Milletler Sovyeti'nde nüfusuna bakılmaksızın her federe cumhuriyetin 25, her özerk cumhuriyetin 11, her özerk bölgenin 5, her ulusal bölgenin 1 temsilcisi bulunuyordu. Birlik Sovyeti ise aşağıdan yukarıya oluşan konseylerin en üst organıydı.

Her iki sovyetin, Birlik ve Milletler sovyetlerinin üye sayıları hemen hemen eşitti. Her iki meclisin yetkileri de aynıydı. Halk komiserleri konseyiyle birlikte her iki sovyete kanun teklifi verme hakkı tanınmıştı. Kanunlar her iki meclisin çoğunluğu tarafından onaylanırsa yürürlüğe girebiliyordu. Anayasada yapılacak değişiklikler için ise her iki meclisin üçte ikilik çoğunluğu gerekiyordu.

Yüksek Sovyet, halk komiserlerini (bakanları), yüksek sovyet prezidyumunu, yüksek mahkemeyi, genel savcıyı tayin ediyordu. Milletler Sovyeti, Yüksek Sovyet içindeki eşit konumuyla, tüm bu yetkileri Birlik Sovyeti ile paylaşıyordu.

SSCB'de ulusal sorunlara nasıl yaklaşıldığı ve nasıl bir çözümün uygulandığı yukarıdaki tabloda yeterince açıktır: tam hak eşitliği, gönüllü birlik, halk egemenliği.

Yetersizlikler

Ortaya konulanlar ne kadar doğruysa, bir o kadar eksiktir. SSCB'nin federasyon çözümü, ne yazık ki, 1950'lerde yeni bir nitelik sıçramaya varamamıştır. Balkanlar'da kurulan halk cumhuriyetleri arasında bir federasyon oluşturma çabaları boşa çıkmış, küçük ülkeler halinde sosyalist inşalara girişilmesi tercih

edilmiştir. Bu federasyonun kurulmasının önünde nesnel değil, öznel engeller vardı. Bunlar her ülkenin komünist partileriydi. Bunun komünist partilerdeki ulusalcı eğilimlerle ilgili olduğu, nihayetinde bir "ulusal pazar" inşasını esas alan burjuva ulusalcılık yönünde bir sapma olduğu ortadadır. 1920'lerin başında kuruluşuna girilen Transkafkasya (Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan) Cumhuriyeti'nin sonuçsuz kalmasıyla Balkan federasyonunun

SSCB'nin federasyon çözümü, ne yazık ki, 1950'lerde yeni bir nitelik sıçramaya varamamıştır. Balkanlar'da kurulan halk cumhuriyetleri arasında bir federasyon oluşturma çabaları boşa çıkmış, küçük ülkeler halinde sosyalist inşalara girişilmesi tercih edilmiştir.

kurulamamasının özünde farklı olmadığı söylenebilir. Keza iki büyük sosyalist ülke olan SSCB ile Çin arasında bir sosyalist federasyonun kurulmasının gündeme dahi gelmemesi, burjuva ulusalcı eğilimin bir kalıntısı olarak değerlendirilebilir.

Günümüzde Ulusal Sorunların Çözümü

Emperyalizm dönemindeki sömürgeleler, yükselen ulusal kurtuluş savaşları dalgası ile birlikte, bazı kalıntılar dışında ortadan kalktı. Ulusal

sorunlar burjuva anlamda esasen çözülmüş durumda. Bugün de emperyalist küreselleşme döneminin bir karakteristiği olan mali-ekonomik sömürgeler yeryüzünü kapladı. Ne ki, klasik sömürge ve yarı-sömürgelerde olduğu gibi, bu devletlerle emperyalizm arasında ulusal bir çelişki yoktur, haliyle bir ulusal devrimden söz edilemez.

Buna karşın, klasik sömürge tarzı kalıntılar vardır. Kürdistan ve Belucistan bunlardan ikisidir. Bölgemizde, bu ikisiyle birlikte, işgal altındaki Filistin'de de ulusal sorun çözüm bekliyor. Bu nasıl bir çözüm olacaktır ya da olmalıdır?

Klasik sömürge tekeli yıkıldığında bağımsızlaşan ulusların önünde iki yol vardı. İlki kapitalist gelişme yolu, ikincisi sosyalist devletlerin yardımı ile sosyalist inşa yolu. Her ikisi de mümkündü. Kapitalist gelişme yoluna girenler bir müddet ayakta kalabilir, ulusal kaynaklar üzerindeki hakimiyete dayalı olarak ulusal kalkınma yolunda ilerleyebilirdi. Bu yol sonuçta emperyalizmin yeni-sömürgesi olmaya götürse de, belirli bir süre bağımsızlığı koruma imkanı vardı. Emperyalist küreselleşme döneminde ise bu olanak yok. Burjuva ulusalcı çizgi izlendiğinde emperyalizmin ve dünya tekellerinin mali-ekonomik sömürgesi olmak dışında bir yere varılamaz.

Buradan bakılınca, burjuva ulusalcı çözümün tarihsel olarak öm-

rünü doldurduğu söylenebilir. Bir şeyin tarihsel ömrünü doldurması, pratikte de ortadan kalktığı anlamına gelmez. Kürdistan'da Barzani örneğinde görüldüğü üzere, burjuva ulusalcı çözüm pratikte yürürlükte dir hala. Diğer yandan, ortada bir sosyalist kamp yok. Emperyalist küreselleşme koşullarında bağımsızlığını kazanan bir ülkenin salt kendi olanakları ile sosyalist inşaya girişmesi yüzyıl öncesine göre daha da zor. Yine de ulusal sorunlara halkçı demokratik çözüm dışında bir çıkış yok. Sosyalizm deneyi bu açıdan yol gösteriyor. Ulusların tam hak eşitliğine dayalı gönüllü ve özgür birlikler bu çıkışın ana güzergahıdır. Bu, kaçınılmaz olarak, bölgesel devrimleri programatik bir hedef haline getirir. Oradan da dünya devrimine bağlanmayı zorunlu kılar. Sosyalist inşa yönelimi bu güzergah üzerinde karşılık bulabilir.

Küçük "ulusalcı" sosyalist devletlerle yetinme dönemi kapandı. İstenirse de, sosyalist devletler bu yoldan varlıklarını koruyamaz. Federasyonlar halinde birleşmek, bu yoldan büyük birlikler kurmak karşı konulmaz bir gerekliliktir bugün. Bu tür birlikler ancak tüm ulusal sorunların aşılması ile oluşturulabilir. Sosyalist devrimlerin mirası bunun nasıl aşılabileceğini gösteriyor. Rojava ise ulusal sorunlara çözümün güncelde pratikleşmiş halidir.

Kürt Ulusal Kongresi

Arîn Çîya

Bu kongrenin hedefi ulusal demokratik birlik sağlamak ve bunu örgüt ve mücadele formlarına kavuşturmadır. Ondan ötesi, katılan grupların güç ve örgütlülüklerine göre kuracakları etkiyle sağlanabilir. Kongreye daha baştan onun işlevini aşan görevler yüklemek, işi yokuşa sürmekten başka bir anlama gelmez. Nihayet kongre, aynı zamanda bir ulusal uzlaşma alanıdır da. Burada çeşitli sınıfların politik temsilcileri boy gösterecektir. Sosyal olarak birbirine rakip sınıflar burada Kürdistan'ın ulusal demokratik kurtuluşu için bir araya gelmiş olacaklar. Bu gerçeği gözetmeyen her davranış, kendini dayatan her tutum kongreyi sabote etmeye hizmet eder.

Kürt Uluslaşmasının Tarihsel Serüveni

Kürtler otokan -oluştukları yerde yerleşik, göçle gelmeyen- bir halktır. Yurtları her daim işgal ve talan edilmiştir. Medlerden Eyyubilere kadar Kürtler tarafından yönetilen pek çok devlet vardır. Buna karşı Kürdistan birliğini sağlayan ya da bu amaca bağlı olarak örgütlenmiş bağımsız bir Kürt ulusal devleti yoktur.

Kürt feodal beylerinin Osmanlı İmparatorluğu'yla, Osmanlı İmparatorluğu'nun İran şahlığıyla yaptığı anlaşmalar sonucu Kürdistan coğrafyasında çok sayıda feodal-özerk Kürt devleti ortaya çıktı. Kürt kraları (mirler) tarafından yönetilen bu özerk devletler, Kürt ulusal kültürünün oluşması ve gelişmesinde güçlü

bir zemin yarattı. Kürt yazını asıl olarak bu dönemde geliştirdi. Aşiretlerin ve aşiret federasyonlarının mirlik çatısı altında bir devlet örgütlenmesine dönüşmesi bu dönemde gerçekleşti. Her özerk devlet içinde ve bu devletler arasında ekonomik ilişkiler geliştirdi, küçük birimlere bölünmüş kapalı aşiret ekonomisi kısmen aşıldı. Kamu işleri için bütçe oluşturulmasının, bu sayede eğitim, kültür ve toplumsal hizmetlerin kamusal düzeyde ele alınmasının imkanı doğdu.

Feodal bölünmüşlük ve İran ile Osmanlı devletlerine bağımlılık, Kürdistan'ın birliğinin önündeki başlıca engellerdi. Bu engel güçlü bir mirin diğerlerini yıkması ile aşılabilirdi. Ne ki, bu yönlü her girişim egemen devletin engeli ile karşıla-

şacaktı. Özerk devletlerin birliğini sağlamaya dönük her girişim egemen devletle de savaşmayı zorunlu kılmaktaydı. Saldırıya uğrayan mir, kendini korumak için egemen devlete başvuruyordu. Ayaklanan ya da saldıran, İran'a karşı Osmanlı'ya, Osmanlı'ya karşı İran'a yaslanıyordu. Bu da, bu yoldan birliği olanaksızlaştırmaktaydı.

Feodal-özerk devletler erken zamanlarda Kürt uluslaşmasına zemin oluştururken, özerk devletlere bölünmüşlük bu uluslaşmanın engeliydi.

Dün daha ileri bir toplumsal-siyasal örgütlenme olan mirliklerin yerini, şimdi siyasal bir varlık olmayan aşiret toplulukları almıştı. Bu, uluslaşma bakımından tarihsel bir geriye savrulma anlamına geliyordu. Buradan ileriye ancak yeni toplumsal güçlerle gidilebilirdi.

Avrupa'da feodal parçalanmışlığın aşılması ulusal birliğin, ulusal pazarların doğmasının zeminini monarşiler döşemişti. Feodallerle kralar arasında yapılan yetki bölüşümü sözleşmeleri de burjuva demokrasisinin temellerini atmıştı. Bir kez ulusal pazar oluştu mu, geriye kralın yerini burjuvazinin alması kalır. Ulus bilinci ise bu zemin üzerinde yukarıdan aşağıya inşa edilir.

Kürtlerin bağımlı özerk devletlere bölünmüş olması, Kürt burjuva ulus-

laşmasının doğumunu önledi. Kapitalist gelişmenin ileriki dönemlerinde bu doğumun olanakları yeniden oluşabilirdi. Oluşmadı, çünkü Kürtler, bırakalım daha büyük birliklere yönelmeyi, eldeki feodal-özerk devletlerden de oldu.

Batı Avrupa'da gelişen kapitalizm karşısında tutunamayan, Kürtleri egemenlik altında tutan feodal devletler, çareyi bu devletleri biçimsel taklitte ve merkezileşmeyi bir üst boyuta taşımakta buldular. Bu merkezileşmenin önündeki ilk ve esas engel özerk Kürt devletleriydi.

16. yüzyılda doğan özerk Kürt devletleri 19. yüzyılda ortadan kaldırılmaya başlandı. Bu yıkıma karşı direnen mirlerin, yeni düzeyde bir uluslaşmaya yönelmek yerine kendilerini savunmayı merkeze alınca, yenilmeleri kaçınılmazdı. Onların feodal karakteri ve bölünmüşlükleri yeni düzeyde bir ulusal birliğe yönelmelerinin nesnel engelini oluşturuyordu. Diğer Kürt beyleriyle ittifakı bir kenara bırakalım, mirlik içinde dahi bir birlik sağlayamadıkları oluyordu. Az çok güçlendiklerinde, bu gücü Kürdistan'ın birliği için kullanmak yerine, başkalarını tasfiye etmeye yöneltiyorlardı. Êzidi Kürtlerin, Keldani ve Süryanilerin kılıçtan geçirilmesi bunun ilk akla gelen örnekleridir.

Özerk devletler direnemeyince dağıldılar. Yeni düzeyde bir ulusal birlik için zemin kalmadı. Mevcut zemin de yıkıldı. Kürt mirlikleri ortadan kalkınca Kürt toplumu siyasal ve iktisadi olarak dağıldı. Mirlerin dağılmış toprakları aşiret ağalarının elinde kaldı. İdeolojik-politik liderlik boşluğunu

dini önderler doldurdu. Bu toplumsal dağılma hali, yıkıntılardan geriye kalan dinsel ve feodal önderliklerle aşılamazdı. Ne ki, Kürdistan'da bu önderliği ele alacak onlardan başka bir toplumsal grup da yoktu. Dün daha ileri bir toplumsal-siyasal örgütlenme olan mirliklerin yerini, şimdi siyasal bir varlık olmayan aşiret toplulukları almıştı. Bu, uluslaşma bakımından tarihsel bir geriye savrulma anlamına geliyordu. Buradan ileriye ancak yeni toplumsal güçlerle gidilebilirdi. Köylülüğü peşine takan bir Kürt burjuva sınıfından söz edilemezdi. Mirliklerin yıkımından soran iktisadi hayat çok daha gerilemiş, iç ticaret daralmış, Kürdistan şehirlerinin eski canlılığı solup gitmişti. Kuşkusuz tüccarlar ve küçük sanayi vardı. Kürtler daha çok tarım, hayvancılık ve yönetim işleri ile uğraşırken, ticaret ve sanayi Ermeniler ve kısmen de Süryanilerin elinde kalmıştı. Bundan dolayıdır ki, burjuva uluslaşma bilinci ve yönelimi Kürtlerden önce Ermenilerde ve diğer Hristiyan topluluklarda ortaya çıkmıştır.

Kürt liderler Hristiyanlarla ortaklaşmak yerine onları rakip gördükleri için Kürdistan'ın birliğine yönelmediler, aksine onları tasfiye ederek Kürtlerin egemenliğini sağlayacaklarına inandılar. Bu gerçekleşemezdi. Hristiyanlar mirliklerin yıkılmasından bu yana ticaret yoluyla daha ileri bir toplumsallığa ulaşmıştı. Toplumsallığı dağılmış Kürtlerin onları asimile etmesi, bir ulusal pazar inşasına ortaklaştırması söz konusu olamazdı. Hristiyanların da Kürtleri hesaba katmadan bir ulus inşa etme girişimi o günkü koşulların gerçekliğine uygun değildi.

Kürt yurdunun emperyalistlerin onayı ve himayesiyle dört parça sömürge haline getirilmesi ile yeni bir dönem başladı. Yurdun dört parçaya bölünmesi ile mücadele de dörde bölündü. Sömürgecilik her parçada kendine özgü bir form kazandı. Her parça o ülkenin pazarına dahil edildi. Kürt mülk sahiplerinin bir kısmı sömürgeci ülkenin işbirlikçisi haline geldi. Her parçada farklı da olsa, ulusal-kültürel asimilasyon Kürt ulusal

bilincinin gelişmesini köstekledi. Bu yeni koşullar altında isyanların da yeni bir nitelik kazanması gerekirken, bu olmadı. Kapitalizm öncesi ekonomik biçimlerin kırdaki baskın olması, sömürgeci politikaların kentlerin var olan küçük sanayisini de yıkması, ulusal uyanışa yol açacağı korkusuyla Kürdistan yurduna sermaye yatırımlarının yapılmaması, kendi dilinde eğitim bir yana egemen ulus dilinde dahi eğitimin çok yetersiz olması ve benzeri sömürgeci politikalar nedeniyle, Kürdistan'ın dört

Burjuva uluslaşmasına en yakın an, Mahabat Cumhuriyeti'nin kuruluşudur. Mahabat bir ticaret kentidir ve cumhuriyetin kuruluşunda tüccarların etkisi büyüktür. Ama bu aynı zamanda zaftır da, zira tüccarların Rojhilat'taki Kürt toplumunda tuttuğu yer zayıftır.

parçası geri ekonomik ve toplumsal ilişkilere mahkum edildi. Bu durum ulusal bilincin geniş halk yığınlarını sarmasını geciktirdi, ulusal bilinç mülk sahibi sınıfların tekelinde kalmaya devam etti. Bu mülk sahibi sınıflar da çoğunlukla aşiret reisleri olunca, ulusal mücadele ya onların ilgi alanıyla ya da onların çıkarlarıyla özdeş dini önderlerin ve bir kısım aydının girişimleriyle sınırlı kaldı. Bu koşullar altında halk kitlelerini de saran bir burjuva ulus bilincinin

ortaya çıkması beklenemezdi. Aşiret reislerini birleştiren güçlü bir liderlik ya da burjuva ulusalcılığı oluşmayınca, dönem içindeki bütün ulusal ayaklanmalar parçalı kaldı, dört parçaya bölünmek bir yana her parçanın kendi içinde de birlik gerçekleşmedi. Bu nedenle ayaklanmaları bastırmak sömürgeciler için çok zor olmadı.

Burjuva uluslaşmasına en yakın an, Mahabat Cumhuriyeti'nin kuruluşudur. Mahabat bir ticaret kentidir ve cumhuriyetin kuruluşunda tüccarların etkisi büyüktür. Ama bu aynı zamanda zaftır da, zira tüccarların Rojhilat'taki Kürt toplumunda tuttuğu yer zayıftır. Aşiretsel toprak mülkiyeti yaygındır. Aşiretler yeterli desteği vermeyince, cumhuriyetin ayakta kalmasını beklemek hayal olurdu.

Kürt ulusal bilincinin oluşmasının bu kadar uzun sürmesinin başkaca pek çok nedeninden bahsedilebilir, fakat öne çıkan nedenler bunlardır.

Yirminci yüzyılın son çeyreğine geldiğimizde, uzun erimde de olsa ağır aksak gelişen kapitalizmin etkisiyle, Kürdistan'ın eski biçimde kalması söz konusu olamazdı. Her parçada farklı da olsa, toplumsal hayatta kentlerin rolü arttı. Sözü edilmeye değer bir proleter sınıf oluştu. Aşiret bağları gevşedi. Ulusal çelişkinin yanında sınıf çelişkileri de önem kazandı. Ulusal bilinç yoksul sınıflara doğru yayılmaya başladı, yayıldığı ölçüde ve yerlerde devrimci demokratik ve sosyalist bir karakter kazandı. Sömürgecilik koşullarında oluşan burjuvazinin de, proletaryanın da modern bir karakterde olması beklenemezdi elbette. Nitekim burju-

vaların büyük çoğunluğu hala aşiret reisleriydi.

Bu yeni koşullar altında iki ulusal bilinç yan yana yeşermekteydi artık. Burjuvazi henüz yeterince gelişmemiş de olsa mülk sahibi sınıflar burjuva ulusalcılığın, proletarya çok zayıf da olsa yoksul köylüler devrimci-demokratik ulusalcılığın bayrağını sallıyordu. Tam da bu iki sınıfsal eğilimin temsilciliğini yapan iki partinin öne çıkması tesadüf olmasa gerek. KDP burjuva Kürt feodal, PKK de yoksul köylülüğün devrimci-demokratik ulusalcılığının gelişip şekillenmesinde önemli rol oynadı. Bunlar, sınıfsal pozisyonları gereği birbirine düşman, ulusal pozisyonları gereği birbirine müttefikti. Bu nedenle her iki partinin tarihi birbiriyle çatışma ve buluşmalarla doludur.

Yeni Koşullar, Yeni Olanaklar, Yeni Riskler

Kürt ulusalcılığının emperyalist küreselleşmeden etkilenmesi kaçınılmazdı. Şimdiye kadar sömürgeci politikalara bağlı olarak geri ekonomik ilişkilere mahkum edilmiş dört parça Kürdistan yurdunda kapitalist gelişme hız kazandı, Kürdistan sömürgeci devletlerin hegemonyasındaki iç pazara olduğu kadar dünya pazarına da daha sıkı entegre oldu.

Bu aynı zamanda siyasal koşulların da değişmesi anlamına geliyordu. Kürdistan'ı sömürgeci boyunduruk altında tutan Irak, İran ve Suriye devletleri emperyalist küreselleşmeye entegre olmaya ayak diriyorlardı. Ortadoğu'nun bir açık pazar haline getirilmesi ve dünya pazarına yeni

biçimde sıkıca bağlanması emperyalist devletlerin ve tekellerin başlıca hedefiydi. Ortadoğu'nun onlar nezdinde bu derece öncelikli olmasının nedeni, sahip olduğu petrol ve doğalgaz kaynaklarıydı. Ortadoğu'nun emperyalist küreselleşme kapsamına alınması emperyalistlerin ortak amacı iken, petrol ve doğalgaz kaynaklarına hakimiyet mücadelesi rekabet nedeniydü. Türkiye emperyalist küreselleşmeye "barışçıl" biçimde dahil edilmişti. Diğer ülkeler ise işgal ve ambargolarla tehdit ediliyordu.

Türkiye emperyalist küreselleşmeye "barışçıl" biçimde dahil edilmişti. Diğer ülkeler ise işgal ve ambargolarla tehdit ediliyordu. Emperyalistlerle Kürdistan'ı sömürgeci boyunduruk altında tutan ülkeler arasındaki bu yeni çelişkiler Kürtler için yeni fırsatlar anlamına geliyordu.

Emperyalistler ile Kürdistan'ı sömürgeci boyunduruk altında tutan ülkeler arasındaki bu yeni çelişkiler Kürtler için yeni fırsatlar anlamına geliyordu.

ABD emperyalizminin Irak'ı işgali Başûr'un bağımlı federasyon statüsü kazanmasına olanak yarattı.

Arap devrimci süreci Suriye'ye uzanınca, emperyalistler bunu Suriye rejimini yıkmanın bir fırsatına dönüştürdü. Sömürgeci Suriye, artan saldırılar karşısında kuzeydeki varlı-

ğını sınırlayarak, Şam ve çevresinde savunmasını güçlendirdi. Bu Rojava için tarihi bir fırsattı. Kalan rejim güçlerini etkisizleştirerek iktidarı ele geçirdi ve süreç içinde iktidar alanını genişletti.

Bu aynı süreç Türk sömürgecilerini korkuttu. Müzakere ile denetim altına almayı hedefledikleri PKK ile görüşmelere son verip, ezerek teslim alma politikalarına geri döndüler. Rojava'nın bir bölümünü işgal ettiler. Şengal'e ve Rojava'ya askeri saldırılara giriştiler.

Bu elverişli koşulların değerlendirilmesi için eksik olan, ulusal çapta siyasal birliktir. Eğer siyasal birlik sağlanamazsa, bölünmüşlük hali gelişecek saldırıları göğüslemekte yetersizliğe neden olacak ve eldeki kazanımların da yitirilmesine yol açacaktır.

Bu gelişmelerin Rojhilat'ı etkilememesi düşünülemez. Gerici faşist molla diktatörlüğünün baskısı hareketi kısmen zayıflatsa da, burada patlamaya hazır büyük bir enerji biriktirmektedir. Sorgu altındaki bir kadına tecavüz ve iki kolberin öldürülmesi ile başlayan yerel isyanlar bunun göstergeleridir.

Neredeyse yüz yıldır dört parçaya bölünmüş Kürtler arasında, yıllar geçtikçe ve kapitalist gelişmenin hızına bağlı olarak, her parçada farklı

bir sosyoloji oluşmaktaydı. Bu nedenle mücadeleler birbirinden kopuktu. Birleşik bağımsız Kürdistan bir propaganda sloganıydı ve yalnızca birkaç Kürt örgütünün ilgi alanındaydı. Rojhilat'taki, Başûr'daki ve Rojava'daki belli başlı Kürt partilerinin programı özerklik ve bağımlı federasyonla sınırlıydı. Bakur'da ise PKK, birleşik bağımsız sosyalist Kürdistan'ı program edinmişti. "Sosyalist kamp"ın yıkılması ve emperyalist küreselleşmenin ideolojik basıncı altında, PKK de adım adım bu amacı terk etti.

Şimdi yeni koşullar ve yeni olanaklar dört parçada farklılaşmış ulusal bilinci birleştirmektedir. Kürdistan devleti kurulmadan, dört parçayı birleştiren Kürt ulusal bilinci oluşmaktadır. Bu, yukarıdan inşa edilen burjuva ulus bilincinden farklı olarak, aşağıdan kurulan demokratik ulus bilincidir.

Rojava ve bilhassa Kobanê direnişi bu ortak ulus bilincinin oluşumuna büyük etki yaptı. KDP ve onun güdümündeki partilerin bu direnişlerden uzak, hatta bunların karşısında saf tutması bu gerçeği değiştirmez. Keza KDP'nin öncülük ettiği bağımsızlık referandumu da, PKK dahil pek çok partinin muhalefetine karşın, ortak ulusal bilincin oluşumuna etki etmektedir. Bağımsızlık referandumunun önderliğinin burjuva-feodal karakterine karşın, bu girişimin sonuçları objektif olarak demokratik ulus bilincini geliştirmektedir. Sömürgeci devletlerin düşmanca tutumu ve emperyalistlerin onları arkalaması, başkasına değil kendine güvenerek hareket etme bilincini güçlendirmektedir.

Bölgede yaşanan politik kriz koşullarında yüzyıl önce çizilen sınırlar geçerliliğini kaybetti. Kürt yurdunun toprak birliği için koşullar elverişli hale geldi. Bu elverişli koşulların değerlendirilmesi için eksik olan, ulusal çapta siyasal birliktir. Eğer bu siyasal birlik sağlanamazsa, bölünmüşlük hali gelişecek saldırıları göğüslemekte yetersizliğe neden olacak ve bu bazı bakımlardan eldeki kazanımların da yitirilmesine yol açacaktır.

Ulusal çapta böyle bir siyasal birlik stratejik önemdedir, ona taktiksel ve faydacı yaklaşım bu birliğin altını oymaktan başka kimseye yarar getirmez.

Ulusal kongre böyle bir birliğin başlıca elverişli aracıdır. Rusya'da nasıl ki sovyetler devrimin kaldırıcı olduysa, ulusal kongre de Kürt ulusal birliğinin ve özgür Kürdistan'ın kaldırıcı olabilir.

Özgür Kürdistan demokratik Ortadoğu federasyonuna açılan kapıdır.

Kapitalizmin varoluşsal kriziyle birlikte emperyalizmin ve sömürgeci devletlerin bölgeyi eskisi gibi yönetememe krizi, Kürtlerin eskisi gibi yönetilmeyi reddetmesi ve bunu pratikte sergilemesi, Kürt ulusunu bölgenin sürükleyici, öncü demokratik ve devrimci gücü haline getirmektedir. Kürtler bu öncü gücü ancak ulusal demokratik birliklerini sağlayarak yerine getirebilir.

Ulusal Kongrenin Hedefi Ve İlkeleri

1) Ulusal kongrenin ilk elde hedefi kendini kurmaktır. Bu kongrenin toplanması başlı başına önemlidir.

Bu, sömürgecilere verilmiş esaslı bir yanıt olacak, Kürt ulusuna moral ve motivasyon kazandıracak, ulusal bilinci ve özgür Kürdistan umudunu büyütecektir.

Demokratik ve adil temsiliyet olmadan böyle bir ulusal kongrenin toplanamayacağı açıktır. Hegemonik rekabet ulusal kongrenin toplanmasının önündeki başlıca iç engeldir. Partisel veya grupsal çıkarlar bir kenara bırakılarak, gerektiğinde tavizler pahasına, bu kongrenin toplanması güvenceye alınmalıdır. 2013'te

Ulus, din ve mezhep hegemenler kadar ezilenler için de siyasal bayraktır. Ortadoğu'da demokratik ulus bilinci, ancak tüm bunların üstüne çıkararak, bu farklılıkları dışalayan ya da rakipleştiren değil, onları politik özgürlük çatısı altında kapsayan bir yaklaşımla inşa edilebilir.

kongrenin hazırlık aşamasında kalmasının başlıca nedenlerinden biri partisel ve grupsal çıkarların öne geçirilmesi, konuya stratejik değil taktiksel yaklaşımlardır.

Kürt ulusal demokratik mücadelesine katılan tüm gruplar kongrede temsil edilmelidir. Ancak bu yoldan ulusal birlik oluşturulabilir. Bunun yapılamadığı koşullarda toplanan bir kongrenin istenen sonucu yaratamayacağı ortadadır.

Tartışma konularının başında gelen temsil oranı sorunu stratejik yaklaşımla aşılabılır. Bir kez böyle ele alındı mı, çeşitli yöntemler devreye sokulabilir. Örneğin, her parti ve kurumun karara uymayı taahhüt etmesi koşuluyla, kongre öncesi bir hazırlık kurultayında seçilecek bir kurul tarafından temsil oranları tespit edilebilir.

Belirlenmiş kurallar çerçevesinde her katılımcının konuşma hakkı ve özgürlüğü güvence altına alınmalıdır. Bu olmadan demokratik bir kongre gerçekleştirilemez.

Kadınların eşit temsil hakkı mutlaka gözetilmelidir. Demokratik ulus bilincinin oluşumunda Kürt kadınlarının oynadıkları ve oynayabilecekleri rol ortadadır. Bunu hesaba katmayanların demokratik bilinci yamuktur, ulusal bilincin gelişmesine hizmet etmez.

2) Kongrenin amacı demokratik ulus bilincini inşa etmek ve bunu Ortadoğu halklarına mal etmektir. Ortadoğu çok uluslu, çok dinli, çok mez-

hepli bir coğrafyadır. Bu farklılıklar emperyalistler ve bölgedeki egemen güçler tarafından istismar edilmiştir. Bölgede, bırakalım demokratik halkçı bilincin yeşermesini, burjuva demokratik bilinç de gelişmemiştir. Ulus, din ve mezhep egemenler kadar ezilenler için de bir siyasal bayraktır. Ortadoğu'da demokratik ulus bilinci, ancak tüm bunların üstüne çıkarak, bu farklılıkları dıştalan ya da rakipleştiren değil, onları demokrasi, bir başka deyişle politik özgürlük çatısı altında kapsayan bir yaklaşımla inşa edilebilir.

Kürdistan, yalnızca Kürtlerin değil, Kürdistan'da yaşayan tüm halkların yurdudur; şu ya da bu dine ve mezhebe inananların değil, herkesindir. Bütün ulusların, ulusal toplulukların ve inançların hakları garanti altında olmalıdır.

Ulusal kongre, çoğunlukla asimilasyoncu, kimi kez ırkçı her türlü burjuva ulusalcı ideolojilerle arasına keskin ayrımlar koymalıdır. Kongre daha baştan bunu taahhüt etmeli ve

nasıl gerçekleştireceğini karar altına almalıdır. Tarihsel haksızlıkları gidermek adına girişilebilecek her türlü intikamcı harekete karşı daha baştan tavrını açıklamalıdır.

3) Başlangıçta her parça demokrasiyi kendi özgün koşullarına göre uygulayabilir ya da uygulanagelen biçimler geliştirilebilir. Aşağıdan yukarıya halkın yönetime katılması esas alınmalıdır. Rojava'da uygulanan sistem bunun laboratuvarıdır. Herkese açık komünler ve meclisler temel temsil organlarıdır. Komünler ve meclisler demokratik iktidarın dayanaklarıdır. Halkın iktidara katılımı bu yolla gerçekleştirilir.

Başûr'da uygulanagelen burjuva parlamentoculuk ulusal demokratik bilincin gelişmesine, ulusal, dinsel, mezhepsel ayrımların çözümüne yeterli bir yanıt değildir. Parlamenter biçim ya sayısal çoğunluğun egemenliğine yol açar ya da yetkilerin nüfus oranlarına göre paylaştırılmasına dayanır. Oysa komünler ve halk meclisleri sistemi bu ayrımları aşar; herkesin bulunduğu yerden, ulusal, dinsel ve mezhepsel ayrımına bakılmaksızın, devlet işlerine karışmasına olanak verir. Böylece ulusal, dinsel ve mezhepsel ayrımlar politik temsil niteliğinden arındırılmış olur.

4) Ulusal kongre birleşik bağımsız Kürdistan'ı hedeflemelidir. Güncelde ise her parçada var olan kazanımları tüm ulusun kazanımı saymalı ve sahiplenmelidir. Başûr'daki bağımlı federatif yapı yalnızca KDP ve KYB'nin kazanımı değildir, Rojava'dakinin yalnızca PYD'nin kazanımı olmaması gibi. Aksi takdirde bir ulusal bilinç ve birlikten söz edi-

lemez. Rojava ile Başûr sınırı KDP tarafından kapalı tutulur ve geçişler engellenirken hangi ulusal birlikten söz edebiliriz?

5) Ulusal demokratik güçler arasındaki her türden çatışma kesinkes yasaklanmalıdır. Hem parti ve gruplar arasında, hem de Rojava ve Başûr arasında meydana gelebilecek bütün sorunların çözümü ile görevli bir komisyon ulusal kongre tarafından seçilmelidir. Bir çeşit adalet divanı olacaktır bu. Divanın çözemediği

Ulusal kongre, katılımcılarından birine yönelik bir dış saldırıyı tüm kongreye yapılmış sayılmalı ve bu doğrultuda tutum almalıdır. Dört parçanın herhangi birinin kazanımlarını gasp etme hedefli her türlü girişim ortak bir karşı koyuşla yanıtlanmalıdır.

konular bir sonraki ulusal kongre gündemine getirilmelidir.

6) Kürdistan'ın diğer bölgelerinde yaşayanlar, Başûr ve Rojava'da kendini yurdunda hissetmeli, herhangi bir seyahat ve çalışma kısıtlamasına tabi tutulmamalıdır. Örgütlenme, söz ve yürüyüş hakları garanti altına alınmalıdır. Kürdistanlı hiç kimse Kürdistan'ın herhangi bir parçasında "yabancı" muamelesi görmemelidir.

7) Ulusal kongre, katılımcılarından birine yönelik bir dış saldırıyı

tüm kongreye yapılmış sayılmalı ve bu doğrultuda tutum alınmalıdır. Dört parçanın herhangi birinin kazanımlarını gasp etme hedefli her türlü girişim ortak bir karşı koyuşla yanıtlanmalıdır. Kongre bu iradeyi en net biçimde ortaya koymalıdır. Dolayısıyla, silahlanma ve askeri hazırlık ortak çabanın ürünü olmalı, her parça diğerinin mücadelesini kolaylaştırmayı görev saymalıdır. Her parçadaki ulusal kongre bileşenleri hiçbir koşulda sömürgecile-

Bağımsızlık referandumu daha baştan parlamentonun kararı ile yürürlüğe girseydi, farklı olurdu. Bu da yetmezdi, bir ulusal kongre kararı haline getirilseydi, bambaşka bir durum meydana gelirdi. Sömürgeciler bu kadar rahat havlayamazdı.

rin işlerini kolaylaştıracak davranışlar sergilememelidir.

Bunlara başkaca pek çok madde eklenebilir, ama bu kadarı bir görüş açısı sunmak bakımından yeterli olsa gerek. Hiç kuşkusuz sosyalist yurtseverlerin bunlardan öte hedefleri vardır. Dikkat edilirse, burada ekonomik ve sosyal önlemlerden söz edilmedi. Edilmesine gerek de yok. Zira bu kongrenin hedefi ulusal demokratik birlik sağlamak ve bunu örgüt ve mücadele formlarına

kavuşturmadır. Ondan ötesi, katılan grupların güç ve örgütlülüklerine göre kuracakları etkiyle sağlanabilir. Kongreye daha baştan onun işlevini aşan görevler yüklemek, işi yokuşa sürmekten başka bir anlama gelmez. Nihayet kongre, aynı zamanda bir ulusal uzlaşma alanıdır da. Burada çeşitli sınıfların politik temsilcileri boy gösterecektir. Sosyal olarak birbirine rakip sınıflar burada Kürdistan'ın ulusal demokratik kurtuluşu için bir araya gelmiş olacaklar. Bu gerçeği gözetmeyen her davranış, kendini dayatan her tutum kongreyi sabote etmeye hizmet eder.

Güncel Durum

Başûr referandumu karşısında bütün sömürgeci güçler birleşti. Bu sürpriz değil. Yine de Başûr'da iç birlik ve diğer parçalar arasında ulusal birlik sağlansaydı, bu kadar hoyratça hareket edemezlerdi. Onlara bu cesareti veren, hem Başûr'da hem de bütün Kürtler arasında bir ulusal birliğin olmamasıdır. Bağımsızlık referandumu daha baştan parlamentonun kararı ile yürürlüğe girseydi, farklı olurdu. Bu da yetmezdi, bir ulusal kongre kararı haline getirilseydi, bambaşka bir durum meydana gelirdi. Sömürgeciler bu kadar rahat havlayamazdı.

Referandum Kürtlerin meşru bir hakkıdır ve hiçbir şey buna gölge düşüremez. Referandumu engellemeye dönük tüm girişimler gayrimeşrudur. Yine de, Barzani'nin adım atarken yaptığı bariz hatalar görmezden gelinemez.

Bir iç birlik sağlamadan bağımsızlık referandumu yönünde adım

atmak, daha baştan oyuna güçsüz başlamak anlamına gelir. Diğer parçaları hiçe saymak ise ulusal direnci daha da zayıflatır.

Barzani'yi böyle davranmaya iten, onun sınıfsal karakteri kadar, bugünün gerçekliğini ve ihtiyaçlarını kavramadaki yetersizliğidir. Barzani bir ulusun liderliğine soyunuyor, ama hala aşiret reisi olarak davranıyor. Ulusal birliği sağlamak için çaba sarf etmek yerine, herkesin kendi peşine takılmasını bekliyor. Burjuvalaşmış bir feodal olmasına karşın, söz konusu olan ulusal bilinç ve birlik olunca, onun feodal yanı ağır basıyor.

Barzani Başûr'un, diğer dört parçadan ayrı olarak, kendi başına var olabileceği yanılgısına kapılıyor. Kürt sorununun Kürdistan'ı egemenlik altında tutan bütün devletler için bir beka sorunu olduğunu, bir parçadaki bağımsızlık karşısında diğer parçalardaki sömürgecilerin birleşebileceklerini hesaba katmıyor. ABD'nin Irak işgali sonrası oluşan koşulların devam ettiğini varsayıyor. Rojava sınırını kapatarak, Şengal sınırına asker yığarak, onlarca sömürgeci Türk askeri üssüne yer vererek, Hewler'i, Zaho'yu, Duhok'u MİT çiftliğine dönüştürerek bağımsızlık referandumuna gidiyor. Bundan daha büyük ulusal körlük olabilir mi?

Bağımsızlık referandumu için koşullar uygundu. Kuzey Suriye'nin büyük bölümü Kürtlerin denetimine geçti. Türkiye'nin Ortadoğu'da yayılmacı politikaları çöktü. DAİŞ Kürtlerin büyük katkısıyla Irak'tan da sökülmeğe. Genel olarak Rojava devrimi, özel olarak Kobanê direnişi ve Şengal'de Êzidilerin daha

büyük bir soykırımdan kurtarılması, Kürtlerin dünya halkları nezdinde prestijini doruk noktasına çıkarttı. Kürtlerin bağımsız devlet kurma hakkı hiç olmadığı kadar meşruiyet kazandı.

Irak devletinin anayasada belirlenmiş hakları Başûr'a tanımaması, Kerkük'ün statüsü için 2007'de yapılması gereken referandumu yaptırmaması, aktarması gereken petrol gelirinin yüzde 17'sini vermemesi, Peşmerge maaşlarını karşılamaması

Başûr'un bu koşullarda bağımsızlık referandumuna gitmesi haklı, meşru ve demokratik bir hamleydi. Buna karşın, Barzani'nin ulusal bir uzlaşma aramadan bu adımı atması yanlış. Birincisi ne kadar demokratik bir haksızlık, ikincisi o kadar antidemokratik bir tutumdur.

ve bu konudaki tüm uzlaşma çabalarını reddetmesi Başûr'un bağımsızlık yolunda adım atmasının haklı gerekçelerini oluşturuyordu. Peşmergeye yıllardır maaş vermeyen Irak'ın 100 bini aşkın Haşdi Şabi'yi birkaç saat içinde karar alarak maaşa bağlaması, Irak devletinin anayasayı ve anlaşmaları hiçe saydığına tipik göstergesiydi.

Başûr'un bu koşullar altında bağımsızlık referandumuna gitmesi haklı, meşru ve demokratik bir

hamleydi. Buna karşın, Barzani'nin ulusal bir uzlaşma aramadan bu adımı atması yanlıştı. Birincisi ne kadar demokratik bir haksa, ikincisi o kadar antidemokratik bir tutumdur. Barzani'nin yapması gereken ilk iş, meclisi açmak, seçimleri yapmak ve ulusal kongreyi toplantıya çağırmasıdır. Eğer bağımsızlık yolunda adım atacaksa, bir ulusal kongreye en çok Barzani'nin gereksinimi vardır.

Şimdi bu tartışmaların, karşılıklı suçlamaların zamanı değil. Sömürgeciler dış biliyor. Fırsatını bulduklarında her türlü saldırıya girişmeye hazırlar. Bu koşullar altında

Başûr'un Rojava gibi savunulması ulusal bir görevdir. Barzani'ye duyulan kızgınlık bu görevin önüne geçilemez. Burada en büyük sorumluluk PKK'ye düşüyor.

İkincisi, ulusal kongre acilen toplanmalıdır. Bu ideal anlamda bir kongre olmayabilir, gündemi de Başûr ve Rojava ile sınırlandırılabilir. Her iki konuda da tek ses çıkarma kararlılığı, sömürgecilerin rahatını bozacaktır. Yıllardır sömürgecilerin en büyük korkusu bir Kürt ulusal kongresinin toplanmasıdır. Bu korku hiç beklemeksizin sömürgecilere yaşatılmalıdır.

Perinçek'in Erdoğan Kuyrukçusu Stratejisi

Ziya Ulusoy

Gerçekte, KUÖH'ni katliamlarla ezme amacı uğruna Erdoğan'ın politik islamcı faşizmine teslim olan Perinçek ve kemalistlerdir. AKP'nin 2013 hedefi, bu işin teorisyeni Davutoğlu'nun defalarca vurguladığı gibi, yüzyıllık kemalizm parantezini kapatıp Türkiye'yi yeniden Osmanlı çizgisine yerleştirmektir. Perinçek, bunu bile bile, Erdoğan ve AKP'nin zaman zaman açığa vurduğu amacı gizlemekte, Türk devleti ve burjuvazisinin egemenliğini istikrara kavuşturmak uğruna kemalistleri ve laikleri aldatmaktadır. Uydurduğu yalan, Erdoğan'ın kemalizmi tarihin müzesine gömme hedefi ve tarihini, kemalizme varmanın hedefi ve tarihi olarak gösterecek denli kabadır.

Perinçek ve partisi, şaşkınlık uyandıran gerici ve faşist argümanları benimsemesiyle ünlendi. Bunu '90'lı yıllardan itibaren çok daha belirgin hale getirdi.

Kimi zaman Ermeni soykırımı üzerine İttihatçı paşaların mirasını, kimi zaman Ergenekoncu generalleri, kimi zaman Erdoğan'ı ve soykırımcı katliamlarını, kimi zaman da demokratik hakların daha saldırganca tasfiyesini savundu.

Fakat bu argümanların temelinde/arka planında Perinçek'in Türk burjuvazisinin hakimiyetini ve devletini siyasi istikrara kavuşturma, devrimci tehlikelerden kurtarma amacı ve bu amaca bağlı bir strateji var. Stratejisinde zamana ve döneme göre değişmeyen esas bu.

“Milli Cephe-Milli Hükümet”: Emperyalizme Değil Devrim Tehlikesine Karşı

Perinçek, '90'lı yıllardan itibaren, gerçekte Kürt ulusal özgürlük mücadelesine ve birleşik devrim imkanına karşı Türk burjuvazisinin devletini korumak amacına sıkıca bağlandı.

Bu amacı doğrultusunda ilerici kitleleri etkilemek için, “*ABD ve Batılı emperyalizme karşı ulusu/ulusal devleti savunmak*” teorik tezini dayanak yaptı. Antifaşist potansiyel taşıyan kitlelerin bir bölümü şovenizmden etkilenme eğilimine girerken, bu eğilimin ideolojik önderliğini yaptı.

Saddam, Miloseviç, İran mollaları gibi rejimler de, bugün Perinçek'in Türk burjuvazisi ve devleti için yap-

maya çalıştığı gibi, yerel burjuvazinin özgün gerici çıkarlarının politikasını gütmeyi antiemperyalizm göstererek kitle dayanaklarını güçlendirmeye ve iktidarlarını ayakta tutmaya çalıştılar.

Oysa emperyalist küreselleşme döneminde, özellikle ABD'nin dünya emperyalist sisteminin tek süper gücü haline geldiği dönemde, 1990 öncesindeki gibi, ABD-SSCB arasındaki dünya çapındaki çelişkiden yararlanarak özgün gerici politikaları uygulama imkanı kalmamıştı. ABD liderliğinde Batılı emperyalizm, ulus-devletlerin ulusal özelliklerini tasfiye etmekle kalmadı, geçmişteki söz konusu çelişkiden yararlanma imkanını da ortadan kaldırdı, bütünlüğüne dünya pazarında mali-ekonomik sömürgeleştirmeyi geliştirdi.

Geçmişin yeni-sömürge ülkelerindeki ulus-devletler bu gelişmenin başlıca dayanakları oldular. Çünkü bu ülke burjuvazilerinin çıkarları dünya tekellerine eklenerek dünya pazarından yararlanmaktan

yanaydı. Dünya tekelleriyle işbirliği içinde ülkelerinin ucuz işgücünü sömürme temeli üzerinde sermayelerini büyütme onların sınıfsal çıkarlarının gereği idi.

Buna karşı direnen söz konusu rejimler ve Türkiye'de Avrasyacı generaller tasfiye edildiler. Türkiye'deki Avrasyacı generaller kliği, iktidar bileşimi içinde en üst yönetici ayrıcalığını korumak için Avrasyacı çizgiyi benimsemişti. ABD ve AB emperyalistleri ile TÜSİAD, çıkarları önünde engel gördükleri bu durumu tasfiye ettiler.

'90'lar boyunca Perinçek, kaderini Avrasyacı generalleri destekleme stratejisine bağladı, onların memuru ve sözcüsü işlevini gördü. Bu yolla, Kürt ulusal özgürlük hareketi (KU-ÖH) ve devrimci hareketin gelişme tehlikesi ile Erbakan RP'sinin hükümet olma olasılığına karşı mücadele etti. Avrasyacı generallerin darbe imkanını destekledi. Ulusalçı akımın gelişmesine ideolojik tezler ve taktikler hazırladı. Ünlü cumhuriyet

mitingleri ve Anıtkabir yürüyüşlerini düzenleyenleri ideolojik bakımdan besledi. “*Milli Cephe, Milli Hükümet*” o dönem önerdiği rejim ve örgütlenmelerdi. Bu, Ecevit'in DSP'si ile Baykal'ın CHP'sinin koalisyonuna dayanan bir hükümeti generallerin yönetimine bağımlı olarak inşa etme, olabilirse bu hükümet içinde kendisine de yer açma stratejisiydi. Esasen Kürt ulusal devrimci hareketine ve Türkiye'de birleşik devrim tehlikesine karşı burjuva devleti korumak içindi.

Perinçek, bu amacı doğrultusunda bolca teori, politika, taktik ve yöntem üretti. Koşullar DSP ile CHP'yi ulusalçı çizgiye itmiş olmasına, hem de bu partiler burjuva gerici ulusalçılığı isteyerek benimsemelerine rağmen, Perinçek, bu iki partiyi ne generallerin egemenliğinde ne de parlamenter koalisyon için milli cepheye birleştirebildi.

28 Şubat askeri müdahalesi burjuva cepheye Ecevit ve DSP'sini hükümete taşımaktan ve Erbakan'ı başbakanlıktan indirmekten başka bir rol oynayamadı. Generaller ve hükümete getirdikleri Ecevit, devrim cephesine karşı önemli roller üstlendi. KUÖH'ne ve devrimci harekete karşı, Öcalan'ı tutsak alma ve 19 Aralık katliamıyla F tipi zindanı yerleştirme gibi stratejik önemdeki saldırıları gerçekleştirdi. Perinçek bütün bu saldırıları destekledi. Milli cephe ve milli hükümet fiilen gerçekleşmişti, fakat ABD ve AB'ye karşı değil. Emperyalistler ve İsrail devletiyle işbirliği içinde, KUÖH başta olmak üzere devrimci harekete karşı.

Devrimci Tehlikeyi Ezmek İçin Erdoğan Liderliğinde Birlik

Erdoğan-AKP'nin 2010'da iktidar bileşiminde hakimiyeti ele geçirmesinden sonra, Perinçek ulusalçı stratejisini eski biçimiyle bir süre daha devam ettirdi. Fakat Erdoğan-Gülen iktidar dalaşısıyla yeni bir imkan doğdu. 17-25 Aralık 2013 sonrası, Erdoğan, Gülençileri tasfiye etmeye başlarken başka ittifak güçleri aramaya koyuldu. Avrasyacı generalleri

‘90’lar boyunca Perinçek, kaderini Avrasyacı generalleri destekleme stratejisine bağladı, onların memuru ve sözcüsü işlevini gördü. Bu yolla, Kürt ulusal özgürlük hareketi (KUÖH) ve devrimci hareketin gelişme tehlikesi ile Erbakan RP'sinin hükümet olma olasılığına karşı mücadele etti.

ve Perinçek'i cezaevinden çıkararak yedeğine aldı. Ardından Bahçeli'nin MHP'sini de yedeğine alacaktı.

Perinçek ve Avrasyacı generaller Erdoğan'ın ateşli destekçileri haline geldiler. Bu yolla hapisten kurtuldukları gibi, Avrasyacı subaylar TSK'da yeniden görev alma imkanına kavuştular. 15 Temmuz darbe girişimi sonrası TSK'da mevzi kazandılar.

2013 sonunda başlayan bu süreçte, dışta ve içte başka önemli gelişmeler gerçekleşti.

Suriye gerici iç savaşını ABD ve Avrupalı emperyalistlerle birlikte yöneten Erdoğan, müttefikleriyle çelişkiye düştü. Batılı emperyalistler, özellikle ABD, Suriye’de Esad’ı devirmekten vazgeçmek, IŞİD’i tasfiye etmeyi öne almak zorunda kaldılar. Fakat, Arap ülkelerinde Müslüman Kardeşler hükümetleri ve örgütlülüğüne dayanarak bölge liderliğini Türk burjuvazisine ve kendisine kazandırma stratejisi yenilgiye uğrayan Erdoğan, efendilerini ve müttefiklerini, Esad rejimini devirme amacını

Perinçek ve Avrasyacı generaller Erdoğan’ın ateşli destekçileri haline geldiler. Bu yolla hapisten kurtuldukları gibi, Avrasyacı subaylar TSK’da yeniden görev alma imkanına kavuştular. 15 Temmuz darbe girişimi sonrası TSK’da mevzi kazandılar.

sürdürmeleri için iknaya çalıştı ve Sisi darbesine karşı çıktı.

Suriye gerici iç savaşını Rojava devrimini ezme amacına bağlayarak bir süre daha sürdürmek, ABD’yi yeniden Esad’ı devirmeye ikna etmek istedi. Kara ordusuyla işgal görevinin kendisine verilmesinde bir süre daha ısrar etti.

İçte ise, başkanlık rejimine geçmeye ve saldırı dozajı çok yüksek bir politik islamcı faşizmle saray diktatörlüğü etrafında Türk burjuvazisinin istikrarını sağlamaya yöneldi.

Cumhurbaşkanlığı seçimi sonrası “çözüm süreci”ni bitirdi. 24 Ekim 2014 MGK’sında karara bağladığı “Çöktürme Planı”yla harekete geçti.

Bu önemli gelişmeler Perinçek kliğinin Erdoğan faşizmine sıkıca bağlanmasına ve onun ayrılmaz kuyrukçusu olmasına yol açtı. Perinçek ve Bahçeli MHP’si, birlikte politik islamcı saray faşizminin yardımcıları oldular. Erdoğan’dan daha çok Erdoğancı kesildiler.

Perinçek, yargının Erdoğan’ın emrine verilmesini kutsadı: “*Türk yargısı son 50 yılın altın devrini yaşıyor.*” (Cumhuriyet, 21.06.17)

HDP’nin kapatılmasını ve vekillerin dokunulmazlığının kaldırılmasını, hatta OHAL’i faşist müttefiklerinden önce o istedi: “*HDP kesinlikle kapatılması gereken bir örgüttür... Meclise terörist giremez... HDP milletvekillerinin dokunulmazlığı kaldırılmalıdır... Terör ortamında demokrasi olmaz.*” (Cumhuriyet, 20.06.17) “Sözde milletvekillerinin tutuklanması yasalara uygun ve haklıdır.” (Vatan Partisi’nin “Bölücü Teröre Son Vermek İçin HDP Kapatılsın” bildirisi, 17.11.16)

Demokrat, ilerici akademisyenlerin tasfiyesini saldırganca savunan Perinçek, akademisyenler için “*bir kısmı terör örgütünün üyesi, bir kısmı da yetersiz olduğu için işten atıldı*” diyerek bunu haklı göstermeye çalıştı. (Cumhuriyet, 20.06.17)

Dahası Kürt halkımıza, KUÖH’ne, devrimci harekete karşı, 2015 baharından itibaren saray faşizminin yürüttüğü soykırımcı tasfiyeci savaşı Erdoğan’dan geri kalmayan bir saldırganlıkla savundu. 2015’teki 5

Haziran Amed, 20 Temmuz Suruç, 10 Ekim Ankara katliamlarını sevinç çılgınlıklarıyla destekledi. Ulusal Kanal'da HDP'ye ilişkin sözlerin sarf edildiği 20 Haziran 2017 tarihli tartışmada, Cizre-Sur vahşetini eleştiren Y. Küçük'ün "elleri havada, aç susuz gencecik çocukları öldürmek doğru değil" sözüne bile tahammülsüzlük göstererek, "sen karşı tarafa geçmişsin", "teröristi temizleyeceksin... TSK terörü temizliyor, tepeliyor" sözleriyle saldırdı.

Perinçek, Erdoğan faşizminin Çöktürme Planı'yla yaptığı tüm saldırıları sevinç sloganlarıyla desteklemekle yetinmiyor. "Hükümet olduğumuz zaman Kandil'e 1 ayda beyaz bayrak çektireceğiz... İran-Türkiye-Irak-Suriye işbirliği yaptığında Kandil'in beyaz bayrak çekmek dışında bir çözümlü yok" (Cumhuriyet, 13.08.17) ajitasyonu yaparak, saray faşizminin ve ordunun tüm saldırılarına rağmen zafer kazanılmadığı için saflarda başlayacak çözülmeyi engellemeye çalışıyor. Kürdistan'ın sömürgecisi bölge devletleriyle askeri olarak da birleşik bir savaşı, Kürt düşmanı faşist şeflere öneriyor. 1 ayda bitirme ajitasyonu yaptığına göre, sömürgecilerin birleşik savaşında, belki de 1988'de Saddam'ın Enfal Savaşı'nda yaptığı ve 182 bin Kürdün ölümüne yol açan soykırımdaki gibi, kimyasal silah kullanmayı Erdoğan faşizminin askeri-polis şeflerine ima yoluyla hatırlatıyor.

Perinçek, daha fazla faşizm ve milliyetçilik, daha fazla Kürt ve devrimci düşmanlığı çizgisini, rıza üretmesi için "sistem dışı program üretmek" gibi gösteriyor. Tarihte

faşist hareketler de, kendilerini parlamenter burjuva sistemden farklı, sistem dışı göstererek, burjuva parlamenter kokuşmuşluğa tepki duyan kitleleri etkilemeye çalıştılar. Perinçek, bu yanı sıra onlara benzerken, onların antikomünizmle "sistem karşıtlığı"ni birleştirmelerinin tersine, "sistem karşıtlığı"ni Çin tipi burjuva "sosyalizm"iyle birleştirerek ya da şimdi öne çıkarmakta olduğu gibi "üretim ekonomisi" ve "devletçilik"le birleştirerek faşizmi destekleme stratejisini etkili kılmaya

Perinçek, böylece Özal, Demirel, Çiller, Ecevit, Evren, Güreş, Kıvrıkoğlu, Büyükanıt gibi, hatta bazılarından daha şiddetli ve soykırımcı saldırılarla, faşist devlet terörüyle demokratik tüm hakların, devrimci ve demokratik güçlerin tasfiyesini öneriyor.

çalışıyor: "Sözün özü, Türkiye köklü çözümlerin içine girmiştir. Devrimci programlar geçerlidir... Türkiye'nin önündeki programı ana çizgileriyle dört maddede özetliyoruz. Önem ve öncelik sırasıyla: PKK'yı içte ve sınırlarımızın ötesinde temizleyeceğiz. Ülkemize huzur ve barış getireceğiz. Vatan bütünlüğünü sağlayacağız." (Aydınlık, 09.09.2017)

Perinçek, dilin ağrıyan dişe gitmesi gibi, sorunların ve programının en başına "PKK'yı ezme" görevini koyuyor. Asıl derdi ve mücadele

amacı da bu. Böylece Özal, Demirel, Çiller, Ecevit, Evren, Güreş, Kıvrıkoğlu, Büyükanıt gibi, hatta bazılarından daha şiddetli ve soykırımcı saldırılarla, faşist devlet terörüyle demokratik tüm hakların, devrimci ve demokratik güçlerin tasfiyesini öneriyor.

Perinçek, Erdoğan faşizmine desteğinin taktik değil stratejik olduğunu, 16 Nisan gayrimeşru referandumu döneminde de vurgulamaya özen gösterdi: “*Halk Oylamasındaki saf-laşma ikincildir ve geçicidir... Halk*

Perinçek’in politikası, soykırımcı askeri-polisiye katliamlar ve yasaklamalarla, KUÖH’ni ve devrimci hareketi ezmek, bütün demokratik hakları ve güçleri tasfiye ederek ve demirden faşist yumruk altında, Türk burjuvazisi ve devletin istikrarını sağlamaktır.

Oylamasında AKP iktidarını ve MHP yönetimini düşman ilan eden strateji, ABD ve PKK ile birlikte ‘diktatöri’ yıkma stratejisidir.” (Vatan Stratejisi ve Halk Oylaması Stratejisi, 17.02.17, www.vatanpartisi.org.tr)

Ulusalıcıları ve laik kitleleri Erdoğan faşizmine kuyrukçuluğa ikna edebilmek için, Perinçek önce, “*AKP, CHP, MHP ve Vatan Partisi’nin oluşturacağı Millî Seferberlik Hükümeti*” (Aydınlık, 10.01.2017) önerdi. Fakat, gerek TÜSİAD’ın teşvikiyle gerekse Erdoğan’ın genel başkanını

da tutuklama kılıcını sallaması karşısında CHP adalet yürüyüşü yapmak zorunda kalınca, CHP’yi saflaşmanın karşı tarafına, devleti yıkacak güçler kategorisine soktu. “*Yürüyüş CHP’nin Bonzaisidir*”, “*CHP Batılı emperyalistlere müdahale etmeleri için sesleniyor*” saldırısını yöneltti. Yeniden sert formülasyonlarla, ulusalcı kitle tabanı içinde de saflaşma yaratarak, tabanın liberal burjuva demokrasisine gidişini önlemeye ve Erdoğan faşizmi arkasında toplanmasını sağlamaya çalıştı.

Perinçek ve ideolojik önderliğini yaptığı ulusalcı cephenin kalemleri, 28 Şubat’a oynarlarken ve geçmiş süreçlerde, politik islamcı Erbakan’ı ve sonrasında AKP’yi baş düşman aldıklarında da, “*Güneşdoğu’da oylar bölücüler karşısında Erbakan’a verilmeli*” görüşünü işliyorlardı. Böylece, Kürt ulusuna karşı Türk burjuvazisi ve devletin sömürgeci boyunduruğunu savunmada birlik oluyorlardı. Şimdi Perinçek aynı politikayı doğrudan Erdoğan’a destek vererek, Erdoğan’ın politik islamcı faşizmi inşasını güçlendirerek yapıyor.

Perinçek’in stratejisinin ana politikası, soykırımcı askeri-polisiye katliamlar ve yasaklamalarla, KUÖH’ni ve devrimci hareketi ezmek, bütün demokratik hakları ve güçleri tasfiye ederek ve demirden faşist yumruk altında, Türk burjuvazisi ve devletin istikrarını sağlamaktır. Bu sonucu sağladığı ölçüde, Çin-Rusya blokuyla ittifak halinde, olmayacak bir hayal olarak “*üçüncü dünya devletlerinin birliği*” dahilinde, Türk burjuva devletini kapitalist dünyanın

“lider ülkeler”i içinde bir konuma yükseltmektir.

Perinçek ‘90’ dönemeci sonrasında başlayarak bu amaç doğrultusunda hareket etmekte, oluşturduğu strateji, politika ve taktiklerin tümü de ya bu amaca gidecek yolu çizmekte ya da bu amacın gerçek yüzünü kitleler nezdinde gizleyip onları ikna etmenin aracı olmaktadır.

Vatan Savaşı Mı Sarayın Savaşı Mı?

Perinçek bu amacı doğrultusunda, 2014’e değin, ulusalcı faşist bir kitle temeli oluşturup güçlendirmeye çalışırken, stratejisinin bağlı olduğu hedefi “*Milli Hükümet-Milli Cephe*” olarak sunuyordu. Söylem ve önerileri MHP’lileri bile şaşırtacak denli faşist nitelikteyken, sol “teorik” dayanaklarla, kemalist cumhuriyet savunusu ve antiemperyalist demagogjiyle, yanı sıra politik islamcılık karşıtı ajitasyonla, şovenizmden etkilenen kitleyi Avrasyacı generallerin arkasında toplamaya çalışıyordu.

2014’ten bu yana, özellikle Erdoğan’ın “müzakere ve çözüm süreci”ni sona erdirmesiyle başlattığı içte ve dışta soykırımcı ve işgalci savaş saldırganlığından itibaren ise, Erdoğan faşizmini bu amacı doğrultusunda var gücüyle, yetenekleriyle ve demagogjisiyle destekliyor. Diktatörlüğe rıza üretebilmesi için bu desteğini “*vatan savaşı*” ajitasyonu ile ve uydurma teorisiyle donatıyor.

“*Vatan savaşı*” uyduruk teorisi, “*ABD ve AB emperyalizmi Türkiye’yi bölmek istiyor. Bunun için Kürt hareketini kullanıyor. Bu nedenle Kürt hareketini ezmek emper-*

yalistlerin oyununu bozarak vatani bölünmekten kurtarmaktır” mantığına dayanıyor. Perinçek, Ağustos 2016’dan itibaren de, Cerablus-Bab-Azez işgalini aynı mantığı ileri sürerek savundu. Rojava devrimine ve “*Kürt koridoru*”na karşı işgalin vatanı savunma olduğunu uydurdu.

Perinçek, 90’lı yıllardan itibaren Ermeni soykırımını savunarak, soykırımın birinci derecede sorumlusu İttihatçı şef adına “*Talat Paşa Komitesi*” kurarak, 1. emperyalist paylaşım savaşına İttihatçıların ka-

Vatan savaşı, Kürt ulusal özgürlük mücadelesine karşı faşist milliyetçiliğin uydurması ve basbayağı kara propagandasıdır. KUÖH’ne karşı ABD ve AB emperyalistleri 30 yılı aşkın süredir Türk burjuva sömürgeciliğini destekledi. Aynı şeyi İsrail siyonizmi yaptı.

tılmasını vatan savaşı göstererek zaten gerici emperyalist mirası savunmuş, bu yolla Avrasyacı generallere, kontrgerillacı Veli Küçükler’e güven vermeyi başarmıştı. Daha sonra kirli savaşın en eli kanlı şefleri ve tetikçilerini (Öcalan’ı ABD ve Mossad ajanlarından teslim alan albay Hasan Atilla Uğur’dan Kürdistan’da kanlı katliamların şefliğini yapan general Hasan Kundakçı’ya kadar) partisinde toplayarak, Kürt düşmanı şovenist faşizm çizgisinde olanlara güvenilir olduğunu tam anlamıyla

ispatladı. 2014'ten itibaren de, Erdoğan faşizminin önce içte ve sonra dışta Kürtlere karşı sömürgeci savaşını vatan savaşı diye lanse ederek, faşizme "sol"dan kitle temeli sağlamaya çalışıyor:

"Yaşanan olay, Türkiye-Amerika savaşıdır. Ülke içinde Bölücü ve Yobaz (Erdoğan'ın faşist-gerici politik islamcı örgütlere karşı mücadele verdiği yalanını laik ulusalcı tabanı aldatmak için uyduruyor -bn) Terör örgütlerine karşı verilen

Perinçek, Erdoğan'ın politik islamcı faşizmi inşa etmek için masayı devirip Kürt ulusal özgürlük mücadelesine karşı amansız bir savaş başlatmasını, ABD ve AB'nin sözüm ona Türkiye'yi KUÖH yoluyla bölme oyununa karşı vatan savaşı göstererek, bu kirli savaşa zafer kazandırmak istiyor.

mücadele de, Türkiye-Amerika Savaşıdır. Sınırların ötesinde Fırat Kalkanıyla yürüttüğümüz savaş da, Türkiye-Amerika Savaşıdır. Bugün dünyada güncel olarak ya da taktik düzlemde, ABD'nin hedef aldığı birinci ülke, Türkiye'dir. Şu anda ABD, stratejik düşman saydığı Çin ve Rusya'dan önce Türkiye'yi hedef alıyor. Yine ABD, bölgemizde Suriye, Irak ve İran'dan çok Türkiye'ye düşman." (Doğu Perinçek, Aydınlık, 10.01.2017)

Vatan savaşı, Kürt ulusal özgürlük mücadelesine karşı faşist milliyetçiliğin uydurması ve basbayağı kara propagandasıdır. KUÖH'ne karşı ABD ve AB emperyalistleri 30 yılı aşkın süredir Türk burjuva sömürgeciliğini destekledi. Aynı şeyi İsrail siyonizmi yaptı. Öcalan'ı 1999'da bizzat ABD ve İsrail yakalayıp Türk devletine verdi. Kürt gerillalara karşı, Heron ve Predatörleri Türk sömürgecilerinin emrine veren yine bu iki güç.

Ama Perinçek için bu yetmiyor. "Çözüm süreci"yle uzlaşma arama taktiğini bile kirli savaşın amansızlığından verilen bir taviz, bir tereddüt gördüğü için, Erdoğan'ın bu taktiğini geçmişte desteklemiş, hatta önermiş olan ABD ve AB'yi, "Türkiye'yi bölmeye çalışıyorlar" diye gösteriyor. Şimdi de, Erdoğan'ın politik islamcı faşizmi inşa etmek için masayı devirip Kürt ulusal özgürlük mücadelesine karşı amansız bir savaş başlatmasını, ABD ve AB'nin sözüm ona Türkiye'yi KUÖH yoluyla bölme oyununa karşı vatan savaşı göstererek, bu kirli savaşa zafer kazandırmak istiyor. Vatan savaşı uydurmasının, bu amaç doğrultusunda ırkçı faşist kitle temelini oluşturma ajitasyonundan başka bir şey olmadığı açık.

Perinçek, benzer bir politikayı Rojava devrimine karşı da izliyor. Erdoğan iktidarı ve Türk burjuva devletinin temel politikası, mücadelenin fiilen kazandığı bireysel kültürel hakları silahlı mücadeleyi sona erdirmeye koşuluyla tanımak, ama Kürt ulusunun hiçbir kolektif hak ve statü elde etmemesi için soykırımcı biçimlere varacak derecede kirli savaşla

Kürt ulusal özgürlük mücadelesini ezmektir. Rojava devrimiyle kazanılan federasyonu da sömürgeci işgal ezmektir. Erdoğan, politik islamcı saray faşizmini inşa ederken uzlaşma veya oyalama taktiklerini bir yana atınca, saray savaşının adını, demagojiyle, “İstiklal savaşı”na dönüştürdü: “Bugün Türkiye yeni bir istiklal mücadelesi içindedir... Kaybedersek, 100 yıl önce başarılamayan bir Sevr tezgahı yeniden önümüze getirilecek.” (TRT Haber, 04.01.2016)

Erdoğan, Esad'ı devirmek ve politik islamcı bir iktidar kurmak için, Suriye gerici iç savaşını ABD ve AB emperyalistleri, Suudi ve Katar monarklarıyla birlikte örgütledi. Emperyalistler, Esad'ı devirmeyi askıya almak zorunda kalarak, kontrolden çıkıp zarar vermeye başlayan IŞİD'i yenme, Nusra'yı desteklemekten vazgeçme politikasına geçtiler. Erdoğan vazgeçmedi. Hatta bunun için Rus uçağını düşürerek, bölgede doğrudan iki emperyalist odağın savaşını tutuşturmayı bile göze aldı.

Şimdi ise, ABD ile Rusya arasındaki çelişkidenden yararlanarak işgal gerçekleştirirken, zaman zaman işgali Güney'e, Suriye içlerine taşıma girişimlerinde bulunuyor. Erdoğan, ABD Esad'ı devirmekten vazgeçtiği için, “Esad'ı devirmeyecek bir kara savaşına girmeyi gereksiz” görerek, ABD'yle birlikte Rakka'ya girmeyi önce reddetti. Sonra, ABD YPG/SDG'yle taktik ittifakla Rakka seferine hazırlandığında, “ABD, Rakka savaşını YPG'yle değil bizim gücümüzle yapmalı” çağrılarını defalarca yaptı: “Sirada Münbiç var, Amerika ile el ele verirsek Rakka var.” (Yeni

Akit, 24.12.2016) Olmayınca, Rusya ve Esad'la anlaşarak Halep'i verdi, Cerablus-Azez-Bab üçgenini aldı.

Erdoğan faşizminin işgali, Rojava devrimine karşı bir işgal ve tehdit olduğu gibi, aynı zamanda durumdan yararlanarak daha geniş bir yayılcılığın da hedefliyor. Erdoğan'ın, Yemen savaşında Suudilerin öncülüğünde oluşturulan İslam Ordusu'na girmeyi kabul etmesi ve Suudi monarşisinin Yemen işgalini desteklemesi de bu yayılcılığa işaret ediyor.

Sonraki süreçte Perinçek, Cerablus-Azez-Bab işgalini teşvik etti, histerik “vatan savaşı” ajitasyonu ile Erdoğan'ın faşist kitle temelini güçlendirmeye çalıştı. Erdoğan'a muhalif olan Sanatçılar Girişimi'nin kendisinden koparak işgal karşıtı deklarasyon yayınlamasına hakaretler yağdırdı.

Erdoğan'ın Ortadoğu'da silahlandırıp eğittiği karşıdevrimci çeteler, dolaysızca yönettiği savaşlar ile desteklediği savaşlar ve Cerablus-Azez-Bab işgali, bölgesel hakimiyet kurma amacıyla yayılcı stratejisinin parçalarıdır. Onun Kuzey Kürdistan üzerindeki sömürgeci savaş ile dün PKK'ye karşı destek verdiği Barzani'nin bugün bağımsızlık referandumunu savaşla tehdidi, Şengal ve Musul'da işgal girişimi aynı stratejinin unsurlarıdır.

Perinçek, taraftarlarına seçmeci biçimde, Erdoğan'ın Yemen savaşını desteklemesinin ve Esad'ı devirme amacıyla gerici iç savaşı yönetmesinin "yanlış" olduğu, ama Kuzey Suriye işgali ile Rojava devrimini ezme savaşının ve Barzani'nin bağımsızlık referandumuna karşı savaş tehdidinin "vatan savaşı" olduğunu ileri sürebilir. Fakat burjuva bir iktidarın dış politika stratejisinin bir yarısının haksız ve işgalci, diğer yarısının haklı ve vatan savaşı olabilecek şekilde karşıt iki niteliğe

Vurgulamak gerekir ki, Perinçek Çin'le öteden beri sağlam ve bağlı bir ilişki içinde. Emperyalistleşen Çin'in ABD karşısında şimdilik daha yumuşak yöntemlerle dünyada nüfuz kazanması için çaba harcama misyonunu üstlenen biri.

ayrılacağı ancak sosyal şovenlerin uydurması olabilir. Perinçek de onu yapıyor. Ya da Erdoğan'ın Esad'ı devirme politikası ve Yemen savaşına desteğinin "haksız", ama "içte" KUÖH'ne ve devrimci harekete karşı yürüttüğü savaşın "haklı" olduğunu, yani iç ve dış politikasının karşıt nitelikte olduğunu iddia etmek ancak şovenistlerin devrimci ve demokratik "iç" tehlikeye karşı kendi ulusundan burjuvaziyi destekleme yönlü öznel isteğinin uydurma ve eklektik tavrı olabilir. Bu tavrı,

kaçınılmaz olarak, dıştaki yayılmacı ve savaşçı politikayı da hararetle desteklemek yönünde daha fazla geliştirecektir.

Perinçek, Kürtlerin statü elde etmesi nedeniyle başından beri Rojava devrimini, "Akdeniz'e uzanan ABD koridoru", "ikinci İsrail" olmakla suçladı. Erdoğan'ın savaş tezkerelerine, 2012'de Esad rejimine yönelik olduğu gerekçesiyle karşı çıkarken, 2014 Eylül'ünde "vatan savunması" gerekçesiyle destek verdi. Belirtmek gerekir ki, bu ikinci tarih, Erdoğan'ın Ergenekoncuları anlaşmayla serbest bırakmasından sonradır.

Erdoğan "Kobanê düştü düşecek" çılgılığı atmıştı. Perinçek de, Erdoğan'a benzer biçimde, "Ayn El Arap'da (Kobanê adını bilinçli kullanmıyor -bn) PKK bozguna uğradı" (İnternethaber, 22.09.14) diye sevinç çılgılığı atarak, bunun hem PKK hem de ABD yenilgisi olduğunu iddia etti. Tabii ki Erdoğan'a paralel biçimde, IŞİD'in kazanmasını istedi.

Sonraki süreçte Perinçek, Cerablus-Azez-Bab işgalini teşvik etti, histerik "vatan savaşı" ajitasyonu ile Erdoğan'ın faşist kitle temelini güçlendirmeye çalıştı. Erdoğan'a muhalif olan Sanatçılar Girişimi'nin kendisinden koparak işgal karşıtı deklarasyon yayınlamasına hakaretler yağdırdı. ABD'nin geçici askeri bir taktik olarak SDG ve YPG'ye destek vermesini ise işgali haklı göstermek için kullanmaya çalıştı.

Perinçek'in başından beri Rojava devrimine çamur atması ve devrimin IŞİD eliyle yenilgisini istemesi, 2014'ten itibaren Erdoğan'ı işgal

için tezkerelerde desteklemesi ve işgalin en histerik ajitatörü kesilmesi, onun Kürt devrimini canlı tutacak her şeyi ezme isteğini gösteriyor. Ayrıca, Kürdistan üzerindeki sömürgeci boyunduruğun devamı için, Kürdistan'ın sömürgecisi olan devletlerin her türlü savaşına gönüllü destek vereceğini kanıtıyor.

Erdoğan Kemalistlere Değil, Kemalistler Erdoğan'a Teslim Oldu

Perinçek'in, ulusalcı ve laik tabanı Erdoğan faşizmini desteklemeye iknada kullandığı diğer bir argüman, Erdoğan'ın kendi çizgilerine geldiği, kemalistlere teslim olduğu iddiasıdır: *"Tayyip Erdoğanların son iki yılına bakarsak Atatürk'e teslim olma sürecine girmişlerdir... 24 Temmuz 2015'ten bu yana ... Atatürk Devrimine teslim olmuşlardır... Başbakan Binali Yıldırım açıkladı: Atatürk'ün 2013 hedefine yürüyoruz."* (Birgün, 21.06.2016)

Oysa gerçekte, KUÖH'ni katliamlarla ezme amacı uğruna Erdoğan'ın politik islamcı faşizmine

teslim olan Perinçek ve kemalistlerdir. Erdoğan ve AKP'nin 2013 hedefi, bu işin teorisyeni Davutoğlu'nun defalarca vurguladığı gibi, yüzyıllık kemalizm parantezini kapatıp Türkiye'yi yeniden Osmanlı çizgisine yerleştirmektir. Tabii ki bugünün koşullarında. Perinçek, bu durumu bile bile, Erdoğan ve AKP'nin zaman zaman açığa vurduğu amacını gizlemekte, Türk devleti ve burjuvazisinin egemenliğini istikrara kavuşturmak uğruna kemalistleri ve laikleri aldatmaktadır. Uydurduğu yalan, AKP'nin faşist politik islamcı rejimini kalıcı istikrara kavuşturma, hatta kemalizmi tarihin müzesine gömme hedefi ve tarihini, kemalizme varmanın hedefi ve tarihi olarak gösterecek denli kaba.

Perinçek'in, Erdoğan'ın kemalistlerin çizgisine geldiğinin kanıtı olarak sunduğu örneklerden bir diğeri de, Erdoğan'ın Avrasyacılığa, Rusya-Çin'le stratejik ittifaka kaydığı iddiasıdır: *"Türkiye ABD emperyalizmine kafa tutuyor, Rusya ve Çin Halk Cumhuriyeti ile stratejik*

işbirliği yoluna girdi.” (İyi Şeyler Oluyor, Aydınlık, 08.09.2016)

Erdoğan ittifaklarında son derece faydacı. Bunu dış politikada da deniyor. Suriye gerici iç savaşında, kara hareketini üstlenmek ve Esad’ı devirmek amacıyla, ABD/NATO’yu Rusya’yla savaşa tutuşturmak istedi, bu amaçla Rus uçağını düşürdü. Sonra, daha 1 yıl geçmeden, 15 Temmuz’da ilk “geçmiş olsun”u yapan veya darbe girişimine dair önceden istihbarat verdiği rivayet edilen Putin’le “aziz dost” oldu. Rusya’yla

Perinçek, Erdoğan faşizminin, eğer istikrar kazanırsa, bir dönem ittifak yaptıklarını da harcayabileceğinin bilincinde. Erdoğan hükümetinde kendisine yer açarak, desteklediği rejimin zindanına düşmemek için güvence sağlamaya çalışıyor.

yakınlaşma tavrıyla ve S-400 füzele-ri satın almakla ABD ve Avrupa’ya şantaj yapmayı denedi. Açıkçası Erdoğan, süper emperyalist ABD’nin dünya hakimiyetinin düşüşe geçtiği koşullarda, onun Rusya-Çin güç odağıyla çelişkisinden yararlanmaya çalışıyor. O Trump’tan daha yakın bir işbirliği bekledi. Bu işbirliğini bugün bulamadıysa bile yarın bulursa, ABD başkanına da “aziz dostum” diye seslenir. Rotasını yeniden ve daha güçlü olarak ABD ve NATO’ya döner.

Perinçek, bu durumu, Erdoğan’ın Türkiye’yi Çin-Rusya liderliğindeki Avrasya blokuna götürmesi diye yorumluyor. Bu yolla, bu denli büyük bir değişikliğe öncülük etmiş lider havasında kendi propagandasının yanı sıra, ulusalcıların anti-ABD ve laiklerin antiemperyalist duygusunu Erdoğan faşizmini desteklemeleri için kullanıyor.

Vurgulamak gerekir ki, Perinçek Çin’le öteden beri sağlam ve bağlı bir ilişki içinde. Emperyalistleşen Çin’in ABD karşısında şimdilik daha yumuşak yöntemlerle dünyada nüfuz kazanması için çaba harcama misyonunu üstlenen biri. Perinçek’in Çin-Rusya blokunun Türk egemen sınıfları ve devleti üzerinde etki sağlamasından memnunluk duyması bu nedenle normaldir.

Erdoğan, ulusalcıları yedeğine almak için, zaten Kürtlere karşı soykırımcı savaş saldırganlığını kullanıyor. Ama bunun yanına, “ikinci istiklal savaşımız”, “milli ve yerli olma” demagojisini de ekliyor. Erdoğan’ın tetikçileri, ABD ve Batı’nın Erdoğan’ı yıkmaya ve Türkiye’yi bölmeye çalıştığı, Erdoğan’ın da emperyalizme karşı kurtuluş savaşı verdiği demagojisini yapıyorlar. Darbe girişiminin nedeninin de bu olduğunu vurguluyorlar.

Bu basit demagojiler ile Erdoğan’ın Şangay İşbirliği Örgütü’ne girme şantajı ve Rusya’dan S-400 hava savunma sistemi satın alması, ulusalcı kemalist tabanın Erdoğan’ın arkasına bağlanması için ikna enstrümanı yapıldılar.

Fakat bütün bunlar, Erdoğan ve saray faşizminin, kendisine mütte-

fikler bularak gücünü korumasının, yanı sıra kitle tabanını büyütmesinin araçları. Erdoğan faşizmi, Gü-lencileri tasfiye ettikten ve kendi kitle tabanını politik islamcı ideolo-jik yönde sağlamlaştırdıktan sonra, yedeklediği müttefikleri ve kullandığı yedek argümanları atmakta tereddüt etmeyecektir. Bunu, geçmiş dönemde AB'ye girişi "demokrasi açılımı" diye liberalleri yedekleme-nin aracı olarak kullandıktan sonra bir kenara atmasından anlamak zor da değil.

Üstelik Erdoğan daha şimdiden söylemlerinde, yayılmacılıktaki yetersizliği bakımından kemalizme saldırmaya da başladı: "Lo-zan, adaları Yunanistan'a verdi", "Misak-ı Milli'yi terk etmek yanlış". Erdoğan'ın M. Kemal'i ve ideolojisini eğitim müfredatından çıkarmaya başlayarak ve müfredatı politik islamcılıkla doldurarak za-ten kemalizmi bir yana bırakması, kimin kime teslim olduğunu açıkça gösteriyor.

Erdoğan'ın darbe girişimine kar-şı ortak tavır nedeniyle Avrasyacı/ulusalci kemalist subaylara TSK'da mevzi vermesi, Perinçek'in ulusalci ve laik kesimleri Erdoğan'a bağla-mada kullandığı, adeta "Ergene-koncular TSK'da güçlendi, ileride darbe yapabilecek gücü bulabilir-ler" kanaati yaratarak etki sağla-yacağı diğer bir enstrüman. Ama Erdoğan'ın, kemalizmi TSK'da üre-ten ve sürdüren mekanizmayı, askeri okulları tümüyle tasfiye etmesi, ye-rine müfredatını kendisinin belirle-yeceği milli savunma üniversitesini geçirmiş olması bile, kemalistleri

teslim alıp yedek ve geçici bir araç olarak kullandığını göstermeye ye-terli pratik bir kanıt.

Perinçek, kemalistleri ve laikleri "kutsal devlet" amacı uğruna sa-tarken, kendisine ve partisine kü-çük bir güvence sağlamayı ihmal etmiyor. Batılı devletlerin "dikta-tör" diyerek devirmeye çalıştığı Erdoğan'ın, "ikinci istiklal savaşı" çizgisinde "milli seferberlik" ilan ettiğine göre, hükümeti millici güç-lere kadar genişletmesi gerektiğini vurgulayarak yapıyor bunu: "Tayyip Erdoğan'ın temsil ettiği ... AKP'yi tamamen kenara ittiğiniz zaman ... milli hükümet olmaz. Milli hükümet, AKP içindeki millicileri de almak zorundadır... Geçmişte kalan saf-laşmalarla yolumuza devam ede-meyiz. Bugüne bakacağız." (İzmir Kitap Fuarı'ndaki söyleşi, Evrensel, 27.04.17)

Perinçek, faşist rejimlerin deney-lerini bilen biri olarak, Erdoğan fa-şizminin, eğer istikrar kazanırsa, bir dönem ittifak yaptıklarını da harca-yabileceğinin bilincinde. Erdoğan faşizminin hükümetinde kendisine yer açarak, desteklediği rejimin zin-danına düşmemek için güvence sağ-lamaya çalışıyor.

Fakat varsayalım ki, Erdoğan Av-rasyacı çizgiye kaydı. Bundan halk-ların hiçbir şey kazanamayacağı, eğer bir şey kazanacaksa Erdoğan ve temsilcisi olduğu Türk burjuvazi-sinin kazanacağı açık değil mi? İran politik islamcı despotizmi de Avrasyacı blok içinde. Ama İran halkları-na, işçi sınıfına, kadınlara, aydınlara şiddetli zulüm, yasak ve sömürden başka bir şey vermiyor.

Sonuç Yerine

Türk burjuvazisinin sömürgeci sistemi, KUÖH'nin öncülüğündeki Kürdistan devrimini yenilgiye uğratamamanın krizini yaşıyor. Bu, birleşik devrim tehlikesine ve Türk halk kitlelerinde büyük çaplı demokratik hareketlere zemin oluşturuyor.

Sömürgeci sisteme öncülük eden Erdoğan'ın saray faşizmi ise, soykırımcı ve imhacı saldırılarla, demokratik hakları ve güçleri tasfiye ederek, kalıcı bir politik islamcı rejim kurarak krize çözüm olmayı deniyor.

Soykırımcı faşist rejimin ağır bedellerini Kürt halkımız, tasfiyeci-imhacı saldırılarını devrimci-demokratik hareketimiz göğüslüyor. Erdoğan faşizminin içte ve dışta işgalci kirli savaşı, Türk halkında yeniden şovenizmi tırmandırıyor, linç saldırganlığını faşizmin yığınsal desteği olarak yayıyor.

Ağırlaşan kriz ve tırmanan şovenizm koşullarında, Erdoğan faşizminin soykırımcı ve imhacı saldırılarına karşı direniş koşullarında, saflaşma yeniden keskinleşiyor. Şovenizmin ve sosyal-şovenizmin etkilediği yığınlar saray faşizmi saflarına doğru çekilirken, ulusalcı hareketin ideologu Perinçek, yeniden ve bu kez daha tavizsiz bir faşist misyonu üstleniyor. Bu misyon doğrultusunda, olmadık demagojilere dayanan

politika, taktik ve yöntemlerle rolünü oynamaya çalışıyor.

Fakat saray faşizmine ve onun Bahçeli ile Perinçek gibi soykırımcı yardakçılara karşı, demokratik özelemlerinde ısrar eden geniş kitleler var. Gezi isyanı, HDP'nin 7 Haziran çıkışı, 6-8 Ekim serhildanı, 16 Nisan "hayır" hareketi antifaşist halk mücadelesinin yakın dönem birikiminin başlıca uğrakları arasındadır.

KUÖH'nin kahramanca silahlı direnişi, Kürt gençlerinin soykırımcı vahşete karşı "hendek/barikat" direnişindeki kahramanlığı, devrimci hareketin faşist imhacı ve tasfiyeci saldırganlığa karşı kahramanca direnişi, Rojava devriminin ilerleyişi ve sahiplenilişi saray faşizminin zaferi asla tadamayacağı kanıtlardır. Saray faşizmini de, Perinçek ve Bahçeli gibi yardakçılarını da korkutan, işte demokratik özelemlerinde ısrar eden bu geniş kitleler ile bükülmeyen devrimci direniştir.

Perinçeklerin yolu, işçi sınıfımızı ve halklarımızı saray faşizminin karanlığına mahkum ediyor. Saray faşizmine karşı direnişi sürdüren kitlelerin demokratik hareketi, komünist ve devrimci güçlerin feda ruhunu kuşanan direnişi ise halklarımıza özgürlük ve sosyalizm yolunu gösteriyor.

Kolektifler Ve Devrimci Gençlik Biliyor Olmalı: Faşizm Çıplak Yumruklarla Yenilmez

Cebrail Ünlü

Eğer faşizmi yıkma mücadelesi gündelik mücadelelerden bir tanesi değilse ve bu mücadele akademik-demokratik mücadelenin barışçıl metotlarıyla sınırlandırılmazsa, ve her şeyden önemlisi, devrimci iktidar mücadelesinin özgün ve yoğunlaşmış bir biçimi olarak devrimci şiddet araçlarının kullanımını da içeren belirli bir strateji ve programa bağlanmayı gerektiriyorsa, Öğrenci Kolektifleri ve Devrimci Gençlik, "ortaya konuşmaktan" başka gençlik hareketine ne önermektedir, neyi savunmaktadır?

Yükseköğrenim gençliğinin akademik-demokratik mücadelesi içerisinde gelişen gençlik hareketi, başlangıç itibarıyla öğrenci olmaktan kaynaklanan istemleri, üniversite yaşamının demokratikleştirilmesi ve temel hakların elde edilmesi taleplerini içermektedir. Ancak gençlik hareketi için çizilen bu dar çerçeve, sürgit devam eden bir çizgi olarak düşünülmemeli, yalnızca ilk adımların atıldığı temel zemin olarak değerlendirilmelidir.

Öyle ki, gençlik hareketinin evrensel tarihi, akademik-demokratik mücadele sınırlarının hızlıca aşıldığını ve gençlik kitlelerinin toplumsal devrim süreçlerinin etkin bir bileşeni olarak konumlandığını defalarca göstermiştir. En ileri düşünceleri en hızlı kavrayarak eyleme geçen gençlik, bu yüzdendir ki, birçok tarihsel

gelişimde öncü ve sürükleyici bir pozisyon içerisinde bulunmuştur. Bu değişim, gençlik hareketinin varlık zemininin yenilenmesini de beraberinde getirmiştir. Amaç, akademik-demokratik mücadele olmaktan çıkarak, gençliğe devrimci bir varlık kazandırmaya, onu politik mücadelenin içerisinde ve devrimci sınıfların yanında savaştırmaya doğru değişiklik göstermiştir.

Bu kategorik değişiklik, gençlik hareketini oluşturan öznelerin kendilerini yeni duruma göre örgütleme zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir. Özellikle de devrimci bir program, taktik ve stratejinin olmadığı koşullarda, gençlik hareketi kurucu bir misyonu üstlenmek zorunda kalmıştır. Bu zorundalık gençlik hareketinin doğal sınırlarıyla birlikte düşünülmelidir.

Çünkü gençlik hareketi, toplumsal devrimin bir parçası olarak kendisini ifade etmeye başladığı andan itibaren, artık iktidar mücadelesinin içerisinde yer alıyor demektir ve bu da programatik devrimci görüşlerin etrafında hareket etmeyi, belirli bir taktik ve stratejinin parçası olarak konumlanmayı gerektirmektedir. Aksi halde, politik mücadelenin gereklilikleri yerine getirilememiş olur. Bunun içindir ki, Lenin ve Dimitrov, komsomolu, “komünist partinin stratejik ve taktik görüşlerini gençlik kitleleri içerisinde örgütleyen ve komünist partiye ideolojik olarak bağlı gençlik örgütü” olarak tanımlamışlardır.

Bu çerçeveden bakıldığında görülecektir ki, Türkiye ve Kürdistan devrimci gençlik hareketinin tarihi, akademik-demokratik mücadelenin sınırlarından kopularak, politik bir hareketin kuruculuğunu üstlenmenin ve kendisini yeni duruma göre örgütlemenin başarılı örnekleriyle doludur. ‘71 devrimci atılımının simgeselleştiği örgütler olan THKO, THKP-C ve TKP-ML, devrimci bir stratejinin yokluğunda bu kurucu

misyonu gerçekleştirme iradesinin somutlaştığı örgütleri oluştururken, Kürt ulusal özgürlük hareketi de, Kürdistan gençlik hareketinin kendisini program, strateji ve taktik düzeyinde örgütlemesinin ifadesi olmuştur.

Dünya devrimci hareketinin deneyimleri de yukarıda bahsedilen tanımlamayı doğrular niteliktedir. Almanya’da RAF, İtalya’da Kızıl Tugaylar, Yunanistan’da 17 Kasım Örgütü, ABD’de Kara Panterler ve daha birçok devrimci örgüt, gençlik hareketinin devrimci mücadelenin genel ihtiyaçlarına yanıt üretmede sınırlı kaldığının farkındalığıyla politik mücadeleye atılmıştır. Bu örgütlerin kurucu kadrolarını da, gençlik hareketi içerisinde yetişen önderler meydana getirmektedir.

Faşizm Gençlik Hareketinin Sınırlarını Zorluyor

Tarihsel deneyimler göstermiştir ki, gençlik hareketinin kendisini programatik görüşlere ve stratejik hedeflere bağlama ihtiyacı, faşist saldırganlığın arttığı dönemlerde daha belirgin biçimde açığa çıkmış-

tır ve bu, bugün için de böyledir. Elbette bunda anlaşılmaz bir yan da yoktur. Akademik-demokratik mücadele kanallarının daraltıldığı, demokratik hak ve özgürlüklerin budandığı koşullarda, dar bir çerçeveye hapsolmuş mücadele araç ve biçimlerinin yeterli etkiyi üretemediği, her türden karşıdevrimci saldırının toplumsal mücadelenin öznelerine yöneltildiği böylesi kesitler, gençlik hareketi ve onun özneleri için yeni bir yol ayrımına gelindiğine işaret etmektedir.

Bu yollar içerisinde devrimci olan seçenек, gençlik hareketinin kendisini devrimci bir program, taktik ve stratejinin bayrağı altında yeniden örgütlemesi ve sınıf mücadelesinin savaş kurmayı olan komünist partinin kılavuzluğunda politik iktidar mücadelesinde üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesidir. Komsomolun tarihsel misyonu da esas olarak böyle tarif edilmiştir.

Diğер seçenек ise kendi içerisinde iki temel görüőe ayrılmaktadır:

Bunlardan ilki ekonomizmin (akademik mücadelenin) kutsanması ve politik iktidar mücadelesinin inkar edilmesidir. Bu görüş açısından göre, akademik-demokratik mücadele her şeyken, politik iktidarı almaya dönük bütün mücadele biçimleri reddedilerek mahkum edilmektedir. Bu görüşün sahibi olan gençlik örgütleri, faşizme dönük devrimci şiddet eylemlerini de benimsemezken, yalnızca barışçıl mücadele metotlarıyla saray faşizmini durdurabilecekleri sanısına kapılmaktadırlar.

İkinci görüşü oluşturan gençlik örgütleri ise, saray faşizmine kar-

şı mücadelenin genel bir devrimci programın içerisinde yürütülmesi gerektiğini ve devrimci şiddet eylemlerini “gerçekleştirilebilir” bulduklarını belirtseler de, söylemlerine denk düşen örgütlenme ve mücadele biçimlerine yönelmekten iradi olarak uzak durmaktadırlar. Bu gençlik örgütleri, silahlı mücadele, illegal temelde örgütlenmiş devrimci parti ve böylesi bir partiye hareket tarzı kazandıracak olan devrim stratejisi gibi en temel konularda

Dar bir çerçeveye hapsolmuş mücadele araç ve biçimlerinin yeterli etkiyi üretmediği, her türden karşıdevrimci saldırının toplumsal mücadelenin öznelerine yöneltildiği böylesi kesitler, gençlik hareketi ve onun özneleri için yeni bir yol ayrımına gelindiğine işaret etmektedir.

“zamanı gelince halledeceğiz” diyerek, iktidar mücadelesini kendiliğindenciliğin kör kuyularına terk etmektedirler. Bu kesimler, yer yer meşru militan eylemlilikler sergileseler ve protestoculuğun sınırlarında devletle ufak çaplı sürtüşmeler yaşasalar da, saray faşizmi karşısında ortaya konuşmaktan, nasıl ve hangi araçlarla gerçekleştirileceği belli olmayan direniş çağrılarını yinelenmekten daha fazlasını gerçekleştiremeyeceklerdir.

Direnış Çağruları Kime?

Gençlik örgütlerinin yayın organlarına ve açıklamalarına daha yakından bakıldığında görülecektir ki, hemen hepsi saray faşizminin artan saldırılarını rejim krizi ile ilişkilendirmekte ve mevcut krizin ancak devrim ya da güçlü devrimci mücadeleler sonucunda çözülebileceğini belirtmektedirler. Bu tespitin ardından ise direniş çağruları peşi sıra birbirini izlemekte, faşizmin yerle bir edileceği Türkiye-Kürdistan gençliğine ilan

Silahlı mücadele,
illegal devrimci
parti ve böylesi bir
partiye hareket tarzı
kazandıracak olan devrim
stratejisi gibi en temel
konularda “zamanı gelince halledeceğiz” diyerek,
iktidar mücadelesini
kendiliğindenciliğin
kör kuyularına terk
etmektedirler.

edilmektedir. Öyle ki, “Her Koşulda Direniş”¹, “Biz Yıkmadıkça Yıkılmayacak, Direneceğiz”², “Geleceğimiz İçin Harekete Geçme Vakti”³, “Kahrolsun İstibdad, Yeni Bir Cumhuriyet Kurulacak”⁴, “AKP’yi Gençlik Sıfırlayacak”⁵ gibi slogan ve söylemler, gençlik örgütlerinin son dönem dergilerinde yazdıkları başyazıların ve

kamuoyuna dönük yaptıkları açıklamaların yalnızca çok küçük bir bölümünü oluşturmaktadır.

Bu genel tablo içerisinde, gençlik hareketinin oldukça önemli bir öznesi olan ve eylemleriyle gençlik mücadelesine katkılar sunan Öğrenci Kolektifleri ve benzer bir görüşle hareket eden Devrimci Gençlik dergisi, kendi ifadelendirmeleriyle “AKP karşıtı politik bir çizgi” oluşturabilmek için ısrarlı bir çabanın sürdürücüsü olmuşlardır. 2003 yılında “AKP’ye Karşı Birleşelim”⁶ çağrısı yapan Devrimci Gençlik dergisi, o günden bu yana faşizme karşı direniş çağrılarını kesintisiz biçimde yinelemekte, herkesi direnişe davet etmektedir!

İşte tam da bu noktada, yani yıllardır direniş çağrılarının tekrar edildiği ancak saray faşizmi karşısında anlamlı bir varoluşun sergilenemediği böylesi zamanlarda, Öğrenci Kolektifleri’ne ve Devrimci Gençlik dergisine sormak gerekiyor: Faşizme karşı mücadele etmekten ve ona karşı direniş sergilemekten ne anlıyorsunuz?

Eğer faşizmi yıkma mücadelesi gündelik mücadelelerden bir tanesi değilse ve bu mücadele akademik-demokratik mücadelenin barışçıl metotlarıyla sınırlandırılmazsa, ve her şeyden önemlisi, devrimci iktidar mücadelesinin özgün ve yoğunlaşmış bir biçimi olarak devrimci şiddet araçlarının kullanımını da

[1] Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı Devrimci Gençlik, Kasım-Aralık 2016

[2] Kolektifin Sesi, Ağustos 2015

[3] EHP Gençliği, Temmuz 2017

[4] Yeni Yazılar, Sayı: 12, 13

[5] Muhalefet Dergi

[6] Özgürlük ve Sosyalizm Mücadelesinde Devrimci Gençlik, Sayı: 13

içeren belirli bir strateji ve programa bağlanmayı gerektiriyorsa, Öğrenci Kolektifleri ve Devrimci Gençlik, “ortaya konuşmaktan” başka gençlik hareketine ne önermektedir, neyi savunmaktadır?

Devrimci Gençlik Dergisinin Karmaşık Görüşleri

Bu soruyu yanıtlarken, yöntem olarak en son söylenmesi gerekeni ilk başta söylemek gerekiyor. Devrimci Gençlik, köklü bir geleneğe ve mücadele tarihine sahip olmasına rağmen, faşizme karşı mücadelede önerebileceği sistematik görüşlerden, derhal hayata geçirmeyi düşündüğü mücadele biçimlerinden ve savunabileceği herhangi bir devrimci program ve stratejiden yoksun bulunmaktadır. Bu tamamıyla gerçek bir duruma işaret etmektedir ve bu gerçek Devrimci Gençlik dergisi tarafından da kabul edilmektedir.

*“Halk güçlerini, sınıflar mücadelesinin devrimci tarafı olarak örgütlendirme ve harekete geçirme pratiği içerisinde ideolojik-politik-örgütsel gelişimini proleter devrimci bir parti yaratma hedefine yönelten devrimci kadrolar, gençlik mücadelesi içerisinde de aynı ikili sürecin görevlerini yerine getirmek durumundadır.”*⁷ (1990)

“Gençliğin politik örgütünün tartışması da genel bir devrimci hareket tartışmasından ayrı düşünülemez. Proletaryanın devrimci partisinin olmadığı ülkemizde gençliğin siyasal örgütlenmesi, proletar-

*yanın devrimci partisini de yaratma mücadelesi olarak algılanmak zorundadır.”*⁸ (1996)

*“İstisnasız her dönemde devrimci gençlik hareketinin ortak ve en önemli amacı ülkemizde devrimi gerçekleştirecek nitelik ve düzeyde devrimci bir hareketin yaratılması ve onun devrimci örgütünün oluşturulması sorunu olmuştur.”*⁹ (2009)

Burada açık bir şekilde görülmektedir ki, Devrimci Gençlik belirli tarihsel aralıklarla benzer teorik ifadelen-

Yıllardır direniş çağrılarının tekrar edildiği ancak saray faşizmi karşısında anlamlı bir varoluşun sergilenemediği böylesi zamanlarda, Öğrenci Kolektifleri’ne sormak gerekiyor: Faşizme karşı mücadele etmekten ve ona karşı direniş sergilemekten ne anlıyorsunuz?

dirmelere başvurmakta ve yürüttüğü mücadeleyi devrimci bir strateji oluşturma ve onun ete kemiğe bürünmüş biçimi olan “devrimci parti”yi yaratma süreci olarak tanımlamaktadır.

Elbette gençlik örgütlerinin büyük devrimci iddialar ile hareket etmesi önemli ve değerlidir. Ama Devrimci Gençlik, 1990 yılından itibaren devrimci bir strateji yaratmayı hedeflemekte, gençlik mücadelesini parti-

[7] Emperyalizme ve Faşizme Karşı Devrimci Gençlik, Sayı: 6

[8] Emperyalizme ve Faşizme Karşı Devrimci Gençlik, Sayı: 19

[9] Halkın Devrimci Yolu Dergisi, Sayı: 2

leşme sürecinin bir unsuru olarak ele almakta ve ancak bu yolla faşist diktatörlükle kesin bir devrimci savaşı başlatabileceğini vurgulamaktadır. Ne var ki, aradan geçen yirmi yedi yıla rağmen, kendiliğindenciliğin ve yalnızca evrimci gelişim tarzını benimsemenin sonucu olarak, ne herhangi bir devrim stratejisi oluşturulabilmiş ne de bu stratejiye göre kendisini örgütleyebilen devrimci bir parti yaratılabilmektedir. Yıllar değişik içerikteki direniş çağrılarını ile

Piyasacılık karşıtı mücadeleyi esas çizgi, protestoculuğu da esas mücadele yöntemi olarak ele almak, istenmeyen bir biçimde sivil toplumculuşmaya, toplumsal baskı grubu olarak kalmaya ve zaman içinde reformculukta derinleşmeye doğru götürecektir.

geçtiği gibi, şimdi de günler saray diktatörlüğüne karşı direniş davetleri ile geçiştirilmektedir.

Ekonomizmden Faşizme Karşı Devrimci Strateji Çıkarmak

Devrimci Gençlik, uzun yıllardır tamamlayamadığı devrimci strateji oluşturma ve partileşme sürecini, son yirmi yıldır “neoliberalizme ve gericiliğe karşı mücadeleyi esas mücadele halkası” olarak tayin ederek nihayete erdirmek düşüncesindedir.

Bu bakış açısının dolaysız sonucu olarak ise, saray faşizmi karşısında “neoliberalizm karşıtı mücadele sistemi dışı bir halkanın kurucu unsuru” olarak tarif edilmektedir.

Devrimci Gençlik, bu yönlü düşüncelerinde daha da ileri giderek, “demokrasi ve piyasacılık karşıtı mücadeleyi üniversite devriminin özsuyu” olarak kavramsallaştırmaktadır. Siyasal iktidarı hedefleyen antifaşist eylem çizgisi olarak ise, devrimci şiddet eylemlerinin yerine, yalnızca kitle mücadelesinin biçimleriyle sınırlı “somut, hak alıcı, militan tarz” devrimci gençlik hareketine önerilmektedir.

Baştan belirtmek gerekir ki, neoliberalizme karşı geliştirilen hak mücadeleleri, toplumsal hareketler ve piyasacılık karşıtı direnişler günümüzün oldukça önemli mücadele dinamiklerinden birini oluşturmaktadır. Ve devrimci iddialarına sadık olan bütün gençlik örgütleri de, bu mücadele başlıklarını politik iktidar mücadelesinin ilerletici kuvvetleri olarak değerlendirmeyi hedeflemeli, devrimci mücadelenin geliştirici bir basamağı olarak ele almalıdır. Başka bir deyişle, reformlar için mücadeleyi devrimci mücadeleye tabi kılmalıdır.

Ancak neoliberalizm karşıtı toplumsal hareketlerden ve “halkın hakları” mücadelelerinden saray faşizmi karşısında tutarlı bir direniş stratejisi oluşturulabilmesini beklemek, olsa olsa ham bir hayalcilik olacaktır. Çünkü bu çizgi, akademik-demokratik mücadelelerin sınırlarına takılıp kalmaktan, ekonomik mücadeleyi politik mücadelenin yerine koştuktan ve marksist-lenin-

nist literatürün tabiriyle “reformlar için mücadele” etmekten başka hiçbir anlama gelmemektedir.

Hele ki saray faşizminin yasal demokratik mücadele kanallarını birer birer kapattığı, devrimci-demokratik kazanımları tasfiye etmeye yöneldiği, yoğun bir tutuklama ve yasaklama furcasını hayata geçirdiği, OHAL ve KHK’larla yönetmeye çalıştığı ve dahası karşıdevrimin bütün şiddet aygıtlarıyla devrim cephesini ezmek için varlık yokluk savaşına yöneldiği böylesi bir dönemde, piyasacılık karşıtı mücadeleyi esas çizgi, protestoculuğu da esas mücadele yöntemi olarak ele almak, istenmeyen bir biçimde sivil toplumsallaşmaya, toplumsal baskı grubu olarak kalmaya ve zaman içinde reformculukta derinleşmeye doğru götürecektir.

Devrimci Gençlik’in görmediği ya da görmek istemediği gerçek şudur: Türkiye ve Kürdistan devriminin ilk elde çözmesi gereken temel sorun politik özgürlüğün kazanılmasıdır. Politik özgürlüğün önündeki başlıca engel sömürgeci faşist diktatörlüktür. Bunun bugünkü somut karşılığı politik islamcı faşist diktatörlüktür. Politik iktidarın kazanılması sorunu, sömürgeci faşist diktatörlüğün yıkılması ve devrimci-demokratik iktidarın kurulması ile çözülebilir.

Ancak şunun altını kalın çizgilerle çizmek gerekiyor: Politik özgürlüğün kazanılması mücadelesi ile demokratik hak ve özgürlüklerin elde edilmesi mücadelesi aynı şeyler değildir. İlki faşist diktatörlüğün yıkılması sorunu iken, ikincisi burjuva demokratik çerçevenin genişletilmesi ile çözülebilir. Birinde faşiz-

min yıkımı, diğerinde geriletilmesi hedeflenir.

Bu kavramsal tanımlamadan yola çıkarak, demokratik hak ve özgürlükler için mücadelenin önemsiz olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Aksine, Lenin’in yıllar önce söyledikleri bugün bizlerin en temel görüş açısını yansıtmaktadır: “*Demokrasi olmaksızın sosyalizm olanaksızdır. Çünkü: (1) proletarya demokrasi savaşımı içinde, sosyalist devrime hazırlanmaktadır*”.

Tam da komünistlerin savunduğu gibi, ayaklanmayı devrimci bir iktidar stratejisinin parçası olarak değerlendirip yaygınlaştırmak gerekiyordu. Bunun farkında olmayanlar ve hareketin kendisini her şey sananlar ise ayaklanmanın geri çekilme sürecini şaşkınlıkla seyrettiler.

Bizler, demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinin en kararlı ve tutarlı savunucuları olarak, bu mücadeleyi sonuna kadar götürmek gerektiğini düşünüyoruz. Ve bu hususta, başta Öğrenci Kolektifleri ve Devrimci Gençlik’i birleşik gençlik hareketinin inşa edilmesi sürecinde önemli bir ittifak ve eylem kuvveti olarak değerlendiriyoruz. Demokratik hak ve özgürlükleri elde etmek için sizlerle sonuna kadar yürümeye kararlıyız. Ancak bizler, bu mücade-

leyi yalnızca tarihsel haklarımızı kazanmak için yürütmüyor, sömürgeci faşist diktatörlüğü yerle bir edecek olan devrimimizin sıçrama basamağı olarak değerlendiriyoruz. Kendiliğindenciliği değil, partimizin devrim stratejisini esas alarak ilişkilendiriyoruz.

Bu anlamda Gezi ayaklanması, politik özgürlük mücadelesinin politik iktidar mücadelesine bağlanması önemini göstermiştir. Ancak her şeyden önce, devrimimizin odaklanacağı sorunun sadece toplumsal

Faşist diktatörlükler ancak kendi uygulamaları şiddete karşı bir şiddetin muhatabı olurlarsa yenileceklerdir. Bu gerçeğin bilincinde olduğunu düşündüğümüz Devrimci Gençlik'in tercihi, ezilenleri silahsızlandırmak değil, bir an önce kendisini silahlandırmak olmalıdır.

hareketler ve hak mücadeleleri olmadığını da göstermiştir. Eğer öyle olsaydı, Gezi ayaklanması ekolojik temelde gerçekleşen protestoculuğun sınırlarını aşamazdı. Lakin kitleler, saray faşizminin karşısında dolaysız biçimde demokratik hak ve özgürlükleri savundular ve her yerde devrimci kitle şiddetine yönelerek siyasal iktidar karşısında ayaklanmaya giriştiler.

Yaşayarak gördük ki, tam da komünistlerin savunduğu gibi, ayak-

lanmayı devrimci bir iktidar stratejisinin parçası olarak değerlendirip yaygınlaştırmak gerekiyordu. Bunun farkında olmayanlar ve hareketin kendisini her şey sananlar ise ayaklanmanın geri çekilme sürecini şaşkınlıkla seyrettiler.

Elbette bugün “politik özgürlük mücadelesi”nin esas alınması demek, aynı zamanda AKP/saray faşizmiyle cepheden karşı karşıya gelmek anlamını taşımaktadır. Böylesi bir kavrayışın artık kendisini üniversitelerle sınırlandırması düşünülemez. O, karşıdevrimci saray diktatörlüğüne karşı yönelen bütün politik eylemlerin içerisinde yer alır, sürükleyicisi olur ve devrimci bir savaş stratejisi kapsamında güçlerini konumlandırarak, devrimci şiddet de dahil olmak üzere, ihtiyaç duyulan bütün mücadele biçimlerini hayata geçirmeye çalışır.

Aksi bütün tutum ve davranışlar, son kertede saray diktatörlüğü karşısında tutarlı bir direniş çizgisinin yaratılmaması anlamına gelir. Ve bunun dolaysız sonucu olarak, kendine güvensizlik ve başkaca kuvvetlere bel bağlamak hareket tarzı olarak iyice belirginleşir. Bugün Kolektifler’in bir egemen sınıf kliğinin “laiklik ve adalet” naralarının arkasına bu kadar hızlı geçebiliyor olmasındaki esas sebep budur. Kendisini devrimci bir stratejiye bağlayamayan her hareket ya düzen içi kuvvetlerin kuyruğuna takılmak zorunda kalacak ya da iddialarını devrimci gençlik hareketi yaratmaktan “üniversitenin devrimci kuvvetini” yaratmaya¹⁰ doğru geri çekecektir.

[10] Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı Devrimci Gençlik, Sayı: 25

Saray Faşizmini Durduracağız Ama Şiddet Kullanmadan (!)

Faşizme karşı mücadelenin, hangi yöntem ve biçimleri kapsarsa kapsasın, devrimci şiddeti merkezine almadan başarıya ulaşabilmesi mümkün değildir. Bu, tüm dünyada faşizme karşı yürütülen mücadelelerinin açığa çıkardığı en temel sonuçtur.

Ancak hem Öğrenci Kolektifleri'nin hem de Devrimci Gençlik'in devrimci şiddet ile kurdukları ilişki, sokakta yarattıkları fiili meşru militan mücadele çizgisi ile ters orantılı gelişmektedir. Ortak devrimci mirasımız içerisinde gönül rahatlığıyla sahiplenebileceğimiz Devrimci Yol'un geçmiş bazı başarılı özsavunma ve silahlı direniş deneyimlerini dışarıda bırakırsak, bu örgütler devrimci şiddet ile ideolojik ve fiziki bağı neredeyse hiç kurmamışlardır.

Öyle ki, Devrimci Gençlik, bir dönem oldukça etkili olan yumurta eylemlerinin haklı savunusuna girişirken bile (ki gerçekten gençlik hareketi için önemli ve yol açmayı başarabilen eylemlerdir), devrimci şiddeti mahkum eden bir içeriğe doğru savrulmaktan kendini alıkoyamamıştır.

“Yumurta atmak meşrudur, çünkü devletin yoğun şiddetinin karşısında yumurta oldukça sınırlı bir şiddeti içerisinde barındırmaktadır”¹¹ diyen Devrimci Gençlik dergisi, bu söylemleriyle belki de hiç istemediği bir sonuca yol açmakta ve ezilenleri faşizm karşısında silahsızlandırmaktadır. Bu alıntıda söylenenler, öz itibarıyla, “saray faşizminin yoğun şiddeti karşısında sınırlı bir direniş

gösterirsek meşru kalmayı başarabiliriz” anlamına gelmektedir. Fakat tarih göstermiştir ki, faşist diktatörlükler ancak kendi uyguladıkları şiddete karşı bir şiddetin muhatabı olurlarsa yenileceklerdir. Bu gerçeğin fazlasıyla bilincinde olduğunu düşündüğümüz Devrimci Gençlik'in tercihi, ezilenleri silahsızlandırmak değil, bir an önce kendisini silahlandırmak olmalıdır.

Aynı yazının devamında Devrimci Gençlik, “*iktidar politikalarını fiili olarak engelleyen yeni siyaset aracı neden yumurta olmasın*” diye okuyucularına sormaktadır. Açıkta ki, kitle katliamları, toplu tutuklamalar ve işkencelerle toplumsal mücadele dinamiklerini sindirmeyi amaçlayan faşist saray rejiminin karşısında bu soru oldukça yüzeysel ve naif kaçmaktadır. Böylesi yöntemlerle faşist iktidarların fiili olarak durdurulabildiğine dair, sanıyoruz ki Devrimci Gençlik'in de verebileceği bir örnek bulunmamak-

[11] Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı Devrimci Gençlik, Sayı: 23

tadır. Günün ihtiyacı, sınırlandırılmış eylemlerle yetinmek değil, devrimci şiddet eylemlerinin çıtasını faşist diktatörlüğü fiili olarak durdurabilecek düzeyde örgütleyebilmektir.

Devrimci Gençlik dergisi, bu konu hakkındaki görüşlerini, “yumurtayı başka şiddet araçlarıyla karıştırmayın” diyerek noktalamaktadır. Bu vurgu herhangi bir devrimci gençlik örgütünün iddialarıyla örtüşür cinsten değildir. Saray diktatörlüğüne karşı gerçekleştirilen molotoflu, silahlı, bombalı vb. direniş biçimleri, devrimci gençlik örgütlerinin tereddütsüz sahiplenmesi ve desteklemesi gereken eylem biçimleri arasında yer almaktadır.

Hatırlatmak isteriz ki, buradaki amacımız, üzerinden bir hayli zaman geçen yumurta eylemlerini yeniden tartışmaya açmak değildir. Amacımız, Devrimci Gençlik dergisinin bir dönem söyledikleri üzerinden, devrimci şiddet karşısındaki hatalı ve yanlış tutumlarına dikkat çekmektir.

Kaldı ki, Devrimci Gençlik’in ve de Öğrenci Kolektifleri’nin daha yakın dönemde, devrimci şiddet eylemleri karşısında almış oldukları başkaca olumsuz pozisyonlar da

mevcuttur. Özellikle, Kürt özgürlük savaşçılarının faşist sömürgeciliğin kolluk kuvvetlerini hedefleyen eylemleri karşısında oldukça kötü bir sınav verilerek, bu eylemler ve devrimciler halk düşmanı ilan edilmiştir. Bu savrulma, Öğrenci Kolektifleri ve Devrimci Gençlik’in yaratmak istediği “barış mücadelesi” ile de kavramsal olarak çelişki yaratmaktadır. Kürt özgürlük savaşçılarının eylemini halk düşmanı ilan edip kınamak ve FKF ile eylemler gerçekleştirmek, kriz içerisinde bulunan faşist diktatörlüğün elini güçlendirmekten başka hiçbir sonuç üretmemiştir.¹²

Saray/AKP faşizmi ile dışı dışı bir kavgaya girildiği böylesi bir dönemde, önemli bir gençlik kuvveti olan Devrimci Gençlik ve Öğrenci Kolektifleri, devrimci şiddetin önemini karartabilecek bütün yaklaşım ve düşünceleri terk etmeli, dahası bizzat devrimci şiddet eylemlerini belirgin bir program, taktik ve strateji çerçevesinde örgütlemek için harekete geçmelidir. Aksi takdirde, gençlik hareketi içerisinde yaratılan önemli mücadele deneyimleri ve inşa edilen örgütlülükler gerçek bir devrimci hareket formuna kavuşamayacaktır.

[12] Kolektif-FKF Artık Yeter Çağrılı Ortak Basın Açıklaması, 10 Aralık 2016

“Partinin vereceği her türlü zor görevi yerine getireceğime inancım tamdır”

Alişêr Deniz - Hüseyin Akççek

Aşağıdaki rapor, iki aylık periyotlarla yayınlanan Partinin Sesi'nin 93. sayısından alınmıştır. Nurhak'ta ölümsüzleşen Hüseyin Akççek'e ait bu “bireysel gelişim raporu”, özgürlük ve sosyalizm savaşımına adanmış bir devrimcinin, verili gerçeğini ele alış, o verili gerçeğin bazı yönleriyle kopuşma, bazı yönlerini geliştirme, bazı yönlerini pekiştirme, toplamda değişim ve yenilenmeyle kendini yeniden “oluşturma” yöntemi bakımından dikkat çekicidir. Rapor, Hüseyin Akççek'in, parti adıyla Alişêr Deniz'in, ilk bireysel gelişim raporu olması gibi bir özellik de taşımaktadır.

Yoldaşlar

Raporum Temmuz 2010-Mayıs 2013 dönemini kapsayacak.

2010 yılı başlarında askeri alana eğitim görmek amacıyla geleceğimi öğrendiğimde, hem çok heyecanlandım, hem de uzun yıllardır askeri alanda olma isteğimin ilk adımlarının atılacağını bilmek beni mutlu etti. Gelmeden önceki ve geldiğim süreçteki düşüncelerimin, bu alana dair beklentilerimin, askeri çalışmaya ve tüm parti çalışmasına ilişkin fikirlerimin şu an güçlü değişimlere uğradığını söylemem gerekir. Şimdi üzerine düşündüğümde, o anki algımın partimizin istediği kadro tipinden epey uzak olduğunu görüyorum. Askeri çalışmayı salt silah kullanmak olarak algılayan, iyi bir savaşçıyı iyi silah kullanma ve eylem yap-

ma olarak gören türden düşüncelerdi benimkisi. Diğer yandan, partinin askeri çalışmaya, onun savaşçı ve komutanlarına biçtiği rol hakkındaki çarpık algılayışımı. Önemli bir yanda, sonraki süreçte üzerine düşünüp tartıştığım erkek algımdı. Askeri çalışmanın erkek alanı olduğuna götüren algım ve pratiklerimdi.

2010 Temmuz başında kamp alanına gelir gelmez eğitimlere başladık. Yukarıda değindiğim gibi, bu alanı sadece silah ve askeri teknik olarak görmem, devrimci yaşamın, disiplinin, kolektif emeğin, yoldaşlık ilişkilerinin bütünü olduğu gerçeğinin düşüncem içinde yer almayışının sıkıntılarını epeyce yaşadım. Eleştiri ve özeleştiriyle ilişkimin problemliliği de bunda epey rol oynadı diyebilirim. O anki algım, ne yapıp edip bu

alan çalışmasına dahil olmalı. Fakat dahil olmak, faaliyetin öznesi olmak için değişimimi örgütlemek zorunda olduğumu kavramış değildim.

Eğitimin başlarında, eğitimcilerimizden birinin “eğitimimizin asıl amacı yaşamda devrimciliği örgütlemektir” sözünü o günlerde çok anlayamamıştım. Zaman geçtikçe ne söylemek istediğini anladım. Şimdi yaşamımın bunun üzerine kurulu olduğunu söylesem de, başlangıç aşamasındaki sıkıntılarımın üzerini kapatamam.

Temel eleştirilerden biri, başarısızlık karşısında içe dönme, moral bozukluğu ve küsme. Atışlarda vuramadığımda, bunun nedenleri üzerine düşünmem gerekirken, böyle yapmıyordum. Beni yöneten tek şey, başarısız olursam, parti beni bu alanda görevlendirmez düşüncesiydi.

Neydi yaşamı devrimci kılmak? Bunlar benim karşıma hangi biçimlerde çıktı? Yoldaşların eleştirileriyle açığa çıkan şeyler oldu. Temel eleştirilerden biri, başarısızlık karşısında içe dönme, moral bozukluğu ve küsme. Atışlarda vuramadığımda, bunun nedenleri üzerine düşünmem gerekirken, böyle yapmıyordum. Beni yöneten tek şey, vuramazsam, başarısız olursam, parti beni bu alanda görevlendirmez düşüncesiydi. Sanki partinin tek

çalışması buymuş gibi ele alıyordum. Bu düşüncelerin benim erkek algımdan kaynaklandığını da belirtmem gerekir. 4. kongrenin kadın özgürlük sorununa dair belirlemeleri ve kararlarının bilince çıkarılmayışı, sorunun kabaca ele alınışı, tipik semt çalışanı gibi hareket etmem, yer yer bu soruna karşı duyarsızca yaklaşımlarımın getirdiği zorluklardı. Kadın özgürlük sorununu kadın yoldaşlarla iyi geçinme ve onlara karşı saygılı olma gibi algılayan feodal düşüncelerim vardı ya da kadına dönük her türden şiddetin tarafımda tepkiyle karşılanıyor olmasını yeterli görüyordum. Kadın yoldaşlara dönük her olumsuz harekete karşı tepkisel yaklaşımımın da bir erkeklik hali olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum, biliyorum. Mücadele etmek, değiştirmek, tartışmak ve yol göstermek yerine, kestirmeci yaklaşım olan tepkiselliğimi öne çıkartıyordum.

Bu tepkisel davranışlarım sadece bu konuyla sınırlı değildi. Zorlandığım, çözüm bulamadığım hemen hemen her durumda bu seçeneğe başvuruyordum veya genel eğilimim böyleydi. Bu yaklaşım biçimim beni epey zorluyor, yoldaşlık ilişkilerimde dönem dönem sekterleşmeye götürüyor, kimi yanlarıyla da yoldaşları kırmama neden oluyordu. Duygu dünyamı yoldaşlarla paylaşmamam, tepkilerimi kontrol edememem, kolektifleştirmemem sonucu içe dönüyor ve kendimi sınırlandırıyordum. Bunda, önceki çalışma alanımda uzun yıllar yalnız kalışım ve yürüttüğüm çalışmanın gereği olarak “sıradan” insanlarla sürekli iç içe

oluşumun önemli etkisi olduğunu düşünüyorum. Bireysel çalışma, bireysel düşünme, her sorunu bireysel çözümlerin zamanla bende belli bir şekillenmeye yol açtığını düşünüyorum. Bireysel çalışmanın yarattığı bireysel tarz bende hakimdi. Bireysel tarzımın diğer bir yansıması da müdahalecilikti. Bu yönlü eleştiriler de alıyordum. Her işi kendimin çözme isteği, yapılacak işte mutlaka olmam gerektiği hissi ve duygusu, yanlış yapıldığında hemen müdahale etme, bazen gereksiz ve yersiz müdahaleler biçiminde yoldaşları zorluyordu. O zamanlar bu eleştirilere fazla anlam yüklemiyordum. "İş yanlış yapılıyorsa veya eksiklik varsa müdahale etmek ve düzeltmek gerekir" diyordum. Bu düşüncemin yoldaşların gelişiminin, öğrenmelerinin önünü tıkadığını anlayamıyordum ya da bu yaklaşım kolayıma geliyordu.

Bu sorunlar üzerine düşünsem de, iradi müdahalem yetersizdi. Emek vermede zayıf kalıyordum. Yani iç

mücadelede yeterli emeği vermediğimi görmem epey bir zaman aldı. Emekçi olduğumun, söylenen ve yapılması gereken her işte mutlaka var olmamın, kendimi sakınmama-
nın yoldaşlar tarafından övgüsünü (yer yer de eleştirisini) almam, bende, "iyi bir devrim emekçisiyim" düşüncesini oluştuyordu. Çünkü en ağır işleri yapmak, görevlere gitmek, yük taşımak, kaba işlere atılmak vb. emekçilik için yeterliydi diyordum. Zamanla emekçilik algımın zayıflığının farkına varınca, deyim uygunsu, elle tutulacak bir şeyim kalmıyordu geriye. Yoldaşlara emek, kendime emek, partinin sorunlarına emek yok denilecek kadar azdı. Zaten bu algım da zayıftı. Bazen yoldaşların eleştirileri, bazen sorumlu yoldaşlarla yaptığımız tartışmalar bende değişimin zorunluluğunu ortaya koyuyordu. O günlerde kendimle yürüttüğüm en önemli tartışma, "devrimcilik yapacaksam, partinin istediği düzeyde bir kadrosu, savaşçısı ve komutanı olacak-

sam, değişmem ve bu özelliklerimi değiştirmem gerekir” tartışmasıydı. Bu tartışmalarla ülkeye dönmeyeceğimin, mutlaka bunları aşacak tarzda kendimi örgütlenme zorunluluğumun farkındaydım.

Tam da bu süreçte parti beni uzmanlık eğitimine göndermeyi uygun gördüğünü açıkladı. Benimle yapılan tartışmada, partinin benden beklentisinin yüksek olduğu, eğitimle beklentiyi boşa çıkarmayacak tarzda ilişkilennem ve zaafarımla mücadele etmem gerektiğini vurgulandı.

Çünkü en ağır işleri yapmak, görevlere gitmek, yük taşımak, kaba işlere atılmak vb. emekçilik için yeterliydi diyordum. Zamanla emekçilik algımın zayıflığının farkına varınca, deyim uygunsu, elle tutulacak bir şeyim kalmıyordu geriye.

Bu tartışmanın ardından uzmanlık eğitimine gittim. Eğitim boyunca verilen her şeyi büyük oranda aldığımı, zorlanmalar karşısında pes etmediğimi, her koşulda ve zorluk altında verilenleri içselleştirdiğimi rahatlıkla söyleyebilirim. Daha sonra Akademimizde omuzladığım askeri eğitimlik görevimde hemen hemen hiç zorlanmayışımın nedeni de, uzmanlık eğitimiyile kurduğum doğru ilişkiydi. Fakat bu süreçte her gün üzerinde düşündüğüm, aşmam gereken zaafli yanlarımın kendisiydi.

Kendime müdahale etmeye, küçük de olsa yol almaya başladığım dönem uzmanlık eğitimi dönemi oldu. PKK'den yoldaşların içinde olmak, onların olumlu pratiklerini gözlemlemek, uzun yıllar mücadele içerisinde olan arkadaşların üslup, tarz ve yaklaşımlarına tanık olmak değişimimde etkili oldu.

Eğitim bitiminde kampa geri döndüm ve yeni bir sürprizle karşılaştım. Yoldaşlar benim Akademide kalacağımı ve yeni gelecek yoldaşların eğitimcilerinden biri olacağımı söylediklerinde çok sevinmiştim. Aklıma ilk gelen, “parti bana güveniyor, bu işi yapabileceğime inanıyor, bu güveni boşa çıkarmayacak bir titizlikle, sorumlulukla hareket etmeliyim” düşüncesi oldu. Akademide bugüne değin yaklaşık iki yıl, hem eğitim verdim, hem yaşamı örgütlemenin öznesi oldum, hem de değişimimi örgütlenme çabası içine girdim.

Baştan söylemeliyim ki, zor bir süreçti. Yılların biriktirdikleriyle mücadele etmek, zaaflarını yenilgiye uğratmak, yoldaşlara emek vermek, onların gelişimine katkı sunmak ve örnek bir komutan olmak bütünlüğünü başarmalıydım. Zaman zaman hepsini bir arada götürmenin sıkıntısını yaşadım. Önemli oranda değişim yaşasam da, bazı durumlarda geçmiş alışkanlık ve tarz sorunlarının beni zorladığımı biliyorum. İki yıllık süreçte hem öğrettim, hem öğrendim. Hem yoldaşların değişimine emek verdim, hem de kendi değişimime emek verdim.

Gelinen aşamada, başlangıçtaki durumumun çok çok ilerisindeyim. Kafam açık. Ne yapmak istediğimi

biliyorum. Partinin vereceği her türlü zor görevi, hazır veya potansiyel tüm güçlük ve engellere rağmen yerine getireceğime inancım tamdır. Gelişimimde özellikle iki yoldaşın büyük emeği var. Akademi sorumlusu yoldaşın ve çalışma arkadaşım Berçem yoldaşın uzun süreli tartışma, eleştiri ve sabırları meyvelerini vermiş görünüyor. Değişimim konusunda önemli mesafe kat etmiş olsam da, zorlandığım anlar da oldu. Özellikle duygularımı kontrol etmede dönem dönem yetersiz kaldım. Bunda, görevlerin yoğunluğu, yaşanan kimi sorunlar, bazen fikir uyumsuzlukları vs. etkili olsa da, hiçbiri gerekçe olarak kabul edilemez benim açımdan. Üzerine düşündüğümde, halen bu zaafı yanımla gerekli mücadeleyi yürütmediğim farkındayım veya müdahalecilik konusunda dönem dönem yönetimdeki yoldaşlardan aldığım eleştiriler oldu. Bir yanıyla doğru. Görevlerden, güvenlikten ve disiplinden hareket ederek yaptığım müdahalelerin bir kısmının gereksiz olduğunu teslim etmeliyim. Diğer yanı ise, bu eleştiri yapan yoldaşların subjektif yaklaşımlarıdır. Dışarıdan bakarak eleştirmenin, olaylara düz bir mantıkla yaklaşmanın ve bazı temel kuralların (güvenlik, askeri çalışmanın özü olan disiplin) sıradan bir durum gibi ele alınışının da etkisi var. Buna rağmen, ben yine de bu eleştiriler üzerinde düşünüyorum. Düşünmem gerektiğini ve benden kaynaklı yanlarıyla ilgili mutlaka mücadele etmem gerektiğini biliyorum.

Bu çalışmada yer aldığım zaman dilimi içerisinde çok şey öğren-

diğimi biliyorum. Birçok açıdan geliştirdim. En temel gelişim sağladığım alan yönetme işi oldu. İşleri yönetmek, planlamak, örgütlemek, buna uygun pratiği belirlenen yer ve zaman içerisinde yapmak, eksikleri görmek, ihtiyaçlara cevap olmak gibi kampın hemen hemen her ihtiyacına rahatlıkla cevap olacak pratik sergilediğimi ve herhangi bir zorlanma yaşamadığımı söyleyebilirim. Eğiticilik görevimde de, yoldaşların hem teorik hem askeri hem de pratik yaşamdaki eksiklik-

Önemli oranda değişim yaşasam da, bazı durumlarda geçmiş alışkanlık ve tarz sorunlarının beni zorladığını biliyorum. İki yıllık süreçte hem öğrettim, hem öğrendim. Hem yoldaşların değişimine emek verdim, hem de kendi değişimime emek verdim.

lerini gidermek için gerekli hazırlıkları yaparak ve bunları yoldaşlara kavratacak düzeye ulaştım. Geçmişte de yönetme işleri içerisinde bulundum değişik alanlarda. Fakat şimdiki algım, yaklaşımım ve birikimim daha güçlü. Çok daha etkili ve yapıcı olduğumu düşünüyorum. Kimi zaman gerilimini yaşasam da, yaptığım ve yapacağım işlerde beni zorlayacak bir durum görmüyorum. Bu süreç kendime olan güvenimi artırdı, olgunlaştırdı. Her devrede yaşanan sorunlar, bu sorunlar karşısın-

daki kendi tutumumdan çıkardığım sonuçlar üzerine düşünüp tartışmanın sonuçlarını pozitif olarak görüyorum. Gerek yoldaşların birbirine yaptıkları eleştiriler, gerekse de bana dönük eleştiriler üzerinde ciddiyeyle, derinlemesine düşünüyorum. Eleştiriler karşısında önceki gibi zorlanmıyorum. Amacını aşan veya önyargılı eleştiriler beni dönem dönem üzüyor. Fakat kendime şu soruyu soruyorum: “Eleştiri haksız olsa bile, yoldaş neden benim hakkımda böyle düşünüyor?” Bu soruya cevaplar arıyorum. Bunun için emek vermek gerektiğini biliyorum. Geçmişteki kaba emekçiliğimi aştım. Gerek kendime, gerek yoldaşlara, partiye ve devrimci yaşamı örgütlemenin pratik işlerinde emeğimi sakınmıyorum. Dünden farklı olarak, bunların tümünü severek ve heyecanla yapıyorum.

Bu iki yıllık süre içerisinde askeri alana dair yoldaşların belirlediği he-

men hemen tüm kaynakları okudum, notlar çıkardım ve bunları eğitim için gelen yoldaşlara sunmaya gayret ettim. Tabi ki yetersiz olduğunu biliyorum. İşler, eğitim, koşullar ve imkanlar ölçüsünde olumlu pratik izlediğimi düşünüyorum ve daha da iyisini yapmam gerektiğinin bilincindeyim. Bunun için planlı ve disiplinli çalışmam gerekir. Bazen pratik işlerin bunun önüne geçtiğinin farkındayım. Buna rağmen disiplinli çalıştığımı ve daha da iyisini yapmam gerektiğini biliyorum.

Yine bu alanda üzerine çokça tartıştığımız ve benim de kendimde çokça eksik yanlarım olduğunu bildiğim, kadın özgürlük sorunuyla daha iyi ilişkilendiğimi, gelişme kaydettiğimi ve artık yüzeysel bakmadığımı, hem partinin hem de biz erkeklerin cins bilinciyle kurduğumuz ilişkiye eleştirel ve sorgulayan gözle baktığımı belirtebilirim. Cins bilincine dair sürekli çalışma arkadaşım Berçem yoldaşla tartışıyorum. Öğrenmeyi, öğrendiklerimi pratiğe geçirmeyi, üzerine çeşitli okumalar yapmayı önüme en temel görev olarak koydum. Daha önceleri soruna yaklaşımım feodaldi. Yüzeysel ilişkiliniyordum. Kadın özgürlük sorununun partiyle, devrimle bağını kurmuyordum. Erkek algımın güçlü oluşu, kadın yoldaşlarla kurduğum ilişkiye de bazı halleriyle yansiyordu. Kadın iradesi, kadın komutanlaşması ve önderleşmesi benim için çok şey ifade etmiyordu. Bu süreç bende olumlu şeyler açığa çıkardı. Kadın devrimini stratejik olarak görmemi sağladı. Dün yardımcı kuvvet olarak gördüğüm ka-

dın yoldaşların bugün devrimimizin en temel bileşeni ve eşitimiz olduğunu biliyor ve ona göre davranıyorum. Günlük yaşamı örgütlerken, eğitimlerde ve yaşamın tamamında kadın yoldaşları önemseyen, kadın gücünü, yeteneğini, aklını daha fazla gören, gözetken tarzda davranmaya çalışıyorum. Kadın dili, kadın dayanışması ve yaklaşımının benim değişimimde çok önemli etkilere sahip olduğunun bilincindeyim. Kadının yönetmesi, önde olması, planlayan, örgütleyen ve hayata geçiren olması, önceden beni zorluyordu. Şimdi bu düşüncemin nedenlerini biliyorum. Artık zorlanmıyorum, aksine bana güç katıyor. Bundan sonra da bu alana dair okumalara ve tartışmalara devam edeceğim.

Beni halen zorlayan yanlar var. Özellikle kadın yoldaşlara dönük işlenen suçlar söz konusu olduğunda, sonuçları konusunda alınan kararlar ve erkek yoldaşların sorunla kurduğu ilişkiler beni hem rahatsız ediyor, hem de adaletli davranmadığımızı düşündürüyor. Bu konuda belki erken beklenti içerisine girebildiğimi düşünsem de, en genelde dünden daha farklı, daha adaletli olmamız gerektiğini düşünürken, kadın beyanını esas alması gereken yaklaşımların zayıf ve yetersiz olduğunu bilmek zorlanmama temel teşkil ediyor. Bu konular üzerine kadın yoldaşlarla sıkça tartışıyorum. Onların neler düşündüğünü anlamaya ve buradan kendimi sorgulamaya çalışıyorum. Ben daha güçlü nasıl ilişkilenebiliriyim diye sorduğumda, şu cevabı vermeliyim: bende kadın özgürlük sorunu karşısında daha üst düzeyde

bir ilişkilene zayıf. Önüme görevler koysam da, pratikte halen erkek yanlarımın ve davranışlarımın olduğunu, bunların bazen dilime, bazen davranışlarıma, tarzıma ve hareketlerime yansıdığını, bu yönlü eleştiriler de aldığımı ifade etmeliyim. Eğer bu yaklaşımlarıma çözümler üretmez, doğru ilişkilenebilir ve değişim örgütleyemezsem, en iyi ihtimalle benimkisi sızlanmadan öteye gitmez.

Askeri çalışmanın içinde olmak benim gelişimimde son derece et-

Cins bilincine dair sürekli çalışma arkadaşım Berçem yoldaşla tartışıyorum. Öğrenmeyi, öğrendiklerimi pratiğe geçirmeyi, üzerine çeşitli okumalar yapmayı önüme en temel görev olarak koydum. Daha önceleri soruna yaklaşımım feodaldi. Yüzeysel ilişkileneiyordum.

kili oldu. Hem önderlikten yoldaşların yakın durmaları, hem çalışma arkadaşım Berçem yoldaşın ısrarlı mücadelesi, hem de sistemlerin gücüne dayanarak çalışmayı örgütlemek önemli bir avantajdı. Burada edindiğim temel derslerden biri de, bireysel çalışmanın kötü sonuçlarının kolektif çalışmaya evrildiğinde hangi olumlu sonuçları açığa çıkarttıdır. Eğer bu süre içinde çalışmada bir başarı yakaladıysam, nedeni kolektif aklın, kolektif çalışmanın

74 ❖ Marksist Teori 28

ve sistemin gücünü bilince çıkar-
mamdır. Önceden bireysel çalışmak
daha çok kolayıma geliyordu. Şimdi
bu tarzın ne kadar zorlayıcı olduğu-
nu daha iyi anlıyorum. Dolayısıyla,
bu tarz çalışma beni hem daha güçlü
kıldı, hem de aklımı, bilincimi, eme-
ğimi ve yüreğimi partiye, yoldaşlara
sunmamın önünü açtı.

Son olarak şunları ifade edebili-
rim: İki yıl kısa ve aynı zamanda

uzun bir süre, bunu nasıl değerlen-
dirdiğimizle ilgilidir. Ben bu süreci
iyi değerlendirdiğimi, güçlendiğimi,
zaafarımla yüzleştiğimi ve nasıl
hareket etmem gerektiğini bilince
çıkardığımı düşünüyorum. Bundan
sonra yapmam gereken şey, daha da
güçlenmek, gücümü partinin gücüne
dönüştürmektir.

13 Mayıs 2013

Venezuela Yol Ayrımında

Alp Altınörs

Gerçekte Maduro yönetiminin yüz yüze kaldığı ekonomik sorunlar, Chavez döneminden bakıyedir. 11 Nisan 2002 darbesi, Venezuela Petrol İşletmesi'ni (PDVSA) kimin kontrol edeceği sorunu üzerinden patlak vermişti. Darbenin püskürtülmesiyle, Venezuela'da politik iktidar bir sınıftan diğerine geçti. Tekelci burjuvazi siyasi iktidarı kaybetti. Onun yerini, orta burjuvazinin liderliğinde bir halk bloğu aldı. Venezuela, bir yandan, işçi sınıfı ve ezilenler için politik özgürlüğün kazanıldığı, dünyanın en özgür ülkesi haline geldi. Ama diğer yandan, "Bolivarcı Devrim" in "sosyalizm" yönündeki söylemleri ve iddiaları hep havada kaldı.

Venezuela, uluslararası gündemde uzun süredir yitirdiği yerini, sağ-faşist bloğun tırmandırdığı karşıdevrimci şiddet ve Nicolas Maduro yönetiminin Kurucu Meclis seçimleri çağrısıyla geri aldı. Venezuela üzerine ateşli bir tartışma bütün ülkelerin sosyalist çevrelerini yeniden sardı.

Chavez'in ölümünün ardından, kurucu liderinin karizmasından ve önderlik yeteneğinden yoksun kalan Bolivarcı hareket, dünya petrol fiyatlarının %65 oranında düşmesinin¹ ardından ise ekonomiyi yönetmekte ciddi anlamda zorlanmaya başladı. Buna ABD ve Venezuela tekellerinin ekonomik sabotajları eklenince, küçük burjuvaziyi Bolivarcı hükü-

mete karşı kışkırtan, emekçi-yoksul kitleleri ise hükümete yabancılaştırıp siyasete ilgisizleştiren bir ekonomik süreç yaşandı. ABD ve tekeller, bu sürecin belli bir anında, 2015 Ulusal Meclis seçimlerinde büyük bir inisiyatif ele geçirdiler. Meclis'in neredeyse 2/3'ünü ele geçiren burjuva muhalefeti, başkanlığı da alabilmek için hızla erken seçime gidilmesi talebini yükseltti. Oysa başkanlık seçimleri, daha iki yıl önce yapılmıştı. Maduro'nun bu şartlarda erken seçime gitmek için hiçbir gerekçesi olamazdı.

Caracas'ın zengin mahallelerinin (Çakao, Altamira, Hatillo vb.) günler boyunca barikatlarla kapatıldığı,

[1] Ham petrol fiyatları (varil) 2008'de 117 dolardan, 2015'te 41 dolara düştü. Varil fiyatı OPEC ülkelerinin ortak hareket etmesinin ardından kısmen artarak 2016'da 47 dolara, bugün ise 50 dolara çıktı.

otobanların kesildiği, yanlışlıkla oradan geçen Bolivarcı siyah yoksulların diri diri yakılarak katledildiği büyük bir şiddet dalgasıyla, adım adım erken seçim dayatıldı hükümete. Bolivarcı hareketin sokak gücünün gerilediği, sokakların faşistlerce işgal edildiği bir süreç yaşandı.

Ancak Maduro hükümeti, “gitti gidecek” denilirken, “beklenmedik” bir direnç gösterdi.

Öncelikle, ekonomide kısmi bir toparlanma sağladı. En azından temel yaşamsal ihtiyaçların tedarikin-

Nihayet, Maduro'nun çağrısını yaptığı Kurucu Meclis seçimleri 30 Temmuz günü gerçekleştirildi. Bu seçimlerde, sağ-faşist bloğun tüm Venezuela'da oylamayı zorla engelleme, seçimleri yaptırmama çağrıları boşa düştü.

de burjuvazinin sabotajı kırıldı. Ardından ise, (dünyanın en demokratik anayasalarından birisi olan) Bolivarcı Anayasa'nın verdiği yetkiye dayanarak, Maduro, “ülkenin içinde bulunduğu krizden çıkarılması için” Kurucu Meclis seçimleri için çağrı yaptı.

Venezuela anayasasına göre, kurucu irade, seçimle göreve gelecek Kurucu Meclis'tir. (Md. 347) Devlet başkanının Kurucu Meclis'i göreve çağırma yetkisi vardır. (Md. 348) Ancak bir kez toplandığı zaman, Kurucu Meclis kararlarını veto etme yetkisi yoktur. (Md. 349)

Anayasal meşruiyeti tartışmasız olan bu çağrıya, sağ-faşist muhalefet “boykot” kararıyla yanıt verdi. Bu kararın arkasındaki etkenler hala aydınlatılmış değildir. Ülkede çoğunluk olduğunu iddia eden, 2015 seçimlerinde Ulusal Meclis'te neredeyse 2/3'lük çoğunluk elde etmiş bulunan, erken başkanlık seçimleri için çağrıya bulunan Demokratik Birlik Masası (MUD) güçleri, ne oldu da bir anda “boykot” kararı aldılar? Sanırım bunda Amerikan emperyalizminin ve MUD içindeki en faşist güçlerin zorlaması belirleyici oldu. Maduro'yu zor yoluyla devirmenin eşiğine gelmişken, neden Kurucu Meclis seçimleriyle oyalanacaklardı ki?

MUD, başlattığı karşı hamleyle, 16 Temmuz'da gayriresmi bir görevden alma referandumu düzenledi. Referandum, Venezuela Anayasası'nın 333. ve 350. maddelerine dayandırılarak, bir “sivil itaatsizlik eylemi” olarak gerçekleştirildi. Ülkenin dört yanında ve yurtdışında sandıklar kurularak, vatandaşlar oy vermeye çağrıldı. Referandumda sorulan sorular açıkça bir darbe çağrısı içeriyordu:

“Referandumsuz bir Kurucu Meclis'i reddediyor musunuz? Silahlı Kuvvetler'in 1999 Anayasası'nı ve Ulusal Meclis'i desteklemesini istiyor musunuz? Acil seçim ve Milli Mutabakat Hükümeti talep ediyor musunuz?”

MUD yetkilileri, oylamaya 14 milyon yurttaşın katılacağını ve 16 Temmuz'un Maduro için sonun başlangıcı olacağını ilan etmişlerdi. Oysa 16 Temmuz oylamasına (muhalefetin kendi rakamlarına göre) 7.186.170 kişi katıldı. Bu rakamın doğrulanması ya da yanlışlanması mümkün de-

ğildir, zira hiçbir kurumun denetlemediği ve gayriresmi olarak yapılan bir sayım söz konusudur. Ama rakam doğru bile olsa, katılım MUD'un ilan ettiği hedefin yarısında kaldı. Böylece MUD'un darbe planı boşa düştü. Kurucu Meclis'in yolu açıldı.

Nihayet, Maduro'nun çağrısını yaptığı Kurucu Meclis seçimleri 30 Temmuz günü gerçekleştirildi. Bu seçimlerde, sağ-faşist bloğun tüm Venezuela'da oylamayı zorla engelleme, seçimleri yaptırmama çağrıları boşa düştü. Sandıkların % 97'sinde oy verme işlemi sorunsuz yaşandı. Özellikle zengin mahallelerinde sağcıların saldırıları sonucu kimi aksamalar oldu. Ne var ki, ülke genelinde, özellikle Kolombiya'dan getirtilen paramiliter gruplar eliyle silahlı şiddet eylemleri yaşandı. Bu eylemlerde 21 polis ve asker yaralandı. Olaylarda toplam can kaybı 11'i buldu. 30 Temmuz günü yaşananlar, Venezuela'da (1980'lerde Nikaragua'da yaşanan tipte) bir kontra savaşı olasılığına işaret etti.

Bütün bu karşıdevrimci şiddet ortamına rağmen, Venezuela'nın işçi-emekçi sınıfları o gün sandığa gittiler. 8 milyonu aşan katılım, Kurucu Meclis'e kan ve can verdi. Katılım oranı % 41,5 oldu. Muhalefetin bu orana dayanarak yürüttüğü "gayrimeşruluk" tartışması ise, iki nedenden ötürü fazlaca etkili olmadı. İlki, kendilerinin "boykot" tavrının izaha muhtaç olması, ikincisi ise, Venezuela'da başkanlık seçimleri dışında kalan seçimlere katılım oranlarının genelde % 50 dolayında seyretmesiydi. (Örneğin, bundan önceki Kurucu Meclis seçimleri için, 1999'da yapılan referanduma katılım, % 37,65 olmuştu.) Nihayet, 30 Temmuz'a katılım, MUD'un düzenlediği gayriresmi referanduma katılımdan 1 milyon daha fazlaydı. Neresinden bakılırsa bakılsın, sağ-faşist muhalefet bloğu net bir yenilgi almıştı. 2015'te, özel bir konjunktürde ellerine geçirdikleri yasama yetkilerini, yeniden ve neredeyse tümüyle Bolivarcı harekete kaptırmış oldular.

30 Temmuz Kurucu Meclisi'nin açılması, Venezuela'da emekçi sınıfların damgasını taşıyan yeni bir anayasanın yapılabileceği paniğine kapılan ABD'nin ve Latin Amerika gericiğinin (Meksika, Kolombiya, Peru, Arjantin, Brezilya) saldırısıyla karşılandı. Trump yönetimi Venezuela aleyhinde ekonomik yaptırımlar açıkladı. Latin Amerika kapitalistlerinin örgütü MERCOSUR Venezuela'yı ihraç etti. Boykot kararı, sadece Venezuela tekelci muhalefetini değil, emperyalist sis-

Tekelci burjuvazi siyasi iktidarı kaybetti. Onun yerini, orta burjuvazinin liderliğinde bir halk bloğu aldı. Ne var ki, iktidar değişimi burjuva sınıflar arasında gerçekleştiği için, ne mevcut burjuva devleti yıkıldı, ne de kapitalist sistemin temellerine dokunuldu.

temin bütünü vuran bir bumerang dönüştü. Muhalefet bloğu bu sorun üzerinde halihazırda bölünmüş durumda. Bazı gruplar, gelecek yıl yapılacak yerel yönetim seçimlerine kaydolarken, bazıları boykot tavrını sürdürme eğiliminde.

Sivil-Asker Ortak Tatbikatı Ve Halk Silahlanması

Trump'ın açık askeri müdahale tehdidi, ekonomik yaptırım kararları, Venezuela'da Maduro yönetimini zayıflatmak yerine güçlendirmiş

görünüyor. 6 Ağustos günü Valencia eyaletinin Paramacay kışlasında, bir zırhlı birliğin cephaneliğini ele geçirmeye çalışan 20 kişilik bir grubun yakalanması sağ-faşist muhalefetin ordu içindeki dayanaklarının zayıflığını açıkça sergileyen bir olay oldu. Bu saldırı için sadece tek bir asker, o da firari bir üsteğmen bulunabilmişti. Bir diğer asker, firari binbaşı Juan Caguaripano Scott aynı saatlerde halkı ve orduyu ayaklanmaya çağıran bir videoda görünüyordu. O da çok geçmeden Caracas'ta yakalandı.

Ne var ki, Paramacay kışlasına yönelik saldırı, Trump'ın askeri müdahale tehditleriyle birlikte, Bolivarcı hükümeti alarma geçirdi.

Bu sürecin belki de devrimci bakımdan en anlamlı adımı, Maduro'nun çağrısıyla, ABD yaptırımlarına ve Trump'ın tehditlerine karşı, Bolivarcı Silahlı Kuvvetler'in halkla birlikte yürüttüğü sivil-askeri tatbikat oldu. 26-27 Ağustos'ta, iki gün boyunca, Bolivarcı Silahlı Kuvvetler'in neredeyse tümü (200.000 asker) ile halktan 700.000 sivil milisin katıldığı bir tatbikat yapıldı. Tatbikatın özü, sivillere temel askeri eğitimin verilmesiydi. 18-60 yaş arası tüm halkın davet edildiği tatbikatta özellikle emekçi kadınların katılımı öne çıktı. Varoşlarda, yoksul halk arasında silahlanma eğilimi de bu süreçte arttı. Tatbikatın ardından ABD'nin "silahlı müdahale" tehditlerinde belirgin bir gerileme yaşandı.

Petrolün Laneti

Gerçekte Maduro yönetiminin yüz yüze kaldığı ekonomik sorunlar, Chavez döneminden bakiyedir.

11 Nisan 2002 darbesi, Venezuela Petrol İşletmesi'ni (PDVSA) kimin kontrol edeceği sorunu üzerinden patlak vermişti. Darbenin püskürtülmesiyle, Venezuela'da politik iktidar bir sınıftan diğerine geçti. Tekelci burjuvazi siyasi iktidarı kaybetti. Onun yerini, orta burjuvazinin liderliğinde bir halk bloğu aldı. Ne var ki, iktidar değişimi burjuva sınıflar arasında gerçekleştiği için, ne mevcut burjuva devleti yıkıldı, ne de kapitalist sistemin temellerine dokunuldu. Venezuela, bir yandan, işçi sınıfı ve ezilenler için politik özgürlüğün kazanıldığı, dünyanın en özgür ülkesi haline geldi. Ama diğer yandan, "Bolivarcı Devrim" in "sosyalizm" yönündeki söylemleri ve iddiaları hep havada kaldı. Yönetici sınıfın karakterine uygun olarak, Venezuela'da 2002 sonrası dönemde, ulusal (devlet) kapitalizmi politikaları hakim oldu. Venezuela'nın zengin petrol kaynakları, Bolivarcı hükümetin tekelere rağmen siyasi iktidarı elinde tutmasına olanak sağladı.

Hugo Chavez, kendisini hiçbir zaman bir marksist olarak tanımladı. Onun sosyalizmi, marksist bilimsel sosyalizme aykırı olarak, Hristiyan-halkçı-sosyalizm oldu. Özel sektöre dokunulmayacak, petrol gelirleri sayesinde bir devlet sanayisi kurularak, sosyalizme böyle geçilecekti.

Chavez, 2007'de, "*Karl Marx'ın hayal ettiğinden çok farklı bir sosyalist modeli 21. yüzyılda inşa etmeye kararlıyız. Bu bizim modelimizdir ve petrol zenginliğimize dayanır. Petrol etkinliği, bizim ekonomik modelimize özgüdür*"² diyordu. Chavez'in

"petrol sosyalizmi", devletin petrol zenginliğine dayanarak, özel sektörle çatışmadan sosyalizmin inşa edilebileceğini, Marx'ın bu noktada "aşılacağı" öngörüyordu. Ne var ki, dünya petrol fiyatlarının düşüşüyle birlikte, Marx bir kez daha haklı çıktı. Petrol gelirleri kitledikçe, Venezuela tekelci sermayesiyle Bolivarcı hükümet arasındaki çatışma tırmandı. Sosyal programları koruyan, işçi ücretlerini enflasyon karşısında ezdirmeyen Maduro hükümeti tekelci sermayenin boy hedefi haline geldi.

Böyle bir ekonomi altında, burjuvaziyle mücadele edilmeksizin, sosyalist bir ekonomi inşa edileceğini öne sürmek ham hayalden ibarettir. "Bolivarcı Devrim" in emekçi, yoksul kitleler için inandırıcılığını yitirmesinin temel sebebi de budur.

"Petrolün laneti" diye bir şey vardır. Petrol ülkeleri, istisnalar hariç, genelde üretken bir ekonomiye sahip değildir. Bu ülkelerde devlet, ekonomik gelirlerin başlıca dağıtıcısı haline gelir ve toplum üretken dinamiklerini yitirerek devletten beslenen bir organizma haline gelip yozlaşır. Herhalde "petrolün laneti" nin dünyadaki en çarpıcı örneği, feodal ağaların, petrolün keşfiyle birlikte, bir gecede petrol ağalarına dönüştüğü Suudi Arabistan'dır.

[2] <https://www.aporrea.org/actualidad/n98719.html>

Chavez öncesi Venezuela, tarımı bitirilmiş, petrol dışı sanayisi önemsiz düzeyde bir ülkeydi. Venezuela, petrol satarak dünyadan ihtiyaçlarını temin eden bir ekonomiye sahipti. Petrol gelirleri ise ağırlıkla tekeller tarafından yağmalanıyordu. Chavez, bu akışın yönünü değiştirdi. Bugün Venezuela, bütçesinin % 74'ünü sosyal harcamalara ayıran bir ülkedir. Ne var ki, petrolcü ekonomik yapı fazlaca değişmeden kaldı.³

Boliburjuvazi İle Sosyalizm Olmaz

Chavez döneminde, kimi stratejik işletmelerin (tazminat ödenerek) ulusallaştırılması, tarımda şehirden göç edecek insanlara bedelsiz toprak verilerek kooperatifler kurulması, şehirlerde küçük ölçekli kooperatif ekonomisinin desteklenmesi, Çin'le ortak "sosyalist fabrikalar" kurulması⁴ gibi projeler, toplamda üretken bir ekonomi yaratmaya yetmedi.

2007 referandumunda Chavez'in sunduğu, Komünal Meclisleri güçlendiren öneri, bizzat Bolivarcı hareketin içindeki burjuvazinin (Boliburjuvazi) direnci sonucu kabul edilmedi.⁵

Özel mülkiyetlerine dokunulmayan tekeller kapitalistler, siyasi iktidardan yoksun oldukları halde, ekonomik iktidarı ellerinde tutmaya geniş ölçüde devam ettiler. Bolivarcıların Venezuela kapitalizminin kimi çürümüş öğelerini temizlemelerinden de faydalanarak ekonomideki ağırlıklarını artırdılar. Venezuela GSYH'sında özel sektörün payı 1998'de % 64,7'den 2008'de % 70,9'a çıktı. Dolayısıyla, bütün önlemlere karşın, kamu sektörünün payı da, aynı dönemde % 34,8'den % 29,1'e düştü.⁶ 2015 itibarıyla bu oran % 66 özel, % 34 kamu sektörü şeklindedir. Venezuela özel sektöründe kâr oranları, (1999'da % 11'den) 2008 yılında % 22'ye çıkarak tarihsel bir rekor kırmıştır.⁷

Yani Venezuela ekonomisi, 19 yıllık Bolivarcı sürecin ardından, halen, esasen özel kapitalist sektörün hakimiyeti altındadır. Gıda üretimi, örneğin, neredeyse tümüyle tek bir tekelin, Polar grubunun egemenliği altındadır. Bu şirket tek başına, mısır unu sektörünün % 49'unu elinde tutmaktadır. Grubun başkanı, Loren-

[3] Bolivarcı dönemde petrol dışı üretimde belli bir artış sağlandığını da yadsımıyoruz. 2015 itibarıyla, Venezuela GSYH'sının % 84'ü petrol dışı sektörlerden geliyordu, ki bu oran 1998 öncesine göre bir hayli yüksekti. Ama ülke ihracatının % 90'ı halen petrolden oluşmaktadır. İlgilenenler için, linkte, petrol dışı üretimin gelişimine dair tablo da mevcut. Veriler: Pascualina Curcio, Mitos sobre la economía venezolana (I), ALBA TV, Kaynak: <http://www.albatv.org/Mitos-sobre-la-economia-venezolana.html>

[4] 2007 yılında yaptığımız sohbet, "200 sosyalist fabrika" projesinde çalışan bir sosyalist mühendis, Çinlilerin bu yatırım için ilk şartlarının işçilerin sendikası ve iş saatlerinin uzunluğu olduğunu anlatmıştı.

[5] Ki bu anayasa paketi, güvencesiz işçilere sosyal haklar tanınması, merkez bankası özerkliğine son verilmesi, geniş toprak mülkiyetine sınırlama getirilmesi, yerel yönetimlerde Komünal Konseylere yetki verilmesi, iş haftasının 44 saatten 36 saate indirilmesi, iş gününün 8 saatten 6 saate düşürülmesi, oy verme yaşının 18'den 16'ya indirilmesi, cinsel yönelimlere yönelik ayrımcılığın yasaklanması gibi ileri düzenlemeler içeriyordu. Chavez'in kendi partisi referandum kampanyasını savsakladı, hatta yer yer antikomünist propaganda yapanlar oldu. Neticede Chavezci tabanın oy vermeye gitmemesi sonucu taslak az farkla reddedildi.

[6] Aktaran Eric Toussaint, The Venezuelan economy: In transition towards socialism?, Kaynak: http://www.cadtm.org/spip.php?page=imprimer&id_article=5756

[7] Pascualina Curcio, age.

zo Mendoza, Forbes'in dünyanın en zengin 500 kişisi listesindedir.

Böyle bir ekonomi altında, burjuvaziyle mücadele edilmeksizin, sosyalist bir ekonomi inşa edileceğini öne sürmek ham hayalden ibarettir. "Bolivarcı Devrim" in emekçi, yoksul kitleler için inandırıcılığını yitirmesinin temel sebebi de budur.

Venezuela'da esas mesele, Bolivarcı hareketin sınıf uzlaşması stratejisini ne kadar sürdüreceğinde yatıyor. Zira Chavez zamanından bu yana, sürekli yatıştırma taktiği izlenen büyük sermaye grupları, buldukları her fırsatta, demokratik halkçı rejimi devirmek için her türlü girişimden sakınmıyor. Maduro hükümeti, 30 Temmuz'un ardından, halen, sağ-faşist muhalefetle bağı olmayan, Bolivarcı süreci destekleyecek sermaye grupları arayışını sürdürüyor. Venezuela'nın içine hapsediği çember, ya kapitalist yönde ya da sosyalist yönde, mutlaka kırılmak zorundadır. Kapitalizmin küresel kri-

zi, Amerikan emperyalizminin artan saldırganlığı, bu tercihi çok daha keskin hale getirmektedir. Tarımı yeniden inşa etmekte, üretken bir ekonomiyi kurmakta mesafe kat etmenin yegane yolunun asalak burjuvaziyle mücadele olduğu bugün artık açıktır.

Fakat, bizzat kendisi de özgün bir burjuva tabakasıyla, giderek yaygınlaşan bir kavramla, *Boliburjuvazi*yle kaynaşmış olan Bolivarcı hükümet bunu nasıl başarabilecektir? Maduro'nun kendisi, eşi ve çevresi bunca zenginleşmişken, Chavez'in ailesi emlak zengini haline gelmişken, Bolivarcı işadamları multimilyonerlere dönüşürken, böyle bir gruptan sosyalizme doğru bir hamle beklenebilir mi? Ki Nicolas Maduro, Bolivarcı hareketin, nispeten emekçilerle daha bağlı bir unsurudur, bu hareket içinde Diosdado Cabello⁸ gibi, doğrudan orta burjuvaziyi temsil eden etkin unsurlar da mevcuttur.

Chavez döneminden bu yana, "işadamları", "partili" ve "subay" kökenli

[8] Bolivarcı sürecin başından beri pek çok farklı görev (genelkurmay başkanlığı, devlet başkanı yardımcılığı, meclis başkanlığı, Miranda valiliği, kamu işleri ve konut bakanlığı gibi) üstlenmiş olan Diosdado Cabello, şu anda Venezuela Birleşik Sosyalist Partisi'nin (PSUV) ikinci başkanıdır.

Boliburjuvaların Miami'deki milyon dolarlık yazlıkları, özel uçakları, at haraları, lüks arabaları, dolar cinsinden servetleri dillere destan olmuştur. Miami'nin alışveriş merkezlerinde yaptıkları sosyetik alışverişler (altın kapaklı iPhone'lar vb.) Amerikan medyasında alay konusu olmaktadır.

Üretim tarzı kapitalist kaldığından, Bolivarcı hükümetin yaptığı da, tekeller dışında, kendisine bağlı bir burjuva grubu oluşturmaktan ibaret kalmaktadır. Bu grup, ülkedeki kimi kısıtlamalardan (örneğin döviz kısıtlamaları) muaf tutulmakta, kısa sürede büyük servetler biriktirmektedir. Devletin petrol kaynakları üzerindeki tekeline dayanan bu grup, asalak bir burjuva katman meydana getirmektedir. Sosyalizm söyleminin altını boşaltan bu durum, hem emekçi kitlelerde siyasi kayıtsızlık üretmekte, hem de burjuva sağ-faşist hareketlere büyük bir propaganda malzemesi sunmaktadır.

Maduro ilk göreve başladığında, *"ülkede bir Boliburjuvazi olup olmadığını derinlemesine araştıracağını"* (Mayıs 2013) söylese de, bu araştırmasından ne sonuç çıktığını bilemiyoruz. Pratikte, Boliburjuvazi dünkü yerinde durmaktadır. Sosyalizmin emekçilerden yana bir hükümet biçimi değil, kapitalist üretim tarzının ortadan kaldırılması olduğu, Venezuela deneyimiyle bir kez daha görülmüyor. Sosyalist bir devrim, sermaye ilişkisine dokunulmaksızın, mümkün değildir. Ülkede kapitalizm hüküm sürerken, belli sayıda devlet işletmesinin inşa edilmesi sosyalizm değildir. Bu ancak, ülkedeki kapitalist sis-

teme entegre olması kaçınılmaz bir devlet kapitalizmi sektörünü yaratır.

Anlaşılan bir dönem daha, Venezuela, ulusal devlet kapitalizmi ve onun üzerinde yükselen Boliburjuvazi ile uluslararası sermaye ve onun yerli işbirlikçileri arasında salınacak. Fabrikalarda, sosyalist sendikalarda, mahallelerde-ilçelerde Komünal Konseyler etrafında birleşen ve en ağır şartlarda toplumsal dayanışmayı geliştirmeyi başaran Venezuela işçi sınıfı ve ezilenleri, sosyalist bir ekonomi yönünde kalıcı ve sonuç alıcı hamleler yerine MUD'la uzlaşma çabaları, ABD'ye ve tekellere verilen tavizler görecekleler.

Kısa vadede görünen o ki, üretken bir ekonomi kurmak Kurucu Meclis'in öncelikli görevi ilan edilse de, kapitalist üretim ilişkilerine fazlaca dokunulmayacak, kapitalist üretim tarzı sürgit devam edecek. Maduro'nun yenik MUD'la başlattığı "diyaloglar" sağcılara yaşam öpücüğü verecek. Maduro, bir süre daha umutsuzca, "sadık burjuvalar" arayacak. Bolivarcı ekonomi politikalarından yararlanan işçi-emekçi-yoksul kitleler hükümete destek vermeye devam edecek. Ama diğer yandan, % 700'lere varan enflasyon ve bunu yaratan burjuva ekonomik sabotaj da devam edecek.

Yarım kalmışlığı, söylemiyle eylemi arasındaki açığı geçici değil kalıcı bir özellik haline gelen "Bolivarcı Devrim" yerinde saydıça, sermaye oligarşisi ve ABD'nin yeni bir saldırı için güç ve imkan toplaması her zaman mümkün olacaktır.

Ölüm Yıldönümünde 'Eneski' Sosyalistlerden Hikmet Kıvılcımlı

Efe Dağlı

Bir kitabının adı "Komün Gücü" olan Kıvılcımlı'da, komün kavramı, teorianın omurgasını oluşturur. Sınıflı toplum durumu, tarihin uzun maratonu içinde gayet kısa bir dönemi kapsar, her toplumun kökeninde on binlerce yıl sürmüş olan komün hayatı vardır. "Kolektif aksiyonlar" da orada oluşan geleneklerden doğar. "Siklus çemberi" olarak ifade ettiği bu süreçte, her toplumun kendini o geleneklere göre belirlediğini düşünür. Komün ve gelenek insanda bir tür gizli güçtür, zaman zaman zayıflasa bile yok olmaz, bir biçimde beliriverir. Türklerde komün geleneğinin göçebe Türk-Alevi topluluklarınınca yaşatıldığını söyler.

Mahir, İbrahim ve Deniz'in ismiyle simgeleşen '71 devrimci çıkışı, keyfi bir yönelimin değil, bir mecburiyetin ifadesidir. Aradan geçen zaman, olabilecek en olumsuz maddi şartlarda ortaya çıkan '71 devrimciliğinin bir kopuş hareketi olarak haklı bir yerde konumlandığını gösterdi. Bununla birlikte, eski dönem sosyalistlerinin '71 devrimci atılımının dışında kalmaları, mücadele sürekliliğinde bir kesintiye ve süreklilik içinde bir kopuşun ötesinde bütünsel bir kopuşa yol açtı. Kendileri de TİP gençliği içinde çalışan Mahir, Deniz ve İbrahim, eski kuşak sosyalistler arasında dürüstlüğüne güvendikleri isimlerin seminerlerini izlediler, kişisel hayatlarına saygı duydular ve bununla birlikte onların kimi fikir-

lerine karşı tartışmalar yürüttüler. O sosyalistlerden ilk akla gelen, TİP'e kaydını Deniz'in yaptığı söylenen ve kişisel hikayesiyle fikirleri nispeten az bilinen Hikmet Kıvılcımlı'dır.

Hikmet Kıvılcımlı denince ilk anda akla gelenler, 22 yıllık hapis hayatı, polis ve mahkemelerdeki direnişçi tutumu, elli yıllık sosyalizm mücadelesindeki samimiyeti ve teorik üretim sürekliliğidir. Bunları da kapsayan bir hayatı ardında bırakan Hikmet Kıvılcımlı, 1902'de Makedonya'nın Piriştine kasabasında, posta müdürü Hüseyin ve Münire'nin çocuğu olarak doğdu. Ailenin Bektaşî geleneklerine bağlı olduğu belirtilir.

1908 "devrimi" çocuk Hikmet'in ilk hatıraları arasında. Balkan Har-

bi sırasında aile İstanbul'daki akrabalarının yanına geliyor ve oradan Kuşadası'na, bir süre sonra da Muğla'ya geçiyor. Genç Hikmet, Söke civarında emperyalist açık işgale direnen Yörük Ali Efe'nin "çete"sine katılıyor. Türkmen Alevi-Tahtacıları ve komünal kültürlerini oradan tanınması da kuvvetle muhtemeldir.

Muğla'dan sonra İstanbul Vefa Lisesi'ne dönüyor. İstanbul Tıp'a girdiğinde, emperyalist işgale direniş işaretlerinden olan kalpak ve

Bu tutuklamanın önemi, Doktor'un Kürdistan sorunlarıyla daha yakıcı biçimde karşılaşmasına vesile olan Elazığ Hapishanesi günlerinin başlamasıdır. TKP merkezinde tartışılmak üzere bir dizi başlık halinde yazdığı "Yol" çalışmalarını burada yapar.

çizmelerle dolaşan bir gençtir. O sırada, çeşitli grupların birleşmeleriyle TKP kurulmuştur. 1921-23 arasında ve Şefik Hüsnü'nün örgütlediği "Aydınlık" çevresindeki bir komiteyle ilişkilendirilerek TKP'ye katıldığı kabul edilir. 1925'te TKP'nin Merkez Komitesi'ne seçilir ve Komünist Gençlik Örgütü'nün başkanlığını yürütür.

1925 önemli. Kürtlere otonomi vaadinin aldatmaca olduğu açığa çıkmıştır ve Diyarbakır'da Şeyh Sa-

id İsyanı patlak vermiştir. TKP'nin sosyal şoven bir refleksle Mustafa Kemal'in yanında yer aldığı isyanı bastırmak için ilan edilen Takrir-i Sükun yasasının ilk sonucu ise Kürtlerden önce TKP'ye kapsamlı bir operasyondur. Aralarında Doktor Hikmet'in de bulunduğu TKP'liler gözaltına alınıyor ve Hikmet'in ilk tutukluluğu o yıl başlıyor. Hapse girerken elinde "Kapital" var. Orasını, kısa zamanda, eskilerin medrese dediği bir okula/akademiye çevirir.

Geçimlerini tütün işçiliğiyle sağlayan annesi Münire ve teyzesi Seher, bütün zorluklara karşın hapishane hayatında da Hikmet'in yanı başındalar. Hatta annesi Münire, oğlunun sonraki hapisliklerinden birinde, ona siyasal faaliyetinde yardım ettiği için tutuklanacaktır. İlk tutukluluğu 14 ay sonra sona eren Hikmet, dışarı çıkınca mücadelesini kaldığı yerden sürdürür. Vedat Nedim'in itirafçı olduğu 1927 TKP operasyonunda polisçe yakalananlardan biri yine odur. Bazı namlı TKP kadrolarının kemalizme "teori" imal eden Kadro hareketini oluşturmasının başlangıcı o operasyondur. Üç ay sonra tahliye edilen Hikmet'in dışarıda karşılaştığı manzara mücadeleyi terk etmiş kadrolar, toparlanması gereken dağılmış ilişkilerdir. İşe girişir, "Iskra"yı akla getiren ve benzer bir kolektif örgütleyicilik rolü verilen "Kıvılcım" isimli gizli yayının çıkışını örgütler.

1929'a gelindiğinde, iç sorunlarına karşın TKP toparlanmaktadır. Ancak Mart ayındaki polis operasyonlarında alınanlardan biri yine Doktor'dur. Bu tür operasyonla-

rın sıklığı ve sonuç alıcılığı, bize, TKP'nin dar bir alanda sıkışmışlığını ve politik mücadeleyi büyütme gereklerine göre konumlanamadığını gösterir. Bu tutuklamanın önemi, Doktor'un Kürdistan sorunlarıyla daha yakıcı biçimde karşılaşmasına vesile olan Elazığ Hapishanesi günlerinin başlamasıdır. TKP merkezinde tartışılmak üzere bir dizi başlık halinde yazdığı "Yol" çalışmalarını burada yapar. Aynı dönemde, Marx ve Engels'in kimi eserlerini de Türkçeye kazandırır.

1933'te cumhuriyetin 10. yılı vesilesiyle ilan edilen af üzerine hapisten çıkanlardan İsmail Bilen bir daha dönmek üzere Sovyetler Birliği'ne giderken, Doktor Türkiye'de kalır. 1934 Kasım'ında bir kez daha gözaltındadır. 1935 Nisan'ında serbest kalınca, "legaliteyi istismar" düşüncesi uyarınca yasal yayın faaliyetini başlatır. 1935'te bir kez daha kısa bir süre hapidedir ve o sırada TKP'nin desteklediği bağımsız milletvekili adaydır.

1935 de önemli bir tarih. Zira Komintern'in 7. Kongresi o yıl toplanmış ve aralarında TKP'nin de bulunduğu bazı "güçsüz" partiler hakkında "desantralizasyon" kararı alınmıştır. Ayrı bir başlık altında tartışılması gereken "separat" kararına göre, kadrolarının CHP içinde çalışması öngörülen TKP'nin müstakil örgütsel varlığı esasen sona erdirilir.

Burada bir paranteze ihtiyaç var. TKP yöneticisi olan ve yaşamını hem TKP'nin hem de Komintern'in temel politikalarına göre şekillendiren Kıvılcımlı'nın "desantralizasyon" kararına dahi itiraz ettiğini

gösteren bir kayıt yok. Karar doğrultusunda faaliyet yürüten Kıvılcımlı 1936'da bu kez altı aylığına hapidedir. Kemalist rejim ise bütün desantralizasyon çabasına karşın TKP'yi ortadan kaldırmaya yemlidir. 1938'e gelindiğinde Harbiye ve Donanma davaları nedeniyle alınanlardan biri Kıvılcımlı'dır ve 12 yıllık kesintisiz hapisliği o vesileyle başlamıştır. Ortada kanıt yoktur, ne var ki savcı gayet açık sözlüdür. "Doktor için kanıt arayacak kadar safdil değiliz."

Bu arada bir gelişme olur. Nazım ve Doktor, sağlık sorunları nedeniyle altı aylığına tahliye edilirler. Nazım, daha öncesinde TKP'den ihraç edilmiştir. Doktor'un ise 1936'da TKP Politbüro üyesi olduğu belirtilir, ancak 1970 yılında Kıvılcımlı da 1929'da partiden atıldığını "öğrenir". Atılmış olsunlar veya mevcut görevleri sürsün, iki sosyalistin aklında da kaçmak vardır. TKP ise, onların kaçışını örgütlemek bir yana, hapis yatmalarını söyler. Buna

rağmen Kıvılcımlı Suriye'ye geçer, Suriye KP'ye ve TKP'ye mektuplar yazar, ancak destek bulamaz. Mecburen Türkiye'ye dönerken sınırda yakalanıp Sultanahmet Hapishanesi'ne kapatılır. Oradan da Çankırı'ya, daha sonra Kırşehir'e. Verimli bir okuma-öğrenme-yazma sürekliliği vardır, broşürler, kitaplar yazar. 1950'de son bulacak bu tutukluluğun ardından, çıkınca ilk iş Şefik Hüsnü'ye gider, ancak ondan yasadışı faaliyette bulunmayacakları yanıtı alınca hayal kırıklığına uğrar.

Doktor 1934 Kasım'ında bir kez daha gözaltındadır. 1935 Nisan'ında serbest kalınca, "legaliteyi istismar" düşüncesi uyarınca yasal yayın faaliyetini başlatır. 1935'te bir kez daha kısa bir süre hapsedir ve o sırada TKP'nin desteklediği bağımsız milletvekili adaydır.

Rejimin 1951 tutuklamaları yine TKP'ye yönelir. Bu defa Doktor, onu operasyona dahil etmek isteyenlerin tuzağını atlattığı için kurtulur. Yasal faaliyeti sürdürürken bir grup işçiyle ve sınırlı imkanlarla "Vatan Partisi" isimli bir parti kurar. Rejimin kuşatması altında sınırlı bir çevrede faaliyet yürüten Vatan Partisi 1957 seçimlerine de katılır ve sadece birkaç yüz oy alır. Ancak asıl önemli olan, Kıvılcımlı'nın seçim faaliyeti sırasında Eyüp Sultan Camii avlusunda-

ki konuşmasıdır. Orada İslamın temel akidelerini sosyalizmin prensipleri üzerinden olumlayarak anlattığı için Vatan Partisi "din yoluyla komünizm propagandası yapmak"tan dolayı kapatılır ve Doktor'un, bir yılını Harbiye zindanında gündüz ışığı görmeden geçirdiği iki yıllık son hapisliği başlar.

Dışarı çıktığında toplumdaki hoşnutsuzluğu sezer. Memleket DP istibdadı altındadır. Siyasal başarısızlıklar toplamı olan TKP ise dar-madağındır. İsmail Bilen gibi bazı isimler, Sovyetler Birliği'nin desteğini alarak "dış" TKP kurmuşlardır. 27 Mayıs darbesi patlayınca orduyu etkileyebileceğini sanan Kıvılcımlı, daha sonra değineceğimiz çeşitli yazılarla darbeyi selamlar.

1960'lar, Türkiye'de kitlesel sol uyanış yıllarıdır. Halk özgürlüğe susamıştır. DİSK ve TİP kurulur, marksist klasikler çevrilip yaygınca okunur, gençlik hareket halindedir, grevler patlar, işçi direnişleri yaşanır ve mesela Saraçhane'de 150 bin kişinin katıldığı bir işçi mitingi düzenlenir. Siyasal hayat çeşitlenmiştir. Tedrici bir yol ve işçi ayaklanmalarıyla sosyalizme varacaklarına inananlar ile kemalist sol cuntayla Baas tipi bir iktidar hayali kuranlar en göze çarpan eğilimlerdir. TKP'ye mesafeli duran TİP'in içerisindeyse farklı eğilimler, sosyalist devrim yandaşlarıyla MDD'ciler ("milli demokratik devrim") kavgası biçiminde açığa çıkar.

Bu esas olarak eskinin hastalıklarını taşıyan, kendini tüketmekten öte anlam taşımayan kişiselleşmiş tartışmalar sırasında, TİP gençliği yeni,

denenmemiş bir yol arayışındadır. Aşırı ihtiyatlı davranan eskiler onları anlamaz ve onlarla kendi amaçları dışında ilişkilendirmez. Bu nedenle, devrimci gençlik hızla okuyup öğrenirken alternatif mecraları yoklamakta, dünyanın alevli sokaklarına ve silah patlayan dağlarına bakmaktadır. Hikmet Kıvılcımlı, 1967'de ilk sayısı yayınlanan "Sosyalist"i çıkarmanın yanı sıra, Mahir Çayan gibi genç devrimcilerin de yazdığı "Türk Solu"nda yazmaktadır.

Gençliğin yükselişinin somut ifadesi olan Dev-Genç, o ortamda hızla büyümektedir. İbo, Mahir ve Deniz gibi isimler hürmet ettikleri eski devrimcileri yoklar, bazen dergilere yazarak, bazen yüz yüze kendileriyle tartışır, ancak neredeyse aynı zaman dilimi içerisinde ve birbirlerinden bağımsız olarak ayrı ve yeni bir yol açmaya karar verirler. '71'in üç ana devrimci grubu o şartlarda doğmaya hazırlanırken, eski sosyalistlerin tartışmalarında yeni ve kayda değer olan neredeyse hiçbir şey yoktur. Kıvılcımlı ise ağırlaşan sağlık sorunlarıyla yüz yüzedir.

15-16 Haziran yükselişi, kitlelerdeki arayışları hızlandırırken, ege-menleri korkutur. Kimi hükümet ve/veya partilerin faşist olmalarından öte, bir bütün halinde devlet aygıtının faşistleştirilmesi hamlesi olan 12 Mart cuntası ile birlikte, Kanlı Pazar'da devletçi İslamcılar ve komando kamplarında MHP'li faşistleri milisleştiren 12 Mart faşizmi saldırganlığını arttırdıkça, devrimci seçenekler güçlenir. Genç devrimcilerin metotlarına uzak olan ve o girişimlerin faşizme yarayacağı-

na inanan Kıvılcımlı, sıkıyönetim komutanlığı tarafından aranmaya başlandığında prostat kanseridir. Gizlice Kıbrıs'a, sonra Lübnan'a geçer, oradaki Sovyet elçiliği kendisiyle ilgilenmez. Bulgaristan'a giden Kıvılcımlı, Bulgaristan Komünist Partisi'nden yüz bulamadığı gibi, TKP'den de atıldığını öğrenir. İnsani değerlerin aşındığını gösteren birçok örnekle dolu bu dönem her bakımdan trajiktir. Partiden atıldığı gerekçesiyle Kıvılcımlı'nın Bulgaristan'da kalmasına izin ve-

Asıl önemli olan, Kıvılcımlı'nın seçim faaliyeti sırasında Eyüp Sultan Camii avlusundaki konuşmasıdır. Orada İslamın temel akidelerini sosyalizmin prensipleri üzerinden olumlayarak anlattığı için Vatan Partisi "din yoluyla komünizm propagandası yapmak"tan dolayı kapatılır.

rilmez. O haliyle Berlin'e yolculuk yapar, ama Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde de kalamayacağı "bildirilir". Yeni adresi Paris'tir, fakat TKP yöneticileri Kıvılcımlı'yla ilgilenmek yerine onu Kilise Yardım Kurumu'na yollar. Davranış onur kırıcıdır. Arnavutluk'a gitmek ister ve yine reddedilir. En sonunda Yugoslavya'ya, doğduğu topraklara döner, oradan Türkiye'ye gelmek ister, ancak Üsküp'te son nefesini verir.

Fikir Hayatı Ve Tarih Tezi

Yürek sızlatan bu acımasızlıklara karşın, hapisane hayatında ve sokak mücadelesinde okuyup araştırmaya verdiği önem bakımından Kıvılcımlı, hem kendi dönemindekilerden hem de sonraki kuşaklardan fersah fersah öndedir. Şu anekdot Kemal Tahir'den:

“Çok yorulunca o işi (elindeki konuyu -bn) bırakır, bir başka işi eline alırdı. Ekonomi politikten felsefe ve tarihe, roman ve hikaye yazmaktan şiir inşasına, besteler ve güfteler icat

Kur'an'ı tefsir eden Kıvılcımlı, İslamdaki cennet tasavvurunun bir “komün” olduğunu belirtir ve örneğin Mezopotamya'nın cennet tasviri olarak tarif edilen yere denk düştüğünü kaydeder. Ali Şeriatî'nin yaptığı “iki din” gibi tartışmaları çok daha önce yapmıştır.

etmekten resim yapmaya, siyasi makalelerden tarihi makalelere kadar uğraşmadığı mevzu yoktu.”

Klasik marksist teoriye hakim ve çok çalışkan Kıvılcımlı'nın sayısı yüzü aşan eserleri çok geniş kapsamlıdır. Burada asıl olarak, dine yaklaşımına, kadın kurtuluş mücadelesini ele alışına, Kürt meselesine bakışına ve Tarih Tezi'ne değinmekle yetineceğiz.

“Allah Peygamber Kitap” adlı kitabı yazan Kıvılcımlı'nın özel-

de İslamı ve genelde dini ele alışını, kapsamı çok daha geniş ve derinlikli olmakla beraber, bugün “Anti-kapitalist Müslümanlar”ın meseleyi ele alışını andırır. Dine yaklaşımı burjuva pozitivisminden önemli bir kopuşu ifade eden Kıvılcımlı'ya göre, İslamın zuhur edişi “tarihsel devrim”dir:

“Müslümanlık, bir karış toprağı bulunmayan Mekke plebleriyle küçük toprak parçalarına tefeci bezirgan Yahudilerce ipotek konulmuş Medine kentlilerinin hareketi olarak başladı. İslamlık, toprakların azad edilmesi, hürleştirilmesi demektir.”

Kur'an'ı da tefsir eden Kıvılcımlı, İslamdaki cennet tasavvurunun bir “komün” olduğunu belirtir ve örneğin Mezopotamya'nın (daha somut olarak da Van yaylalarının) cennet tasviri olarak tarif edilen yere denk düştüğünü kaydeder. Bununla birlikte Kıvılcımlı, dini saltanat/imparatorluk İslamına dönüştüren İslamcılarının kadın bedeni üzerinden gericiliği yeniden ürettiğini de saptar. Ali Şeriatî'nin yaptığı “iki din” gibi tartışmaları çok daha önce ve daha kapsamlı olarak yapmıştır. Din mevhumunu antikite tarihi ve komün geleneğiyle birlikte değerlendirir. Eyüp Sultan konuşması bu nedenle tesadüf değildir. Kuru, tarihsiz, insanlara tepeden seslenen, genel ajitasyon propagandanın reddi olan “Allah Peygamber Kitap” çalışmasının asıl önemi, “din” meselesinin önemini kavramasındadır.

Kıvılcımlı'nın, “Kadın Sosyal Sınıfımız” başlıklı makalesinde, ikinci dalga feminist hareketin tartıştığı bazı başlıkları, o tartışmaları bilmeden

ve eşzamanlı olarak yürütmesi ilginçtir. Dönemin, feminizme kategorik olarak uzak ve karşıt duran marksist yaklaşımı hatırlanacak olursa, kadınları “sosyal sınıf” saymasının bugünün genel sol eğilimlerinin de çok ilerisinde olduğu daha iyi anlaşılabilir. Köy kadınlarının köy erkeklerince sömürüldüğünü kaydeden Kıvılcımlı, kadınların ayrı bir sınıf olduğunu tespit etmekle birlikte, bunun salt köylerle sınırlı kalmadığını, kasaba ve şehirlerde de sınıflı halin sürdüğünü söyler ve bunu “Türkiye toplumunun köy, kasaba, şehir bütün katlarında en yaygın sosyal orijinal trajedimiz” sayar. Onlarca yıl önce yazılmış şu cümleler, Kate Millet’in Cinsel Politika’daki kimi gözlemlerini hatırlatır:

“Kadına karşı kayıtsız şartsız bütün erkeklerimiz, maddeleri yazılmamış ama herkesçe ezberle bilinen ve her gün saksakağan gevezeliği ile tekerlenen bir ‘Anayasa’nın adsız fedailerini söz birliği ve işbirliği etmişlerdir. Kadın düşmanlığı, kimi sosyal sınıf ve zümrelerimizde canavarca ağır, kimisinde daha yeğnikçe veya cilalca görünebilir. Toplumumuzun her sosyal sınıf ve tabaka, zümre, grup ve kişilerinde kadın ilk fırsatta gözünden vurulup uçtuğu göklerden çamurlu erkek avcı ayaklarının altına yaralı düşürülmekle övünülen bir avdır.”

“Her köy erkeği üstteki kasaba tefeci bezirganının toprak esiridir. Ama tarlasında ve evinde boğaz tokluğuna avrat köleler çalıştırıp ezer.” Sözüünü sakınmaz Kıvılcımlı: *“En aşağı kul kölenin evinde tarlasında tepe tepe sömürüp ezdiği, etini ve*

ruhunu cimblekle didiklediği bir dişi kulu, ev kölesi, cariyesi vardır.”

Daha açık biçimde de, “Köylülüğün sömürge halkı bütünüyle köy kadınıdır” ve bütün bu ifadeler, tekrar olacak, onlarca yıl evvel söylenmiştir. Kürdistan için “sömürge” tespiti yapan Kıvılcımlı’nın oraya önerdiği mücadele biçimi düşünülürse, kadınların kurtuluşuna dair daha geniş tartışmalar da yürütülebilir elbette.

Kıvılcımlı, kadınları sosyal sınıf sayarken meseleyi belirli bir ara döneme sıkıştırır: “Yedi bin yıllık

Morgan dahil birçok ismin yazdıklarını etüt eden ve Engels’in konuya dair yazdıklarını iyi bilen Kıvılcımlı’nın kadınları sosyal sınıf sayması, dönemin bütün kısırlaştırıcı ve dışlayıcı marksist doktrinlerinin dünya ölçüsünde söyleyegeldiklerinin aksine, marksizme dahildir.

egemen sosyal sınıflar denemesi, anadan doğma kadın düşmanlığı eğilimini beslemeye yetmiş artmıştır.” Çoğu incelemesinde olduğu gibi burada da kalkış noktası marksizmdir. Morgan dahil birçok ismin yazdıklarını etüt eden ve Engels’in konuya dair yazdıklarını iyi bilen Kıvılcımlı’nın kadınları sosyal sınıf sayması, dönemin bütün kısırlaştırıcı ve dışlayıcı marksist doktrinlerinin dünya ölçüsünde söyleyegeldiklerinin aksine, marksizme dahildir.

Nitekim sosyalist feminist ekol de tartışmalarını benzer bir eksen de yürütmüştür.

Tam da burada, “*Kadın altlığı-
nın, sömürülüşünün, ezilişinin kökü
toplumumuzun üretim gerginliğin-
den kaynaklanır*” tespitini yapan
Kıvılcımlı’ya itiraz etmek zorunlu.
Kapitalizmin gelişmesi “kadın sos-
yal sınıfı”nı sömürüden ve ezilmek-
ten kurtarmadığı gibi, yeni ve daha
sinsi biçimlerde sürdürmüştür. Tarih
boyunca bütün egemen iktidarlarla
patriarkal biçimler birbirini besle-

Kürdistan dörde bö-
lünmüş bir sömür-
gedir. “Özel ve gizli
sömürge, şiddetli
asimilasyon ve yok etme
siyaseti.” Kürdistan’da
özgürlük için iki şey
zorunludur: İlki bir
“çete”/gerilla savaşı ve
diğeri orada müstakil
örgütlenmiş bir
komünist parti.

yerek gelişti, bugün de devasa bir
patriarkal kapitalist dünya sistemi ile
karşı karşıyayız.

Kadınları “sömürge halkı” sa-
yan Kıvılcımlı’nın Kürt meselesine
yaklaşımına geçebiliriz. Bu konuda
ikili bir pozisyonu vardır. Örneğin,
‘60’ların sonunda bu meseleyi kitle
önünde ve açık platformlarda konu-
şmaktan açıkça korkan ve egemenleri
ürkütmemek için fazlasıyla mesafeli
duran bir Kıvılcımlı’ya rastlarız. An-
cak aynı Kıvılcımlı, 1930’ların ba-

şında Elazığ Hapishanesi’nde yazdı-
ğı “İhtiyat Kuvvet: Milliyet (Şark)”
başlıklı çalışmada, hem kemalizm
değerlendirmesini hem de Kürdis-
tan meselesine bakışını ortaya koyar.
Kıvılcımlı’ya göre, Türkiye’de kapi-
talizm Prusya’daki bismarkizmden
farksızdır. Kemalizm tekelci çağın
bismarkizmi, bonapartizmidir. Mus-
tafa Kemal burjuvazinin temsilcisi-
dir. Kürdistan ise dörde bölünmüş bir
sömürge. “*Özel ve gizli sömürge,
şiddetli asimilasyon ve yok etme si-
yaseti.*” Kürdistan’da özgürlük için
iki şey zorunludur: İlki bir “çete”/ge-
rilla savaşı ve diğeri orada müstakil
örgütlenmiş bir komünist parti.

Bu belirlemeler oldukça gelişkin
ve dönemine göre çok ileridir. Ancak
Kıvılcımlı’nın yer yer açığa çıkan iş-
çici tutumu burada da belirir ve ona
Kürdistan’ın kurtuluşunun Kürdis-
tan işçi sınıfıyla mümkün olduğun-
u düşündürür. Buradaki bakışı düz
olduğu gibi, bir tür klasik “sosyalist
devrim”ciliği çağırıştırır. Bununla
birlikte, bir başka detayı da vurgu-
lamak gerek: Aynı dönemde oldukça
işlevsiz ve iç iktidar savaşına kapıl-
mış kitlesiz bir parti olan TKP de,
Komintern politikaları nedeniyle
ve yine Komintern’in 1935’teki 7.
kongresine dek, kemalizme mesafe-
lidir ve konjonktürel nedenlerle ben-
zer bir faşizm tespitini yapmaktadır.
Kıvılcımlı’nın handikabı, TKP’ye
sunduğu fakat resmi platformlarda
tartışılmayan bu metni daha sonrala-
rı yayınlamamaktır. Ancak “sonrala-
rı” dediğimiz o dönemde Kıvılcımlı
artık, büyük çoğunluğunu tarafsız
saydığı TSK aygıtını etkilemeye ça-
lışan pragmatik bir pratik politika

yürütmektedir ve Kürt meselesiyle kimseyi ürkütmek istememektedir.

“Ordu” denilince akla Kıvılcımlı’nın “Tarih Tezi”nin gelmesi, hem olağan hem aslında konuyu darlaştırıcı bir yaklaşımdır. Kıvılcımlı, esasen kapitalizm ve bir önceki döneme dair çalışan, geçmiş çağların tarihine bakmaya zaman bulamayan Marx ve Engels’in yazdıklarından ve metodundan hareketle ve bu toprakların orijinalitesini bulma saikiyle tarihe bakıp “Tarih Tezi”ni oluşturur.

Tarihi sosyolojiden ayrı ele almayan, hatta marksizmi “diyalektik sosyoloji” sayan Kıvılcımlı’nın arkeoloji ve antropoloji verilerine ilgisi belirgindir. Tarih Tezi’ni oluştururken, en genel anlamda klasik marksist metottan hareket eder ve tarihte “üretici güçler”i açılar. Bunu yaparken de, Marx ve Engels’te dağınık duran öğeleri de birleştirerek tanımdaki kapsamı genişletir. Determinist bir tarih anlayışına sahip olan Kıvılcımlı’ya göre, üretici güçlerin arasında teknik (üretim araçları), insan, tarih (gelenekler) ve coğrafya/toprak vb. vardır. “Annales Okulu”nda kendi başına bir öğe olarak ele alınan ve İbn-i Haldun’dan Marx’a dek çeşitli isimlerde karşımıza çıkan coğrafya unsurunu Kıvılcımlı üretici güçler bileşeni olarak değerlendirir.

Burada ayırt edici bileşen “tarih”in de tanıma dahil edilmesidir. Marksist külliyatı iyi bilen Kıvılcımlı’ya göre, “insan kendinden önce gelmiş geçmiş kuşaklardan artakalan gelenek göreneklere göre, içinde bulunduğu coğrafya ortamına göre, elindeki tekniğe göre bir kolektif aksiyon ba-

şarır.” Teknik, yani üretim araçları, bu öğelerce etkilenen ve onların toplamıyla birlikte ele alınan, ama en nihayet belirleyici olan unsurdur.

Kıvılcımlı, tarihi ele aldığı anda, baktığı her yerde komünist öğeler bulan bir sosyalisttir. Ona göre uzun antikite öyle bir zaman dilimidir. Yabanıl ve aşağı-orta-yukarı barbarlık dönemini ayrıntılarıyla ele alır. “Barbar” insanın sınıflı toplum insanına kıyasla özgür, yiğit, mert olduğunu söyler. Ona göre barbarlık ve medeniyet çelişkisi/çatışması

Kıvılcımlı, esasen kapitalizm ve bir önceki döneme dair çalışan, geçmiş çağların tarihine bakmaya zaman bulamayan Marx ve Engels’in yazdıklarından ve metodundan hareketle ve bu toprakların orijinalitesini bulma saikiyle “Tarih Tezi”ni oluşturur.

esaslıdır. Bu eksenli ilk çatışmalar da ilk medeniyetlerin kurulduğu nehir havzalarında ve yerleşkelerle konargöçerlerin savaşı biçiminde ortaya çıkmıştır. Barbar akınlarıyla meydana gelen bu tür yıkımlar da tarihsel devrimdir. Köleci imparatorluklara bakan Kıvılcımlı, hiçbirinin “içeriden” değişmediğini, neredeyse tamamının dışarıdan gelen “yukarı barbar” saldırılarıyla yıkıldığını görür ve bu despotik yönetimlerin yıkılmasını sağlayan akınlara “barbar

aşısı” der. Bilindiği gibi, benzer değerlendirmelere, barbar Cermenlerin köleci Roma’yı yıkışından bahseden Engels’te de rastlanır. Kıvılcımlı, Moğolların Çin’e akınları ile Türklerin Bizans’a akınlarını da bu kapsamda ele alır.

Bir kitabının adı “Komün Gücü” olan Kıvılcımlı’da, komün kavramı, teorinin omurgasını oluşturur. Sınıflı toplum durumu, tarihin uzun maratonu içinde gayet kısa bir dönemi kapsar, her toplumun kökeninde on binlerce yıl sürmüş olan komün hayatı vardır. “Kolektif aksiyonlar” da orada oluşan geleneklerden doğar. “Siklus çemberi” olarak ifade ettiği bu süreçte, her toplumun kendini o geleneklere göre belirlediğini düşünür. Komün ve gelenek insanda bir tür gizli güçtür, zaman zaman zayıflasa bile yok olmaz, bir biçimde beliriverir. Türklerde komün geleneğinin göçebe Türk-Alevi topluluklarında yaşatıldığını söyler. Komünal

geleneklere vurgu gibi her toplumda sosyalizan yanların görülmesi de alternatif bir tarih okumasının önünü açan, ezilenlerin tarihinin egemenlerin yazdığından başka bir hatta ilerleyebileceğini gösteren önemli detaylardır.

Ancak Kıvılcımlı Tarih Tezi’nde, Türklerde ordu aygıtının bir kolektif aksiyon aracı olduğunu tespit ederek köklü bir yanlış yapar. Bilindiği gibi, göçebe toplulukların çoğunda bir klan demokrasisi ve “özel silahlı adam müfrezeleri”ne dönüşmemiş bir “vurucu güç” olarak askeri aparat vardır. Doğu’da yaşayan diğer birçok toplum gibi Türklerde de durum budur. Bu ordu, yıkma ve yapma süreçlerinde aktiftir. Türklerin Anadolu’ya gelişleri, çarpışarak bu toprakları yurt edinmeleri bu aktif süreç sayesinde olmuştur. Kıvılcımlı ise komün geleneğinin yaşaması, kolektif aksiyon gibi değerlendirmelerden hareketle, yerleşiklik, iktidarlaşma, devletleşme dönemlerinden sonra da ordunun bu özelliğini muhafaza ettiğini iddia eder ve hep olumlar. Ermenileri kıran, Kürt isyanlarını tenkille bastıran, NATO’ya girişle birlikte artık NATO/Amerikan ordusu haline gelen orduya hep aynı yerden bakar.

Tarih Tezi gibi uzun araştırma ve emeğe dayanan bir çalışmanın politika alanında sınanması ve bunun orduya daima olumlu misyon biçen bakış açısıyla yapılması Kıvılcımlı’nın politikasını açık olarak gerici bir yere çiviler. 1960 darbesini desteklemek, darbecilere akıl vermek gibi garabetler, hatta ömrünün son döneminde 12 Mart cuntasını olumla-

yan “Ordu Kılıcını Attı” isimli bir makale yazmak gibi akıl ölçüleriyle açıklanamayacak tutumlar, diğer unsurlarla birlikte, açık bir körleşmenin ifadeleridir.

Orduya ilişkin bu yanlış tutumuna rağmen Kıvılcımlı, Yön ve Devrim dergilerinde ifadesini bulan tarzda bir “orduculuk” da yapmaz. Yön’cüler için ordu, olduğu haliyle makbuldür. Kıvılcımlı ise ordunun büyük çoğunluğunun tarafsız olduğuna, onların etkilenebileceğine inanır. En “orducu” diye bilindiği dönemde dahi, kemalizmin burjuvazinin temsilcisi olduğunu söylemiş, kemalizmi küçük burjuva devrimciliği sayan bakış açısını eleştirmiştir. Ona göre birinci Kuvayi Milliye bir burjuva kurtuluş hareketidir, ikinci Kuvayi Milliye lazımdır ve onun öncüsü de işçi sınıfı olacaktır. Bu bakış açısında da, dar anlamda sınıfçılık ile orduya misyon biçme tuhaf bir kolaj oluşturur.

Her devrimin sorunlarından biri, egemenlerin vurucu gücü olan orduya karşı pratik politikanın nasıl olacağıdır. Bunun yanıtı o aygıtın bölünmesi ve dağılmasıdır, etkilenecek bir yerden başka bir yere, işçi sınıfının çıkarlarının olduğu istikamete yönlendirilmeye çalışılması değil. Aksi bütün değerlendirmeler, sonu hüsrarla biten ham hayallerdir. Bir NATO ordusundan bahsediyoruz, Kürt isyanlarını bastırma ve antikomünizm reaksiyonuyla durmaksızın kendini biçimlendirmiş bir ordudan. Kıvılcımlı’nın orduya dair bütün değerlendirmeleri yanlıştır ve reddedilmelidir. O bakış açısıyla en küçük bir rezonans, ilgili öznenin devrimciliğine malolacaktır.

Burada bir çaresizliği de görebiliyoruz. Bunca çaba ve emeğe karşın Kıvılcımlı, bir örgütten, esaslı kadrolardan ve içinde hareket edebileceği bir kitleden yoksundur. TKP, herkesin birbirine çamur attığı, polislikle suçladığı, iktidarda olanın diğerlerini tasfiye ettiği tuhaf ve bir tür kriminal örgüt halini almıştır. Neşe ve ümit yoktur. Komintern’in Sovyet merkezli zikzaklı siyaseti özgün yol ve yöntem arayışlarının önünü kesmiştir. Kısacası, aşırı ih-

Ona göre barbarlık ve medeniyet çelişkisi/ çatışması esastır. Bu eksenli ilk çatışmalar da ilk medeniyetlerin kurulduğu nehir havzalarında ve yerleşkelerle konargöçerlerin savaşı biçiminde ortaya çıkmıştır. Barbar akınlarıyla meydana gelen bu tür yıkımlar da tarihsel devrimdir.

tiyatlı davranan Kıvılcımlı’nın uzun politik yaşamı, bireysel direnişlerine karşın, yenilgiler tarihidir. Bir gün Menderes’e, başka gün 1960 darbecilerine yazması, etkilemeye çalışması, oradan bir yol/çıkış bulma gayreti bu nedenle trajiktir. Elinde güçlü bir örgüt olmadan, esaslı kadrolar yaratmadan, bir tür “mümkünün siyaseti”ni yaparak siyasette üçüncü bir cephe açılmayacağını her defasında görmüş, fakat egemenler arasında ehvenişer siyase-

tiyle zaman ve ümit kaybı getiren bu yaklaşımı değiştirme iradesinden yoksun kalmıştır.

Tam da burada, Kıvılcımlı'nın dünya ölçeğindeki '68 yükselişi ile etkileşim içinde ve elbette onların genelinden devrimci olmak bakımından ayırıcı olan Türkiye'deki '71 devrimci çıkışının öncülerine güvensizliğinin, onların gelecek planlarını kendi kişisel geğmişini düşünerek mahkum edişinin, hayatını sosyalizm inancına adanmış tarihsel bir kişiliğin en büyük trajedisini olduğunu vurgulamak gerekir. Pınar suyu kadar temiz olduklarına inandığı genç devrimcilerin engel tanımayan atılımları karşısında oportü-

nist bir ideolojik-politik pozisyonda durmuştur Doktor. '71 devrimciliği, "mümkünün siyaseti"ne odaklanan akılcı yaklaşımların "imkansızın siyaseti" saydığı bir hatta konumlanmış ve orada derinleşmiştir. TKP'de ifadesini bulan, halktan kopuk ve asıl olarak düzeniçileşmiş sosyalizm anlayışından kopuşmak kaçınılmaz hale gelirken, tam o uğrakta Kıvılcımlı vefat etmiştir. 11 Ekim 1971'de kaybettiğimiz Türkiye sosyalist hareketinin en eski kuşak önderlerinden Hikmet Kıvılcımlı'nın, kendisini de aşıp geçen '71 devrimci kopuşuyla etkileşime girememesi her bakımdan önemli bir kayıptır.

